

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ ІНСТИТУТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ**

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування
(повна назва кафедри)

Кваліфікаційна робота

другий (магістерський)
(рівень вищої освіти)

на тему «Удосконалення управління платоспроможністю страхової компанії»

Виконав: студент 2 курсу, групи ФБС - 18 - мд
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та
страхування»
(код і назва спеціальності)

М.В. Фабріцій

освітньої програми фінанси, банківська справа та
страхування
спеціалізації _____
(код і назва спеціалізації)

(ініціали та прізвище)

Керівник доцент кафедри фінансів, банківської справи
та страхування, доцент, канд. екон. наук Сіліна І.В.
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Рецензент доцент кафедри фінансів, банківської справи
та страхування, доцент, канд. екон. наук Шапуров О.О.
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Запоріжжя
2020

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ ІНСТИТУТ

Факультет економіки та менеджменту
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування
Рівень вищої освіти другий (магістерський)
Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(код та назва)
Освітня програма Фінанси, банківська справа та страхування
(код та назва)
Спеціалізація _____
(код та назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____

« ____ » _____ 20 ____ року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ / ПРОЕКТ СТУДЕНТОВІ (СТУДЕНТЦІ)

_____ Фабріцій Марина Володимирівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Тема роботи (проекту) «Удосконалення управління платоспроможністю страхової компанії»

керівник роботи Сіліна Ірина Вадимівна, канд. екон. наук, доцент _____,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ЗНУ «10» вересня 2019 року № 1538-с

2. Строк подання студентом роботи Дата згідно графіку захисту

3. Вихідні дані до роботи Законодавча нормативна база. Публічна фінансова звітність підприємства (організації, банку), що розглядається в роботі. Літературні джерела. Фахові періодичні видання.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

Теоретична частина. Теоретико-методичні основи управління платоспроможністю страхової компанії

Аналітична частина. Дослідження управління платоспроможністю ПрАТ «АСК «ІНГО УКРАЇНА»

Проектна частина. Удосконалення управління платоспроможністю ПрАТ «АСК «ІНГО УКРАЇНА»

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

1. Обґрунтування ефективності розробленого методичного підходу до оцінювання платоспроможності страхових компаній (рис.)

2. Система управління платоспроможністю страхової компанії (рис.)

3. Аналіз основних фінансово-економічних показників діяльності ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2016 – 2018 роках (табл.)

4. Аналіз коефіцієнтів ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості ПрАТ «АСК «Інго Україна» за 2016-2018 роки (табл.)

5. Динаміка капіталу АСК «Інго Україна» у 2016 – 2018 рр.(рис.)

6. Аналіз фінансових результатів діяльності ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2016-2017 рр.(табл.)
7. Аналіз ефективності діяльності ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2016 – 2018 роках (табл.)
8. Комплекс заходів оптимізації управління платоспроможністю ПрАТ «АСК «ІНГО УКРАЇНА» (рис.)
9. Процедура відбору ПрАТ «АСК «Інго Україна» банку – партнера в межах моделі банківсько – страхової інтеграції «bancassurance» (рис.)
10. Прогноз показників платоспроможності ПрАТ «АСК «Інго Україна»

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Сіліна І.В., канд. екон. наук, доц.	18.09	18.10
2	Сіліна І.В., канд. екон. наук, доц.	18.10	19.11
3	Сіліна І.В., канд. екон. наук, доц.	19.11	12.12

7. Дата видачі завдання 13.05.2019 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Дослідження теоретико-методологічних засад з теми, що досліджується	25.09.2019	виконано
2	Огляд літературних джерел з теми, що досліджується	01.10.2019	виконано
3	Збір даних та дослідження звітної документації підприємства (організації, установи), на прикладі якої проводиться дослідження	08.10.2019	виконано
4	Аналіз фінансової діяльності підприємства (організації, установи), на прикладі якої проводиться дослідження	18.10.2019	виконано
5	Розробка практичних рекомендацій щодо оптимізації діяльності підприємства (організації, установи), на прикладі якої проводиться дослідження	19.11.2019	виконано

Студент

_____ (підпис)

_____ (ініціали та прізвище)

Керівник роботи (проекту)

_____ (підпис)

Сіліна І.В.

_____ (ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер

_____ (підпис)

Шапуров О.О.

_____ (ініціали та прізвище)

АНОТАЦІЯ

Фабрицій М.В. Удосконалення управління платоспроможністю страхової компанії.

Кваліфікаційна робота для здобуття ступеня вищої освіти магістра за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», науковий керівник І. В. Сіліна, канд. екон. наук, доцент.

Інженерний інститут Запорізького національного університету. Факультет економіки та менеджменту, кафедра фінансів, банківської справи та страхування, 2020.

У роботі досліджені сучасні теоретико- методичні засади оцінювання платоспроможності, організаційні аспекти механізму управління платоспроможністю страхової компанії, виявлені проблеми управління платоспроможністю ПрАТ «АСК «ІНГО УКРАЇНА» та надані пропозиції щодо оптимізації механізму управління платоспроможністю компанії; здійснені прогностичні розрахунки та аналіз ефективності запропонованих заходів за три роки показав доречність та ефективність заходів з удосконалення управління платоспроможністю страхової компанії.

Ключові слова: СТРАХУВАННЯ; СТРАХОВИК; ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЬ СТРАХОВИКА; ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ СТРАХОВИКА; ОЦІНКА; МЕТОДИКА ОЦІНКИ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ СТРАХОВИКА.

ABSTRACT

M. Fabritcii Improvement of the solvency management of an insurance company.

Thesis to obtain the degree of higher education degree 072 "Finance, banking and insurance", scientific supervisor I. Silina, the candidate. Ekon. Sciences, associate Professor.

Engineering Institute of Zaporizhzhya national University. Faculty of Economics and management, Department of Finance, banking and insurance, 2020.

The paper examines contemporary theoretical - methodical bases of an estimation of solvency, organizational aspects of the mechanism controlling the solvency of insurance companies, issues of solvency management of PJSC "ASC "INGO UKRAINE" and proposals on optimization of the mechanism of management of solvency of the company;

carried out predictive calculations and analysis of the effectiveness of the proposed activities over three years showed the feasibility and effectiveness of measures to improve the management of solvency of insurance companies.

Key words: INSURANCE; the INSURER; the INSURER's SOLVENCY; FINANCIAL STABILITY OF THE INSURER; ASSESSMENT; METHODS OF ASSESSMENT OF SOLVENCY OF THE INSURER.

АННОТАЦИЯ

Фабріцій М.В. Совершенствование управления платежеспособностью страховой компании.

Квалификационная работа для получения степени высшего образования магистра по специальности 072 «Финансы, банковское дело и страхование», научный руководитель И. В. Силина, канд. экон. наук, доцент.

Инженерный институт Запорожского национального университета. Факультет экономики и менеджмента, кафедра финансов, банковского дела и страхования, 2020.

В работе исследованы современные теоретико- методические основы оценки платежеспособности, организационные аспекты механизма управления платежеспособностью страховой компании, выявлены проблемы управления платежеспособностью ЧАО «АСК «ИНГО УКРАИНА» и даны предложения по оптимизации механизма управления платежеспособностью компании; выполненные прогнозные расчеты и анализ эффективности предложенных мероприятий за три года показал целесообразность и эффективность мероприятий по совершенствованию управления платежеспособностью страховой компании.

Ключевые слова: СТРАХОВАНИЕ; СТРАХОВЩИК; ПЛАТЕЖЕСПОСОБНОСТЬ СТРАХОВЩИКА; ФИНАНСОВАЯ УСТОЙЧИВОСТЬ СТРАХОВЩИКА; ОЦЕНКА; МЕТОДИКА ОЦЕНКИ ПЛАТЕЖЕСПОСОБНОСТИ СТРАХОВЩИКА.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ, СКОРОЧЕНЬ ТА ТЕРМІНІВ	7
ВСТУП	8
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО – МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ	12
1.1. Сутність категорії «платоспроможність страхової компанії» та теоретичні підходи до її визначення	12
1.2. Теоретико- методичні засади оцінювання платоспроможності страхових компаній	19
1.3. Механізм управління платоспроможністю страхової компанії	27
Висновки за розділом 1	34
РОЗДІЛ 2 ДОСЛІДЖЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ ПрАТ «АСК «ІНГО УКРАЇНА»	36
2.1. Організаційно – економічна характеристика ПрАТ «АСК «Інго Україна»	36
2.2. Комплексна оцінка платоспроможності ПрАТ «АСК «Інго Україна»	41
2.3. Аналіз фінансових результатів діяльності досліджуваної страхової компанії	65
2.4. Аналіз ефективності діяльності ПрАТ «АСК «Інго Україна»	74
Висновки за розділом 2	77
РОЗДІЛ 3 УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ ПрАТ «АСК «ІНГО УКРАЇНА»	80
3.1. Комплекс заходів оптимізації управління платоспроможністю ПрАТ «АСК «ІНГО УКРАЇНА»	80
3.2. Формування механізму забезпечення фінансової безпеки ПрАТ « АСК « Інго Україна»	86
3.3. Удосконалення управління платоспроможністю у ПрАТ «АСК «Інго Україна»	95
Висновки за розділом 3	110
ВИСНОВКИ	112
ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	118
ДОДАТКИ	126

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ,
СКОРОЧЕНЬ ТА ТЕРМІНІВ

Слово / словосполучення	Скорочення	Умови використання
А		
абзац	абз.	по тексту
абсолютний, абсолютне	абс.	при цифрах
актив	А	в таблицях
В		
валовий внутрішній продукт	ВВП	по тексту
відносне, відносний	відн.	по тексту
відсотковий пункт	в.п.	по тексту
Г		
гривня, гривень	грн.	при цифрах
З		
Закон України	ЗУ	по тексту
значення	знач.	по тексту
М		
мільйон гривень	млн.грн.	при цифрах
О		
одиниці, одиниць	од.	при цифрах
П		
пасив	П	в таблицях
Приватне акціонерне товариство	ПрАТ	по тексту
Р		
розділ	розд.	при цифрах та у примітках
рисунок	рис.	по тексту
рік	р.	при цифрах
роки	рр.	по тексту
С		
сторінка	стор.	при цифрах та у примітках
структура	стр-ра	в таблицях
Т		
таблиця	табл.	по тексту
тисяч гривень	тис.грн.	при цифрах и у примітках
темп приросту	ТП	при цифрах

ВСТУП

Актуальність теми. Відповідно до європейського спрямування інтеграції України, необхідно констатувати унікальність функціонування фінансового ринку, а саме однієї з його складових – страхування. Розвиток страхового ринку України зазнав суттєвих втрат протягом 2016-2018 років, оскільки практично за всіма видами страхування відбулось зниження обсягів страхових премій, зменшилось споживання страхових послуг та страхових полісів.

В Україні, страховий сектор перебуває в стадії розвитку, який повинен стати одним із пріоритетних в економічних аспектах політики держави виходячи зі стратегічних євро орієнтирів держави.

Успішна діяльність страхових компаній значною мірою залежить від рівня їхньої фінансової стійкості та платоспроможності. Лише за умови належного рівня платоспроможності страхові компанії здатні генерувати чинники позитивних кількісних і якісних змін для нормального функціонування сьогодні та забезпечення зростання власного фінансового потенціалу в майбутньому. Тому нині в Україні забезпечення платоспроможності страховиків – одне з пріоритетних завдань, особливо з урахуванням інтенсифікації багатоманітних і різноспрямованих процесів, які супроводжують економічну глобалізацію. Необхідно враховувати і той факт, що неплатоспроможність страховиків може негативно позначатися на фінансових результатах діяльності інших учасників страхових відносин. Для власників бізнесу це, зрештою, може означати втрату інвестиційного капіталу, а для клієнтів – зниження привабливості страхування. Крім того, неплатоспроможність однієї страхової компанії може спричинити неплатоспроможність решти страховиків та інших учасників страхових відносин, генеруючи “ланцюг неплатежів”.

Низька надійність страховиків обмежує можливості залучення тимчасово вільних грошових коштів до інвестиційного процесу, що, в свою

чергу, негативно позначається на економіці в цілому. Саме тому, в межах підвищення рівня платоспроможності страхових компаній, актуальності набуває пошук адекватних і дієвих інструментів забезпечення високого рівня даного показника. Важливо підкреслити, що проблематиці управління та забезпечення платоспроможності страхових компаній приділяється особлива увага органами державного регулювання різних країн. Необхідно відзначити і той факт, що в міжнародній страховій практиці навіть за умови стабільної макроекономічної ситуації заходи зі забезпечення платоспроможності страхових компаній періодично переглядаються і регулярно підвищуються вимоги до їхньої фінансової стійкості.

Актуальні проблеми управління платоспроможністю страхової компанії висвітлено в працях як вітчизняних, так і зарубіжних учених. Зокрема, серед дослідників цієї проблематики слід виділити М.М. Александрову, В.Д. Базилевича, В.Д. Бігдаш, Н.М. Внукову, О.Д. Вовчак, Н.Б. Грищенко, Є.Ф. Дюжикова, А.М. Єрмошенко, Є.В. Коломіна, І.В. Котлобовського, С.В. Луконіна, М.В. Мниха, Л.О. Орланюк-Малицьку, С.С. Осадця, Т.А. Ротову, Ю.А. Сплетухова, К.Е. Турбіна, Т.А. Федорова.

Мета дослідження. Метою магістерської роботи є обґрунтування теоретичних основ і аналіз практики управління платоспроможністю страхової компанії, а також визначення напрямків удосконалення управління платоспроможністю страховика.

Завдання дослідження. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання:

- дослідити суть поняття платоспроможності страхової компанії та теоретичні підходи до її визначення;
- дослідити теоретико- методичні засади оцінювання платоспроможності страхових компаній;
- дослідити механізм управління платоспроможністю страхової компанії;

- провести комплексну оцінку платоспроможності ПрАТ «АСК «Інго Україна»;
- провести оцінку фінансових результатів та дослідити ефективність діяльності страхової компанії;
- визначити шляхи підвищення ефективності управління платоспроможністю страхової компанії.

Об'єктом дослідження є процес управління платоспроможністю ПрАТ «АСК «Інго Україна».

Предмет дослідження – теоретичні та практичні засади управління платоспроможністю страхової компанії.

Методи дослідження. У процесі написання магістерської роботи при обґрунтуванні теоретичних основ управління платоспроможністю страхової компанії використані такі методи наукового дослідження: абстрагування, аналіз, синтез, індукція, дедукція, узагальнення, системний та інші. У процесі аналізу практики управління платоспроможністю страхової компанії застосовані наступні методи наукового дослідження: формалізація, вимірювання, систематизація, аналітичний, порівняння та інші. При визначенні напрямків удосконалення управління платоспроможністю страховика використані методи ідеалізації, прогнозування, узагальнення та інші.

Магістерська робота містить наступні елементи наукової новизни:

- надано авторське визначення платоспроможності страхової компанії;
- запропоновано комплексну методiku оцінювання платоспроможності страхової компанії, сформовану з врахуванням накопиченого вітчизняною наукою та практикою досвіду;
- доопрацьовані теоретико-організаційні основи процесу управління платоспроможністю страхових компаній шляхом прийняття системного підходу як базового концепту та конкретизації змісту і основних аспектів функціонування елементів системи управління платоспроможністю страхової

компанії (суб'єкту, об'єкту, інструментів управління, інформаційного та аналітичного забезпечення).

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що за результатами аналізу практики управління платоспроможністю страхової компанії визначено напрямки вдосконалення цього процесу.

Інформаційну базу дослідження складають: законодавчі акти та нормативно-правові документи України, монографічні дослідження, навчальна література, наукові статті, матеріали наукових і науково-практичних конференцій, фінансова звітність страхової компанії.

Апробація результатів дослідження. Основні положення магістерської роботи доповідались та отримали позитивні відгуки науково-практичної конференції, за якою опубліковано тези у збірнику Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Вплив цифрової освіти на розвиток людського капіталу» (20-21 листопада 2019 року).

Обсяг дипломної роботи становить 125 сторінок комп'ютерного тексту. У ній міститься 24 таблиці та 14 рисунків. Список використаних 73 джерел складають найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО – МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

1.1. Сутність категорії «платоспроможність страхової компанії» та теоретичні підходи до її визначення

Розвиток платоспроможності як терміну бере початок у 15-16 ст. із виокремлення науки про фінанси в самостійну сферу знань. У той період робилися перші спроби системного викладу основ фінансового управління, почалося дослідження державних фінансів, бюджету і податків.

Спершу під платоспроможністю розуміли здатність фізичної особи сплачувати податки. Поява теорій податкового тягаря заклала підвалини для обґрунтування концепцій платоспроможності, які будувалися з урахуванням майнового стану платника податків і джерела їх сплати. Це вплинуло на погляди учених, які розійшлися в думках відповідно до їх прихильності теоріям пропорційного або прогресивного оподаткування.

Надання більш наукового змісту платоспроможності стало можливим із появою поняття чистого доходу. І від суб'єктивного розуміння платоспроможності, як пожертвування, був зроблений перехід до її об'єктивного тлумачення, пов'язаного з валовим або чистим доходом.

Таким чином, спочатку термін “платоспроможність” застосовувався тільки до фізичної особи і означав її здатність сплатити податки відповідно до її доходів і майнового стану. У подальшому зміст терміну став ширшим у зв'язку розширенням кількості господарюючих суб'єктів і глибшим, тому що означав здатність не тільки сплачувати податки, але й виконувати інші зобов'язання.

Наприкінці 19 ст. платоспроможність як економічну категорію почали використовувати банкіри у США, які вимагали від своїх клієнтів, що

зверталися за кредитами, подання фінансової звітності з метою визначення їх кредитоспроможності. У 90-х рр. ця практика поширилась у більшості банків.

Період переходу до ринкової економіки і кризи платежів, що розгорнулася у 1992 році, знову звертається увага на проблему платоспроможності та виникає нагальна необхідність подальшого вивчення цього економічного явища.

Звернімося за визначенням терміну “платоспроможність” до сучасних енциклопедій. В одній з них подано визначення: “Платоспроможність – це здатність держави, юридичної і фізичної особи своєчасно і повністю виконувати свої платіжні зобов’язання, що витікають з торгових, кредитних або інших операцій грошового характеру” [1], в іншій: “Платоспроможність – характеристика особи або компанії, що свідчить про доцільність надання кредиту з урахуванням таких показників, як: прибутковість, погашення минулих кредитів, здатність оплачувати зобов’язання без ліквідації фіксованих активів – основного капіталу”.

На сьогоднішній день термін “платоспроможність” також не має постійного економічного змісту. Більшість економістів пов’язують цей термін зі здатністю господарської одиниці виконувати свої фінансові зобов’язання перед іншими суб’єктами ринку. При цьому особливим предметом їхніх суперечок є терміновість заборгованості: одні стверджують, що вона є короткостроковою, інші – довгостроковою, треті ж не роблять відмінностей за термінами.

Якщо ж говорити про страхову компанію, то платоспроможність є одним з показників, які характеризують її фінансову надійність, оскільки страхування – це система страхового захисту від ймовірності настання різних видів ризиків. Воно являє собою засіб відшкодування страховиком збитків застрахованим постраждалим шляхом їхнього розподілу між усіма страхувальниками. Страховик за рахунок страхових внесків від усієї сукупності страхувальників формує страховий фонд, кошти якого направляє на страхові виплати у випадку страхових подій. Отже, страховик є лише

посередником у даній системі відносин, при цьому на його відповідальності тривалий період часу знаходиться велика сума грошових коштів. Тому є значно важливим забезпечення платоспроможності та платоспроможності страховика.

Це питання набуває найбільшої актуальності в сучасних умовах. У переважної кількості страховиків недостатньо досвіду роботи та відсутня достовірна статистика, по цій причині більшість прийнятих на страхування ризиків не вивчені у потрібному ступені. Через нерозвиненість механізму захисту прав споживачів та відсутності нормального режиму судочинства більшість клієнтів практично позбавлені можливостей самостійно задовольнити претензії до страхових компаній у разі невиконання останніми своїх зобов'язань. У світовій практиці перед страхувальником відповідальність несе той, хто видав страховику ліцензію і не зміг виконати свої зобов'язання перед страхувальником. Також у світі прийнято порядок, за якого асоціації страховиків формують гарантійні фонди, у яких кошти призначені для відшкодування збитків застрахованим від можливої неплатоспроможності страхової компанії. В Україні ж збитки “лягають на плечі” застрахованого в повному обсязі.

Однак, поняття “платоспроможність” та “фінансова стійкість” є різними. Під платоспроможністю розуміють здатність страхової компанії розрахуватися за своїми зобов'язаннями. А фінансова стійкість означає здатність виконувати прийняті зобов'язання у випадку несприятливих факторів зміни економічної кон'юнктури або означає стійкість страхової організації до можливого впливу негативних економічних умов. У принципі ці поняття співпадають, якщо припускати, що зовнішнє середовище є відносно незмінне і не призводить до суттєвих коливань діяльності страховика, проте це можливо лише у короткостроковому періоді. Таким чином, основною відмінністю даних понять може бути те, що платоспроможність є критерієм для оцінки фінансового стану компанії у короткостроковій перспективі, а фінансова стійкість – на довгостроковий період.

Для оцінки платоспроможності страхової компанії слід мати на увазі те, що вона визначається значною кількістю взаємозалежних між собою факторів.

Це відбувається, перш за все, через те, що діяльність страхових організацій складається з таких елементів: безпосереднього проведення страхових операцій, інвестування фінансових ресурсів, здійснення інших, звичних для будь-якого суб'єкта господарювання функцій, таких як розрахунки з бюджетом і позабюджетними фондами чи банками тощо.

Можна виділити п'ять факторів, які забезпечуватимуть фінансову стійкість та платоспроможність страховика:

- достатній власний капітал;
- зобов'язання, які представлені у більшій частині страховими резервами;
- розміщення активів, тобто інвестиційна діяльність;
- перестраховування;
- тарифна політика.

Питання забезпечення фінансової надійності страховика мають важливе значення для успішного розвитку та стабільності страхового бізнесу. Проте, якщо керівництво більшості виробничих підприємств знає, коли і скільки потрібно платити своїм партнерам по бізнесу, або в якому розмірі та в які терміни потрібно погасити кредит та сплатити за нього відсотки, то страховику строки та розміри своїх зобов'язань можуть бути відомі тільки ймовірно, оскільки діє система трансферу ризику. Тому в страховій діяльності важливим не просто здатність страховика платити за своїми зобов'язаннями, а й здатність виконати їх при будь-якій несприятливій зміні ситуації та при найгіршому для страховика збігу зобов'язань [2].

На думку О.В. Мурашко, фінансова надійність страховика – це спроможність страховика виконати страхові зобов'язання, прийняті за договорами страхування та перестраховування, у випадку впливу несприятливих чинників. Тому стійка фінансова надійність страхових операцій дає змогу

страховій компанії виконати всі зобов'язання за будь-яких несприятливих обставин [3].

З урахуванням ролі, цілей і стратегії на ринку фінансову надійність страхової організації необхідно трактувати як стан фінансових ресурсів, за якого страховик:

- здатний своєчасно виконувати всі взяті зобов'язання протягом всього терміну дії укладених договорів (тобто бути платоспроможним);

- має задовільні показники діяльності, тобто коефіцієнти фінансової надійності повинні перевищувати нормативні значення;

- сприятливо реагує на зміну зовнішніх і внутрішніх чинників фінансового стану [4].

Отже, фінансова стійкість і платоспроможність страховика є частковими виявами його фінансової надійності.

У ринкових умовах господарювання платоспроможність страхових організацій вважається однією з найважливіших характеристик їхньої діяльності. Вона визначає не тільки взаємовідносини з партнерами, суб'єктами фінансового ринку, державою, а й їхню успішну діяльність чи банкрутство [5].

Платоспроможність, зазвичай, розуміється "... по-перше, ... як здатність господарської одиниці виконувати свої фінансові зобов'язання перед іншими суб'єктами ринку, і, по-друге, ... як синонім ліквідності" [61, с. 151]. Важливо більш чітко розділити поняття ліквідності та платоспроможності страхової організації. Ліквідність може бути визначена як здатність суб'єкта господарювання розрахуватися за невідкладними зобов'язаннями, а платоспроможність – як його здатність оплатити вже пред'явлені претензії, а також ті зобов'язання, термін виконання яких ще не настав. На законодавчому рівні платоспроможність визначається як здатність платити за своїми зобов'язаннями. Страховики, які потрапили у важке фінансове становище, іноді звертаються у відомство страхового нагляду з проханням про видачу їм ліцензії на додаткові види страхування, щоб тим самим привернути відсутні

фінансові ресурси, необхідні для покриття поточних, а не майбутніх зобов'язань (теорія “Велосипеда”) [7].

В науковій літературі існує безліч визначень платоспроможності, проте практично всі вони збігаються за своїм змістом (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Визначення платоспроможності в науковій літературі

Автор	Визначення
М. Александрова [8, с.57]	Платоспроможність страховика означає його можливість та здатність відповідати за своїми зобов'язаннями
К. Шелехов [9, с. 86]	Платоспроможність страховика – це об'єктивний показник поточного фінансового стану шляхом його прогнозування в майбутньому. Інакше, це можливість виконання в майбутньому зобов'язань завдяки тим активам, які є в розпорядженні страховика, являють собою реальні цінності, а тому є ліквідними.
В. Приходько [10, с.101]	Платоспроможність страховика – це його здатність своєчасно та в повному обсязі виконати свої фінансові зобов'язання (передусім страхові) за рахунок достатньої суми ліквідних активів.
Л. Шірінян [11,с.78]	Під неплатоспроможністю варто розуміти такий стан майна боржника, встановлений у судовому порядку, який дає підставу припускати недостатність його для рівномірного задоволення всіх вимог кредиторів.
І. Іванюк [12]	Платоспроможність – найважливіший показник, який характеризує фінансовий стан організації.
Н. Тарасенко	Платоспроможність – це зовнішня оцінка платоспроможності, обумовлена рівнем забезпечення оборотних активів довгостроковими джерелами.
І. Ненно	Платоспроможність – це основна ознака платоспроможності страховиків, специфіка якої проявляється в особливостях формування зобов'язань і ресурсів для їх виконання.
І. Олійник [13]	Під платоспроможністю страхової компанії розуміють “вартість активів страхової компанії, що перевищує вартість її зобов'язань або дорівнює їй”.

Загальний розвиток страхової компанії залежить від стану її фінансів та умов, у яких ведеться господарська діяльність [14].

Фінансовим забезпеченням платоспроможності виступає капітал страховика у ліквідній формі. На практиці це означає, що вартість активів страхової компанії має перевищувати вартість її зобов'язань або, щонайменше, дорівнювати їй. Страховик вважається неплатоспроможним, коли його активи є неадекватними або недоступними, тобто перебувають у неліквідній формі в певний час, аби здійснити виплати на вимогу страхувальників.

В порівнянні з неплатоспроможністю в інших галузях, неплатоспроможні страхові компанії можуть нести непропорційно великі витрати для споживача і навіть для суспільства в цілому. Частково це пов'язано з тим, що страхувальники купують страховий поліс, щоб захистити себе від конкретних втрат, таким чином, коли страховий випадок виникає та страхова компанія стає неплатоспроможною і не може робити виплати за страховими вимогами, може так статися, що саме економічне існування страхувальника опиниться під загрозою. Таким чином, якість страхового контракту безпосередньо пов'язана з рівнем платоспроможності страховика. На жаль, буде дуже дорого, якщо взагалі можливо, для страхувальників відстежувати статус платоспроможності своїх страхових компаній. Така ситуація асиметричної інформації, разом із важкими наслідками краху страхових компаній, надає регулюванню індустрії страхування, де метою має бути зменшення ризику неплатоспроможності, особливий інтерес суспільства.

Отже, можна зробити висновок, що платоспроможність є однією з найважливіших умов або чинників страхового бізнесу та виступає своєрідним потенціалом для виконання страховиками своїх функцій у ринковій економіці[].

Неспроможність страховика покрити страховий ризик може призвести до порушення безперервності процесу господарського відтворення, спричинити банкрутство страховика та, врешті-решт, дестабілізувати діяльність ринкової економіки і навіть зруйнувати механізми її саморегуляції.

1.2. Теоретико- методичні засади оцінювання платоспроможності страхових компаній

Структурні перетворення, які відбуваються в соціально-економічній сфері України, вимагають від учасників фінансових відносин перманентного моніторингу зазначених змін та оптимізації процесу управління господарською діяльністю. Важливу роль при цьому відіграє фінансовий потенціал суб'єкта господарювання, його здатність бути конкурентоспроможним і фінансово стійким.

Щодо страхових компаній, то як зазначає П. Мюллер «...страховий бізнес буде успішним за умови успішної координації вимог забезпечення платоспроможності з ефективною системою управління ризиками» [15, с. 51].

Відаючи належне існуючим напрацюванням та не применшуючи їх вагомості, слід акцентувати увагу на пошуку можливих шляхів удосконалення вітчизняної методики оцінки платоспроможності страхових компаній, умов її забезпечення та приведення їх у відповідність нормам Директиви ЄС Solvency II.

Соціально- економічний розвиток страхової компанії залежить від стану її фінансів та умов, у яких ведеться господарська діяльність. Коли йдеться про можливість чи здатність задовольняти мінімальні стандарти фінансового здоров'я, а саме у випадку перевищення обсягу активів над зобов'язаннями, використовують термін Solvency (платоспроможність).

Платоспроможність – це основна ознака платоспроможності страховиків, специфіка якої проявляється в особливостях формування зобов'язань і ресурсів для їх виконання [16, с.181].

Інакше кажучи, під платоспроможністю страхової компанії розуміють «вартість активів страхової компанії, що перевищує вартість її зобов'язань або дорівнює їй» [17, с. 19]. При цьому варто наголосити, що для страхової компанії як суб'єкта господарювання важливою є не просто можливість

виконання взятих на себе зобов'язань, а власне здатність продовжувати їх виконувати у «нормальних» умовах чи в будь-який момент часу. Так, страховики забезпечують фінансову стійкість і стабільність функціонування у майбутньому шляхом виконання у повному обсязі своїх зобов'язань, не тільки поточних, а й тих, які виникають під впливом зовнішніх факторів відносно всіх суб'єктів ринкових відносин [18, с. 120].

З іншого боку, при будь-яких змінах економічного середовища розвиток страховика повинен бути динамічним, з постійним нарощуванням капіталу і прибутку не тільки в поточному періоді, а й у перспективі. Задля цього необхідне формування «...достатньої суми ліквідних активів і засобів платежу» [19, с. 112].

Враховуючи специфіку діяльності страхових компаній по залученню грошових коштів громадян та юридичних осіб, до них висувають особливі вимоги щодо забезпечення платоспроможності.

Зокрема, Законом України «Про страхування» регламентовано:

а) мінімальний рівень сплаченого статутного капіталу у грошовій формі;
б) наявність гарантійного фонду страховика у частині додаткового та резервного капіталів і нерозподіленого прибутку;

в) створення страхових резервів, достатніх для майбутніх виплат страхових сум і страхових відшкодувань; напрямів розміщення коштів страхових резервів в активи визначених категорій, що відповідають вимогам якості та диверсифікації; правильності застосування методики розрахунку страхових резервів; джерел формування страхових резервів (залучені фінансові ресурси (страхові премії));

г) необхідність перевищення фактичного запасу платоспроможності страховика над розрахунковим нормативним запасом платоспроможності (маржа платоспроможності) [20].

Схематично модель зв'язків проміжних показників із результативним складним показником платоспроможності страхової компанії подано на рис. 1.1.

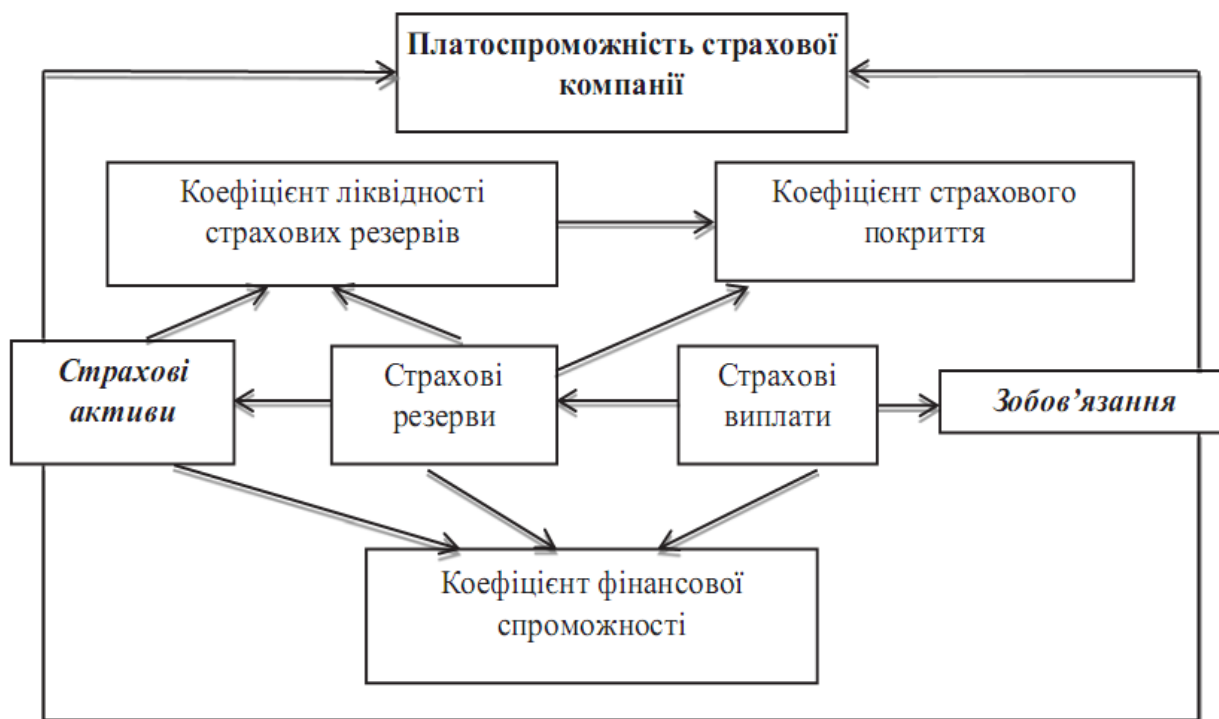

Рис. 1.1. Взаємозв'язок компонентів платоспроможності страховика
(розроблено автором на основі [21, с. 88])

Будь-які зміни у величині чи обсязі одного з індикаторів платоспроможності страховика, особливо у довготерміновій перспективі, унеможливають виконання ним взятих на себе зобов'язань, що зумовлюється втратою платоспроможності і виникненням загрози банкрутства. Водночас імплементація норм Директиви 2009/138/ЄС Solvency II у вітчизняну практику страхування вимагає модернізації системи оцінювання платоспроможності страховиків.

На сьогодні механізм такого оцінювання передбачає зіставлення фактичної маржі платоспроможності страховика (наявний обсяг власних вільних коштів на момент проведення оцінювання) з її нормативним значенням (мінімально необхідною потребою). За цією моделлю чим більшим є таке перевищення, тим вища платоспроможність. Варто зазначити, що це одна із можливих методик оцінювання платоспроможності страховика (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Формалізація методів оцінювання платоспроможності страховика

Методи	Показники
1. Точковий	<p>– Для ризикових видів страхування рівень платоспроможності (RNL) набуває вигляду:</p> $R_{NL} = A - N_A - Z - \max\left\{h_{11}\left(S - h_{12} \sum_{i=1}^k S_{pi}\right); h_{21}\left(B - h_{22} \sum_{j=1}^1 B_{pj}\right)\right\}$ <p>де RNL – рівень платоспроможності для ризикового страхування; A – загальна сума активів; N_A – сума нематеріальних активів; Z – сума зобов'язань; S – сума страхових премій за попередні 12 місяців (останній місяць буде складатися із кількості днів на дату розрахунку); $\sum_{i=1}^k S_{pi}$ -страхові премії, належні перестраховикам; B – сума страхових виплат за попередні 12 місяців; $\sum_{j=1}^1 B_{pj}$ - сума страхових виплат, що компенсуються перестраховиками згідно з укладеними договорами перестраховування; h₁₁, h₁₂, h₂₁, h₂₂ - параметри встановлення нормативного запасу платоспроможності страхової компанії для ризикових видів страхування; для компаній, які займаються страхуванням життя, рівень платоспроможності (R_L) набуває вигляду:</p> $R_A = A - N_A - Z - R_q [q_1 B - M(g_1 - g_2)] \rightarrow \max$ <p>де R_L – рівень платоспроможності для лайфового страхування; A – загальна сума активів; N_A – сума нематеріальних активів; Z – сума зобов'язань; q – параметр встановлення нормативного запасу платоспроможності страхової компанії для страхування життя; M –математичний резерв (загальна величина резерву довготермінових зобов'язань); B – сума страхових виплат; R_q – частка участі перестраховиків у відшкодуванні збитків; g₁, g₂ – параметри встановлення нормативного запасу платоспроможності страхової компанії для лайфових видів страхування (g₁ – нормативний параметр щодо бруто-капіталу компанії; g₂ – нормативний параметр щодо математичних резервів).</p>
2. Z-ЕСМ внутрішня економічна модель СК Zurich)	<p>Обсяг платоспроможного капіталу для захисту страхувальників визначається з довірчою ймовірністю 99,95% на термін протягом року. Економічний профіль ризику при розрахунку платоспроможного капіталу Zurich має таку структуру: 51% – страхові та бізнес-ризика; 32% – ринкові ризика; 13% – кредитні ризика; 4% – операційні ризика.</p>

Продовження табл.1.2

1	2
3. Відносних показників	<p>Коефіцієнт фінансової спроможності ((сума страхових резервів + нетто-активи) / сума страхових виплат) визначає платоспроможність страхової компанії щодо виконання своїх зобов'язань за страховими виплатами;</p> <ul style="list-style-type: none"> – коефіцієнт ліквідності страхових резервів (страхові резерви / ліквідні активи) характеризує достатність страхових резервів компанії, які можуть бути використані для погашення поточних зобов'язань; – коефіцієнт страхового покриття (сума страхових резервів x коефіцієнт ліквідності страхових резервів / сума страхових виплат) характеризує достатність страхових резервів страхової компанії для здійснення страхових виплат.
4. Управління ризиком неплатоспроможності	<p>Рентабельність капіталу, скорегована на ризик (RORAC) визначається шляхом поділу чистого прибутку на величину капіталу з урахуванням ризику. Останній характеризує капітал компанії з поправкою на максимально можливі втрати з урахуванням імовірності майбутніх доходів або волатильності доходів.</p>
5. Стрес-тестування достатності капіталу	<p>Загальний обсяг очікуваного капіталу платоспроможності за всіма видами ризиків визначається за формулою:</p> $SCR = BSCR + SCR_{op} = \sqrt{Corr_{ij} \times SCR_j \times SCR_i} + SCR_{op},$ <p>де BSCR – базовий необхідний капітал платоспроможності; SCR_{op} – необхідний капітал для покриття операційного ризику; Corr_{ij} – попарні коефіцієнти кореляції; i – рядки кореляційної матриці; j – колонки кореляційної матриці.</p>
6. Система IRIS (США)	<p>Показник достатності покриття власними коштами CAR (Capital Adequacy Ratio) визначається за формулою:</p> $CAR = \frac{F - N}{N} \times 100\%$ <p>де F – фактичний рівень платоспроможності; N – нормативний рівень платоспроможності. При цьому за величини CAR від 0 до 25% оцінка покриття є нормальною; за CAR від 26 до 50% оцінка покриття є доброю; за CAR від 51 до 75% оцінка покриття є надійною і у випадку перевищення розміру CAR 76% йдеться про зразкове покриття власними коштами зобов'язань страховика.</p>

Складено автором на основі [21, с. 87–88; 22–2; 25, с. 114; 26]

При виборі одного із запропонованих у таблиці 1.2 підходів щодо оцінювання платоспроможності страхової компанії доцільно враховувати цільову спрямованість оцінки, особливості її здійснення залежно від користувачів, переваги кожного з методів (рис. 1.2).

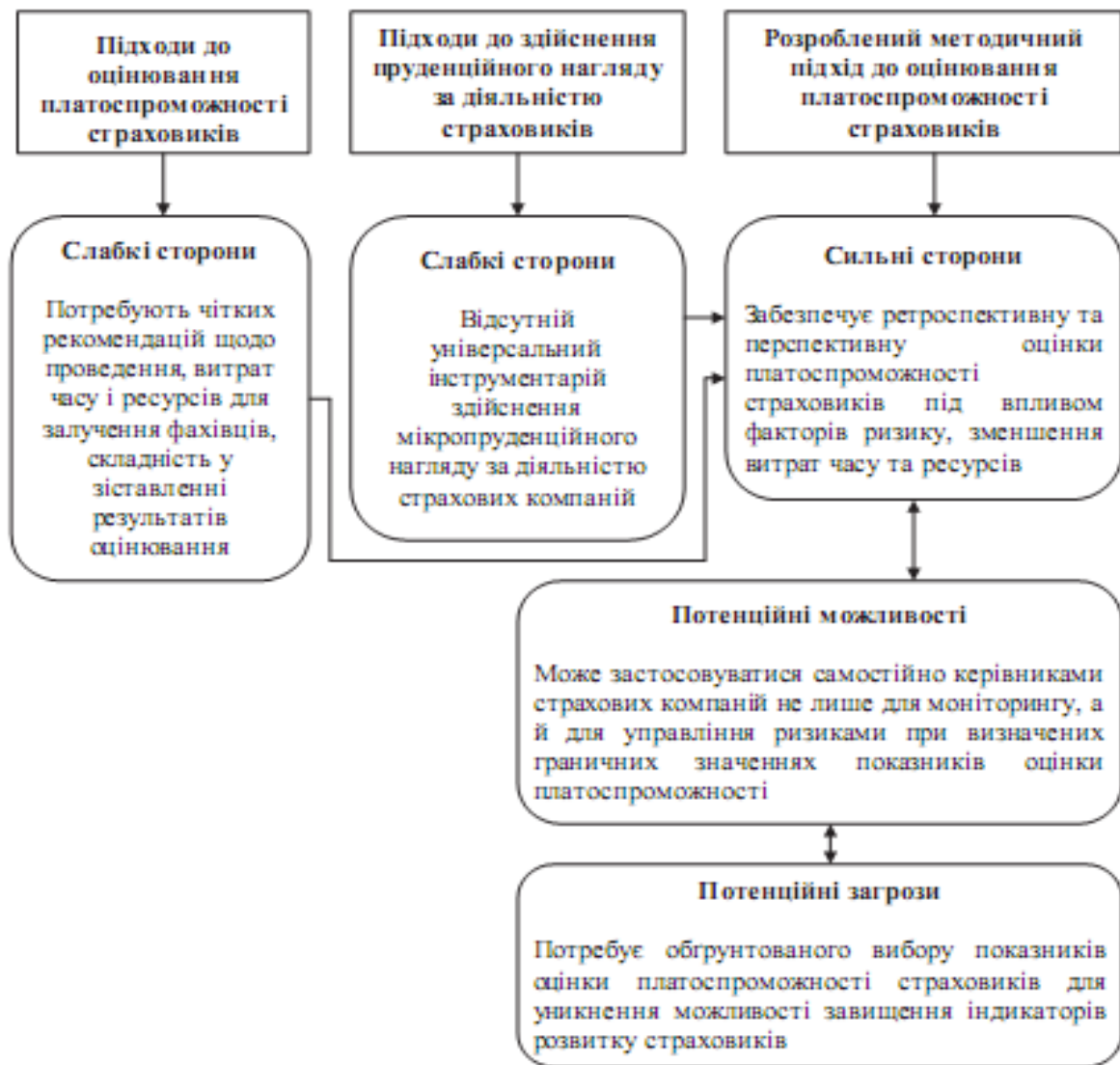

Рис.1.2. Обґрунтування ефективності розробленого методичного підходу до оцінювання платоспроможності страхових компаній

Як результат, методичний підхід до оцінювання платоспроможності страховика має:

- по-перше, бути простим у застосуванні та придатним для самостійного використання як керівним підрозділом, так і споживачами страхових продуктів;

- по-друге, характеризувати рівень здатності такого типу небанківських фінансових установ забезпечувати стан індикаторів розвитку у рівновазі, зважаючи на вплив на них різного роду ризиків;

– по-третє, передбачати скорочення витрат часу й ресурсів на залучення кваліфікованих фахівців, які б відповідали за проведення оцінювання чи розробку нового механізму його здійснення;

– по-четверте, забезпечувати управління ризиками страховиків і мікропруденційний нагляд, регулювання діяльності.

Крім того, оцінювання платоспроможності страхової компанії залежить також від законодавчо визначених підходів до обчислення її нормативного значення. Зазначимо, що в економічно розвинених країнах більш жорсткі вимоги порівняно з вітчизняними щодо визначення нормативного значення платоспроможності у контексті врахування ризикової компоненти. Зокрема, до його складу віднесено не лише страховий, а й інвестиційний, кредитний та загальний підприємницький ризики, з якими стикається страховик, тоді як українські стандарти передбачають урахування лише страхового та частково перестрахового ризиків [26]. У підсумку така практика обумовлює заниження вимог до значення нормативної платоспроможності вітчизняних страхових компаній.

Відтак, поділяємо точку зору Н. Ткаченко щодо запровадження у страхову справу таких показників як:

1) «мінімальний рівень платоспроможності» (мінімальний рівень достатності покриття власними коштами зобов'язань), який визначається як перевищення фактичної маржі платоспроможності над нормативною. Якщо рівень платоспроможності страховика нижчий за мінімальний, то чинним законодавством для стабілізації стану страхової компанії та її оздоровлення має бути передбачене безумовне втручання органу страхового нагляду в діяльність страховика;

2) «контрольний рівень платоспроможності» (визначається на рівні не менше 25% перевищення значення фактичного запасу платоспроможності над нормативним і є для наглядових органів індикатором для розгортання превентивних дій, спрямованих на попередження негативних для платоспроможності страховика наслідків) [26].

Окрім змін у підходах до оцінювання платоспроможності страхових компаній, запровадження Директиви ЄС Solvency II зумовлює:

- застосування нових термінів, які використовуються в міжнародній практиці оцінювання платоспроможності страховиків (мінімальний розмір регулятивного капіталу, найкраща оцінка розміру виплат та витрат, маржа ризику, стандартна формула, внутрішня модель страховика та ін.);

- чітке визначення страхових ризиків та врахування їхнього впливу на страхову діяльність (андерайтингові, операційні, ринкові ризики та кредитний ризик);

- застосування лінійної формули та коефіцієнтів при розрахунку мінімального розміру регулятивного капіталу;

- використання стандартної формули, встановленої уповноваженим органом при розрахунку нормативного розміру регулятивного капіталу або за погодженою уповноваженим органом внутрішньою моделлю страховика; – встановлення лімітів при застосуванні додаткових вимог до регулятивного капіталу [27, с. 323–324].

У вітчизняних умовах це дозволить вдосконалити систему управління страховою компанією, підвищити рівень довіри населення до ринку страхових послуг, забезпечити розвиток конкуренції всередині ринку і досягнути при скорення темпів зростання і розвитку страхового ринку України [28, с. 23].

Для цього необхідно привести у відповідність до нових вимог величину власного капіталу страхових компаній шляхом їхньої докапіталізації.

Зокрема, розмір статутного капіталу страховиків, які не займаються страхуванням життя, має бути не меншим, ніж 2 млн. євро, а для страхових організацій сфери страхування життя – 3 млн. євро. Відповідно, це зумовить консолідацію страхового бізнесу та посилення конкуренції між операторами ринку. Як результат, залишаться страхові компанії із належним рівнем фінансової безпеки, які зможуть відновити довіру населення до такого роду послуг та збільшити при цьому попит на свої страхові продукти.

Важливе значення при цьому відводиться підготовці кваліфікованих фахівців із впровадження Міжнародних стандартів фінансової звітності та професійних актуаріїв, потреба в яких лише зростатиме. Зазначені вище зміни мають бути чітко регламентовані новими нормативно-правовими актами, щоб імплементація європейських стандартів до оцінювання платоспроможності страхових компаній у вітчизняну практику відбулася повною мірою.

Таким чином, важливою рисою ефективного функціонування страхових компаній є забезпечення їх платоспроможності, яка виступає своєрідним потенціалом виконання ними свого функціонального призначення та індикатором платоспроможності всього страхового ринку країни. Досягнення перманентної достатності у розмірах платоспроможності є одним із першочергових завдань управління фінансовими аспектами діяльності страховика. Водночас, якісні зміни від успішної реалізації норм Директиви ЄС Solvency II у вітчизняну страхову практику сприятимуть модернізації методики оцінки платоспроможності страховиків у контексті врахування усіх системоутворюючих її компонентів та ризикових складових.

1.3. Механізм управління платоспроможністю страхової компанії

Управління платоспроможністю страхової компанії передбачає об'єктивне визначення її поточного й бажаного стану, скоординоване управління фінансовими ресурсами страховика, вибір таких управлінських рішень, котрі сприяли б забезпеченню платоспроможності. Зокрема, на основі системного підходу, це може бути впорядковано та відображено у сформованій цілісній системі.

Таким чином, систему управління платоспроможністю страхової компанії може бути визначено як сукупність інструментів управління, що суб'єкти управління застосовують і спрямовують на забезпечення платоспроможності страхової компанії.

Система управління платоспроможністю є цілісною системою взаємопов'язаних елементів, що відображають відповідні заходи з управління платоспроможністю страхової компанії.

Отже, ключовими елементами системи управління платоспроможністю страхової компанії є: керована підсистема (об'єкт управління), керуюча підсистема (суб'єкт управління) та інформаційно-аналітичне забезпечення (інформаційна база). Керуюча підсистема являє собою сукупність підрозділів, на які покладено функції управління платоспроможністю страхової компанії (рис.1.3).

Рис. 1.3. Система управління платоспроможністю страхової компанії
(складено на основі [5; 8; 14; 31])

До них належать: служби управління фінансами, бухгалтерія, аналітичні служби, служби управління бізнес-аналізу, служби управління актуарних розрахунків, служби планування, служби контролю тощо.

До інструментів управління платоспроможністю страхової компанії належать аналіз, планування, регулювання і контроль. Об'єктом управління є платоспроможність страхової компанії та можливості її забезпечення.

Ефективність функціонування системи управління платоспроможністю страхової компанії буде забезпечено лише при дотриманні наступних принципів: спрямованість дій суб'єкта на досягнення конкретних цілей; взаємоузгодженість стратегічного та тактичного рівнів управління; єдність мети, результату та засобів.

Дослідження підсистем системи управління платоспроможністю страхової компанії є важливою складовою аналізу діяльності страхової компанії.

Виходячи з того, що будь-яка система управління передбачає визначення певних підсистем (окремих стратегій), які дозволяють досягти поставлених цілей і завдань, необхідно обґрунтувати доцільність включення певних системоутворюючих складових до загальної стратегії управління платоспроможністю страхової компанії. Тому виникає потреба у формуванні певного переліку взаємопов'язаних стратегій, що являють собою стратегічний набір.

Стратегічний набір передбачає встановлення певної сукупності підсистем (систем стратегій), яка забезпечує стратегічне управління платоспроможністю страхової компанії, тобто є множиною елементів, що знаходяться у взаємодії, відносинах, зв'язках та завдяки цьому являють собою цілісність (рис.1.4.).

Ключове місце у визначеному стратегічному наборі належить методичному базису забезпечення фінансової стійкості, що передбачає формування інформаційної бази та системи індикаторів стійкості, проведення моніторингу та аналізу, стрес-тестування, вироблення рекомендацій щодо коригування політики розвитку страховиків з метою посилення їх платоспроможності та запобігання фінансовим кризам.

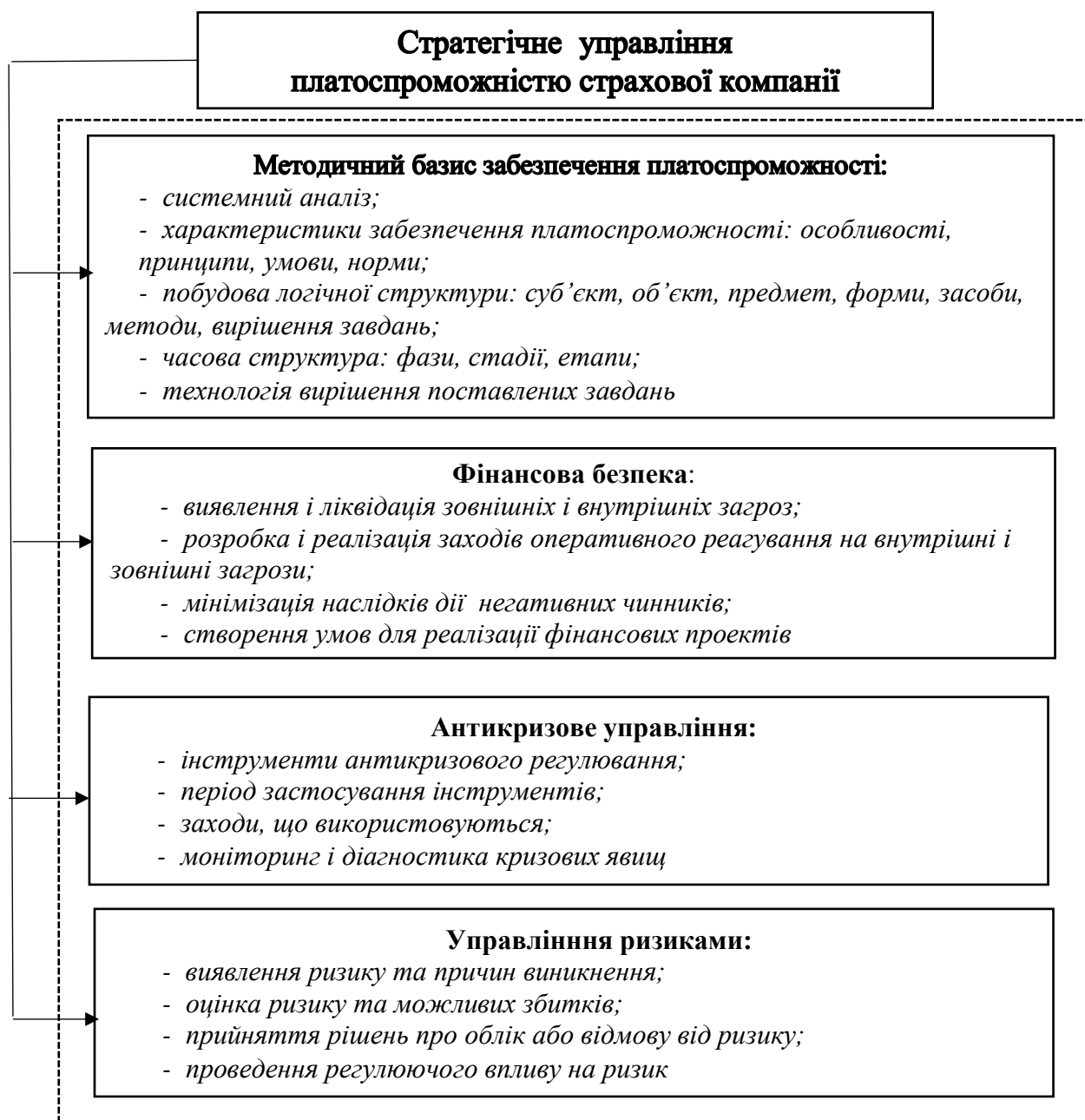

Рис. 1.4. Стратегічний набір управління платоспроможністю страхової компанії (узагальнено на основі [34]-[41])

Вихідним елементом забезпечення високого рівня платоспроможності страхових компаній у загальній системі управління є чітке формування цілей, які, на нашу думку, можна класифікувати за певними ознаками (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Класифікація цілей забезпечення платоспроможності страхової компанії

Класифікаційна ознака	Найменування цілей
За видами очікуваного ефекту	екзогенні; ендогенні
За пріоритетним значенням	основна; допоміжні
За домінантними сферами функціонування страховиків	цілі зростання ресурсного потенціалу; цілі підвищення ефективності проведення страхових операцій; цілі підвищення ефективності проведення фінансово-інвестиційних операцій; цілі нарощування капітальної бази; цілі підвищення фінансової безпеки діяльності;
За напрямками дій	цілі, які підтримують конкурентну позицію; цілі, направлені на запобігання зовнішнім загрозам; цілі, направлені на подолання слабких внутрішніх позицій
За об'єктами стратегічного управління	загальні цілі платоспроможності страхового ринку; цілі розвитку регіональної мережі страховиків; цілі стійкого фінансового розвитку окремих страхових компаній
За характером впливу на очікуваний кінцевий результат	прямі стратегічні цілі; підтримуючі стратегічні цілі
За періодом реалізації	стратегічні цілі розвитку; короткострокові цілі

Варто зауважити, що основна та допоміжні цілі розглядаються як єдина комплексна система і тому потребують чіткої взаємоузгодженості з урахуванням пріоритетності та рівноважної значущості.

Методичною основою системи управління платоспроможністю страхової компанії виступає інформаційне забезпечення. Ефективність будь-якої управлінської системи значною мірою залежить від повного, достовірного та своєчасного інформаційного забезпечення.

При проведенні оцінювання платоспроможності страхової компанії використовується значна інформаційна база у складі: макроекономічних показників, показників агрегованих фінансових звітів і балансів, інституцій фінансового ринку та мікроекономічних. Вважаємо, що вона повинна містити три типи інформації: загальноєкономічна та макроекономічна інформація, яка виступає допоміжною інформацією і носить

загальноекономічний характер; мікроекономічна інформація, яка надає можливість фактичної оцінки рівня платоспроможності страхової компанії на основі розрахунку необхідних показників; інформація про напрямки забезпечення фінансової стійкості страхової компанії.

Поряд з інформаційним забезпеченням необхідно виокремлювати систему аналітичного забезпечення, яке передбачає вибір індикаторів оцінювання рівня платоспроможності та розробку розрахункових алгоритмів.

Основним інструментом аналітичних методів виступає індикатор, який являє собою набір функцій від одного або декількох базових часових рядів з встановленим часовим вікном.

На підставі інформаційного та аналітичного забезпечення створюється можливість прийняття рішення про напрямок управління платоспроможністю страхової компанії (рис. 1.5).

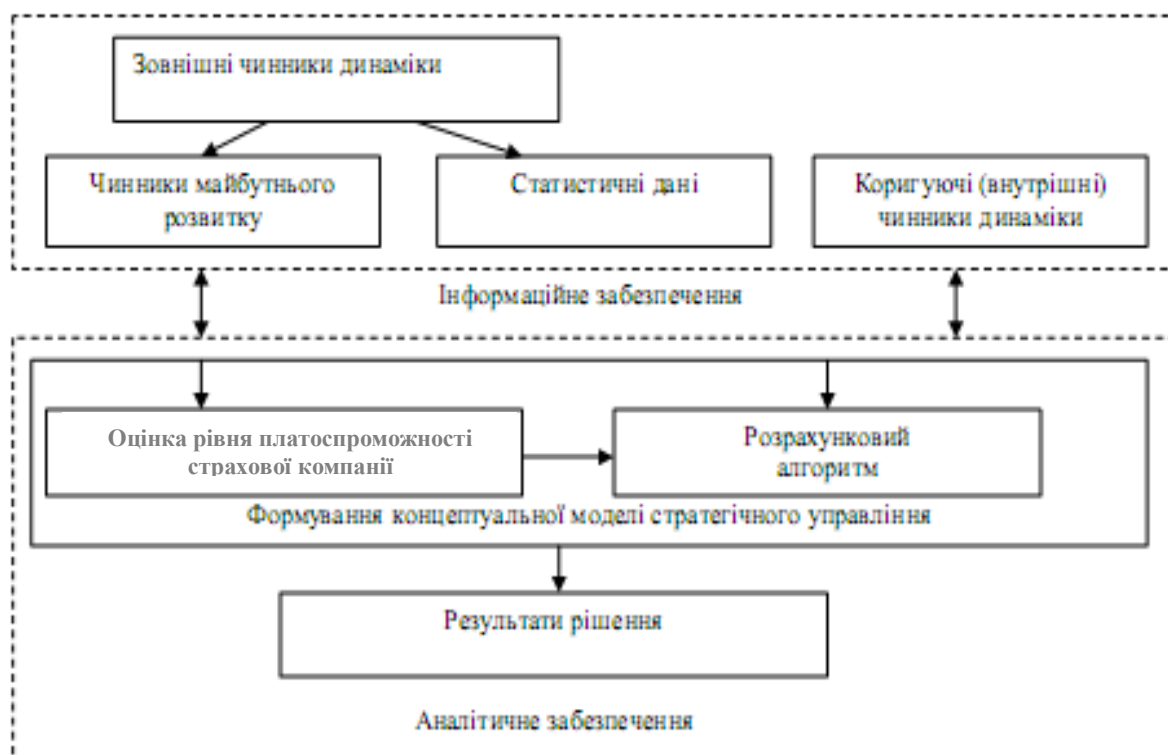

Рис. 1.5 Схема прийняття рішення про розвиток процесу управління платоспроможністю страхової компанії

Інформаційне забезпечення процесу управління платоспроможністю страхової компанії повинно базуватися на складанні стратегічних карт.

Метод використання стратегічних карт у процесі аналізу був узагальнений Р. Капланом та Д. Нортоном для реалізації можливості узгодження короткострокових цілей діяльності досліджуваної системи з її місією і довгостроковою перспективою. У їх працях стратегічна карта формується з чотирьох взаємопов'язаних складових: фінанси, клієнти, внутрішні бізнес-процеси, навчання та розвиток.

Цілі цих чотирьох складових мають бути пов'язані між собою причинно-наслідковими зв'язками.

Перевагою використання стратегічних карт є проведення постійного моніторингу за платоспроможністю страхової компанії та проведення перспективного аналізу та планування. Саме вони дають змогу оперативно порівнювати заплановані кількісні та якісні параметри з отриманими результатами, на основі чого можна аналізувати ефективність функціонування окремих елементів та всієї системи в цілому.

Зокрема актуальними питаннями для вирішення є: на державному рівні відредагувати законодавчо-нормативну базу відповідно сьогоденню, тим самим зробити ринок страхових послуг більш досконалим та гнучким до фінансово-економічних умов; знизити до мінімуму вплив політичних та соціальних чинників на страховий ринок, віддаючи перевагу приватним компаніям із мінімальним державним втручанням; підвищити рівень державної підтримки і податкових пільг страховим компаніям та потенційним страхувальникам; активно використовувати програмно-технічне забезпечення у процесах пошуку та обґрунтування рішень фінансового характеру.

Усунення існуючих недоліків “дозволить сформувати розвинений ринок страхових послуг, тим самим сприятиме розвитку фінансового ринку, національної економіки та економічної безпеки держави” [42, с. 27].

Водночас належний процес побудови адаптивного фінансового менеджменту та його застосування в управлінні страховою компанією призведе до ефективного використання фінансових ресурсів, інвестиційної привабливості, фінансової стійкості та платоспроможності.

Висновки за розділом 1

У першому розділі роботі розкрито суть поняття платоспроможності страхової компанії. Вважаємо, що під платоспроможність страхової компанії слід розуміти вартість активів страхової компанії, що перевищує вартість її зобов'язань або дорівнює їй, при цьому для страхової компанії важливою є не просто можливість виконання взятих на себе зобов'язань, а власне здатність продовжувати їх виконувати у «нормальних» умовах чи в будь-який момент часу.

Досліджено теоретико- методичні підходи та систему показників платоспроможності страхової компанії і з'ясовано нормативні та дозволені значення цих показників для подальшої ефективної діяльності страхової організації. При цьому визначено такі вимоги для забезпечення платоспроможності, прийняті в Україні, як: наявність оплаченого статутного капіталу та гарантійного фонду, який є вільним від прийнятих страхових зобов'язань; створення страхових резервів, які можуть бути достатніми для майбутніх виплат страхових відшкодувань; має виконуватись умова стосовно перевищення фактичного запасу платоспроможності страхової компанії над її розрахунковим нормативним запасом платоспроможності.

Водночас, якісні зміни від успішної реалізації норм Директиви ЄС Solvency II у вітчизняну страхову практику сприятимуть модернізації методики оцінки платоспроможності страховиків у контексті врахування усіх системоутворюючих її компонентів та ризикових складових.

З метою забезпечення платоспроможності страхових компаній був досліджений фінансовий механізм управління платоспроможністю.

На основі проведених досліджень, як базовий концепт управління платоспроможністю страхових компаній прийнято системний підхід у межах якого визначено основні складові елементи (об'єкт управління, суб'єкт управління, інформаційна база), конкретизовано їх сутність, зміст та основні аспекти функціонування.

У роботі доопрацьовані теоретико-організаційні основи процесу управління платоспроможністю страхових компаній шляхом систематизації класифікаційних ознак цілей забезпечення платоспроможності страхових компаній та схематичного представлення прийняття рішення про розвиток процесу управління платоспроможністю. Доведено, що успішність страхової організації, її фінансова стабільність є результатом лише ефективного розподілу грошових коштів та бездоганного виконання процедурних правил.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ

ПрАТ «АСК «ІНГО УКРАЇНА»

2.1. Організаційно – економічна характеристика ПрАТ «АСК «Інго Україна»

Страхова компанія ПрАТ «АСК ІНГО Україна» надає страхові послуги високої якості чим зрощує рівень довіри серед клієнтів, що забезпечує стабільне положення та динамічний розвиток компанії на ринку страхових послуг України.

Більше 20 років «ІНГО Україна» працює на вітчизняному ринку страхування. Має 28 ліцензій на різні види обов'язкового і добровільного страхування, надає страхові послуги корпоративним і роздрібним клієнтам. Представлена 25 філіями для обслуговування клієнтів по всій території України. Близько 500 співробітників компанії працюють для її клієнтів у всіх регіонах України.

У червні 2018 року Рейтингове агентство «ІВІ-Rating» оголосило про підтвердження довгострокового кредитного рейтингу Приватного акціонерного товариства «Акціонерна страхова компанія «ІНГО Україна» за Національною рейтинговою шкалою на рівні «uaAA», що є найвищим рівнем, який свідчить про максимальну надійність Компанії. Прогноз рейтингу «стабільний» свідчить про відсутність передумов для зміни рейтингу.

ПрАТ «АСК «Інго Україна» забезпечує страховий захист за всіма видами ризиків і здійснює страхову діяльність на основі та відповідно до ліцензій ДКРРФП (Нацкомфінпослуг) України. Ліцензії є безстроковими.

Пріоритетними видами страхування для компанії є: страхування Автоцивілки (ОСЦПВ), страхування ДЦВ (розширення страхової суми по Автоцивілці), страхування КАСКО, страхування майна, добровільне медичне страхування для дорослих, добровільне медичне страхування для дітей,

туристичне страхування при виїзді за кордон, туристичне страхування при поїздках по Україні, страхування іноземців в Україну, страхування від нещасного випадку, іпотечне страхування, страхування водного транспорту.

Компанія успішно працює як з роздрібними клієнтами, так і з корпоративним сектором, завдяки чому зберігає збалансований портфель страхових премій. Протягом 2018 р. було укладено понад 296 тис. договорів страхування, з них із фізичними особами – 176 тис., із юридичними – 120 тис. договорів.

Страхова компанія має лінійно – функціональну структуру управління, а у окремих відділеннях вона може бути лінійною. До організаційної структури управління ПрАТ «АСК «Інго Україна» входять: Наглядова рада; Ревізійна комісія; Правління; Фінансовий департамент; Управління по роботі з персоналом; Управління маркетингу та реклами; Управління інформаційних технологій; Департамент роздрібних продаж; Юридичне управління; Департамент андеррайтинга; Департамент корпоративного страхування; Департамент страхування автопарків; Проектна група; Управління продажу особистих видів страхування; Управління аналізу та обліку страхових відшкодувань; Управління організації медичного сервісу; Департамент врегулювання збитків; Управління врегулювання майнових збитків; Управління безпеки; Відділ транспортного забезпечення. ПрАТ «АСК «Інго Україна» має 25 структурних підрозділів в обласних та районних центрах України.

Діяльність компанії регламентується наступними законодавчими документами: Конституція України, Господарський кодекс України, Податковий Кодекс України, Закон України «Про страхування» та ін. Серед внутрішніх нормативних документів можливо відмітити: Статут, Положення про відділи, Посадові інструкції та ін.

Проаналізуємо основні фінансово – економічні показники діяльності ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2016 – 2018 роках у таблиці 2.1, використовуючи

для цього баланси страхової компанії, що досліджується за 2016 – 2018 роки та звіти про фінансові результати за 2016 – 2018 роки (додатки А – В).

Таблиця 2.1

Аналіз основних фінансово-економічних показників діяльності

ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2016 – 2018 роках

Показники	2016 рік	2017 рік	2018 рік	Відхилення 2017 року від 2016 року		Відхилення 2018 року від 2017 року		Відхилення 2018 року від 2016 року	
				тис. грн.	ТР, %	тис. грн.	ТР, %	тис. грн.	ТР, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Чисті зароблені страхові премії, тис. грн.	453760	594834	706928	141074	131,09	112094	118,84	253168	155,79
2. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	86802	106558	133110	19756	122,76	26552	124,92	46308	153,35
3. Валовий збиток, тис. грн.	99499	185869	200768	86370	186,80	14899	108,02	101269	201,78
4. Чистий прибуток, тис. грн.	73539	53543	27526	-19996	72,81	-26017	51,41	-46013	37,43
5. Середньо річна кількість персоналу, чол.	442	412	477	-30	93,21	65	115,78	35	107,92
6. Середньо річна вартість основних засобів, тис. грн.	183709	187384	201176	3675	102,00	13792	107,36	17467	109,51
7. Середньо річна вартість активів, тис. грн.	1235153	1397807	1655791	162654	113,17	257984	118,46	420638	134,06

На основі проведеного аналізу у таблиці 2.1 можливо зробити наступні висновки.

Протягом 2018 року ПрАТ «АСК «Інго Україна» зібрала понад ніж 706 млн. грн. чистих страхових премій, що майже на 19% більше від показника 2017 року, та на 56 % більше від показника 2016 року. Однак спостерігається зменшення темпів росту чистих зароблених страхових премій у 2018 році по зрівнянню з 2017 роком, що свідчить про проблеми страхової компанії.

Чистий прибуток у 2017 році по зрівнянню з 2016 роком зменшився на 19996 тис. грн. або на 27,19 %, у 2018 році по зрівнянню з 2017 роком зменшився на 26017 тис. грн. або на 48,59 %. За період дослідження зменшення склало 46013 тис. грн. або 62,57 %. Відмічаємо, проблеми страхової компанії з формуванням чистого прибутку, що свідчить про проблеми з управлінням її фінансовими результатами, а також з платоспроможністю.

Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) у 2017 році по зрівнянню з 2016 роком збільшилась на 19756 тис. грн. або на 22,76 %, у 2018 році по зрівнянню з 2017 роком збільшилась на 26552 тис. грн. або на 24,92 %. За період дослідження збільшення склало 46308 тис. грн. або 53,35 %.

Відмічаємо, що темпи росту чистих зароблених премій були більше собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) за весь період дослідження, що є позитивним моментом в фінансово – господарській діяльності страхової компанії – бази дослідження.

ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2016 – 2018 роках отримала валовий збиток. При цьому розмір валового збитку у 2017 році по зрівнянню з 2016 роком збільшився на 86370 тис. грн. або на 86,80 %, у 2018 році по зрівнянню з 2017 роком збільшився на 14899 тис. грн. або на 8,02 %. За період дослідження збільшення склало 101269 тис. грн. або 201,78 %. Відмічаємо критичну ситуацію у страховій компанії зі зростанням валового збитку у період дослідження, що було викликано зростанням чистих понесених збитків за страховими виплатами.

Середньорічна кількість персоналу у 2017 році по зрівнянню з 2016 роком зменшилась на 30 чол. або на 6,79 %, у 2018 році по зрівнянню з 2017 роком збільшилась на 65 чол. або на 15,78 %. За період дослідження збільшення склало 35 чол. або 7,92 %.

За період 2016-2018 рр. фінансові показники ПрАТ «АСК «Інго Україна» демонстрували позитивну динаміку. Так, середньорічна вартість основних засобів у 2017 році по зрівнянню з 2016 роком збільшилась на 3675 тис. грн. або на 2,00 %, у 2018 році по зрівнянню з 2017 роком збільшилась на

13792 тис. грн. або на 7,36 %. За період дослідження збільшення склало 17467 тис. грн. або 9,51 %. Однак, відмічаємо досить низькі темпи росту вартості основних засобів страхової компанії – бази дослідження у 2016 – 2018 роках.

Середньорічна вартість активів у 2017 році по зрівнянню з 2016 роком збільшилась на 162654 тис. грн. або на 13,17 %, у 2018 році по зрівнянню з 2017 роком збільшилась на 257984 тис. грн. або на 18,46 %. За період дослідження збільшення склало 420638 тис. грн. або 34,06 %. Відмічаємо досить низькі темпи росту вартості активів страхової компанії – бази дослідження у 2016 – 2018 роках, а враховуючи девальваційні та інфляційні процеси в економіці України у цей період, можемо говорити про зниження реальної вартості активів АСК «Інго Україна», що свідчить про проблеми з управлінням її фінансовим станом.

Підсумовуючи проведене дослідження основних фінансово-економічних показників діяльності ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2016 – 2018 роках можемо свідчити про значні проблеми страхової компанії, як стосовно управління фінансовими результатами (наявність та зростання валового прибутку, різке зниження розмірів чистого прибутку), так і стосовно управління активами (низькі темпи та переважно номінальне зростання). Наведене свідчить про проблеми управління фінансовим станом у страховій компанії - базі дослідження.

Стратегія ПРАТ «АСК ІНГО Україна» на 2019 рік спрямована на подальше утримання та розвиток прибуткових точок продажу, тоді як 7 збиткові та неперспективні точки продажів поступово закриватимуться.

Серед інших пріоритетних стратегічних напрямків діяльності компанії в 2019 році: досягнення операційної ефективності шляхом оптимізації витрат, розвиток агентської мережі та корпоративних продажів, альтернативних каналів продажів, подальше вдосконалення продуктової лінійки та сервісу.

2.2. Комплексна оцінка платоспроможності ПрАТ «АСК «Інго Україна»

Комплексне дослідження платоспроможності страховій компанії - бази дослідження розпочнемо з аналізу активів за 2016 – 2018 роки. Проаналізуємо активи ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2016 році (таблиця 2.2).

Таблиця 2.2

Горизонтальний та вертикальний аналіз активів балансу

ПрАТ «АСК «Інго Україна» за 2016 рік

Назва статей балансу	Код рядка	На початок року		На кінець року		Зміни		
		Абсолютні значення, тис. грн.	Питома вага в структурі, %	Абсолютні значення, тис. грн.	Питома вага в структурі, %	Абсолютні значення, тис. грн.	Питома вага в структурі, %	Темп росту, %
1	2	3	4	5	6	7=5-3	8=6-4	9=5/3* 100%
I Необоротні активи								
Нематеріальні активи	1000	14978	1,28	12740	0,98	-2238	-0,29	85,06
Незавершені капітальні інвестиції	1005	2275	0,19	600	0,05	-1675	-0,15	26,37
Основні засоби	1010	178705	15,23	188712	14,55	10007	-0,68	105,60
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються методом участі в капіталі інших підприємств	1030	134446	11,46	138996	10,72	4550	-0,74	103,38
Інші фінансові інвестиції	1035	7892	0,67	1850	0,14	-6042	-0,53	23,44
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	7	0,00	15	0,00	8	0,00	214,29
Відстрочені податкові активи	1045	4576	0,39	0	0,00	-4576	-0,39	0,00
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	36398	3,10	42793	3,30	6395	0,20	117,57
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	36492	3,11	56575	4,36	20083	1,25	155,03
Усього за розділом I	1095	415769	35,44	442281	34,10	26512	-1,34	106,38
II Оборотні активи								
Запаси	1100	22475	1,92	17507	1,35	-4968	-0,57	77,90
Виробничі запаси	1101	565	0,05	884	0,07	319	0,02	156,46
Товари	1104	21910	1,87	16623	1,28	-5287	-0,59	75,87
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	88622	7,55	107409	8,28	18787	0,73	121,20
Дебіторська заборгованість за виданими авансами	1130	612	0,05	1742	0,13	1130	0,08	284,64
з бюджетом	1135	1003	0,09	325	0,03	-678	-0,06	32,40

Продовж. табл. 2.2

1	2	3	4	5	6	7	8	9
З нарахованих доходів	1140	1601	0,14	4464	0,34	2863	0,21	278,83
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	42266	3,60	59759	4,61	17493	1,00	141,39
Гроші та їх еквіваленти	1165	323597	27,58	451594	34,82	127997	7,23	139,55
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	277275	23,63	212005	16,34	-65270	-7,29	76,46
Усього за розділом II	1195	757451	64,56	854805	65,90	97354	1,34	112,85
Баланс	1300	1173220	100,00	1297086	100,00	123866	0,00	110,56

Аналіз майна ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2016 році (таблиця 2.2) показав: активи за рік збільшились на 123866 тис. грн., темп росту – 110,56 %; необоротні активи за рік збільшились на 26512 тис. грн., темп росту – 106,38 % (питома вага у активах зменшилась на 1,34 % до 34,10 % на кінець 2016 року); оборотні активи за рік збільшились на 97354 тис. грн., темп росту - 112,85 % (питома вага у активах збільшилась на 1,34 % до 65,90 % на кінець 2016 року).

На збільшення активів вплинуло: зменшення вартості нематеріальних активів на 2238 тис. грн. або на 14,94% (питома вага в активах зменшилась на 0,29 %); зменшення вартості незавершених капітальних інвестицій на 1675 тис. грн. або на 73,63 % (питома вага в активах зменшилась на 0,15 %); збільшення залишкової вартості основних засобів на 10007 тис. грн. або на 5,60 % (питома вага у активах зменшилась на 0,68 % до 14,55 % на кінець 2016 року). Відмічаємо значні розміри основних засобів у страхової компанії – бази дослідження; збільшення довгострокових фінансових інвестиції, які обліковуються методом участі в капіталі інших підприємств на 4550 тис. грн. або на 3,38 % (питома вага у активах зменшилась на 0,74 % до 10,72 % на кінець 2016 року); зменшення вартості інших фінансових інвестицій на 6042 тис. грн. або на 76,56% (питома вага в активах зменшилась на 0,53 %); зменшення вартості відстрочених податкових активів з 4576 тис. грн. до нуля на кінець 2016 року; збільшення відстрочених аквізиційних витрат на 6395

тис. грн. або на 17,57 % (питома вага у активах збільшилась на 0,20 %); збільшення залишку коштів у централізованих страхових резервних фондах на 20083 тис. грн. або на 55,03 % (питома вага у активах збільшилась на 1,25 %); зменшення запасів на 4968 тис. грн. або на 22,10 % (питома вага у активах зменшилась на 0,57 %). Відмічаємо, що зменшення було спровоковано зменшенням вартості товарів; зростання дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 18787 тис. грн. або на 21,20 % (питома вага у активах збільшилась на 0,73 % до 8,28 % на кінець 2016 року); зростання дебіторської заборгованості за виданими авансами на 1130 тис. грн. або на 184,64 % (питома вага у активах збільшилась на 0,08 %); зменшення дебіторської заборгованості за розрахунками з бюджетом на 678 тис. грн. або на 67,60 % (питома вага у активах зменшилась на 0,06 %); зростання дебіторської заборгованості з нарахованих доходів на 2863 тис. грн. або на 178,83 % (питома вага у активах збільшилась на 0,21 %); зростання іншої поточної дебіторської заборгованості на 17493 тис. грн. або на 41,39 % (питома вага у активах збільшилась на 1,00 % до 4,61 % на кінець 2016 року); зростання розміру грошей та їх еквівалентів на 127997 тис. грн. або на 39,55 % (питома вага у активах збільшилась на 7,23 % до 34,82 % на кінець 2016 року); зменшення розміру частки перестраховика у страхових резервах на 65270 тис. грн. або на 23,54 % (питома вага у активах зменшилась на 7,29 % до 16,34 % на кінець 2016 року).

Відмічаємо проблеми ПрАТ «АСК «Інго Україна» зі зростанням дебіторської заборгованості та грошових коштів на фоні зниження довгострокових вкладень у активи. Особливої уваги потребує збільшення залишку коштів у централізованих страхових резервних фондах та зменшення частки перестраховика у страхових резервах, а також занадто високі значення основних фондів, що є не характерним для страхових компаній. Керівництво ПрАТ «АСК «Інго Україна» повинно також звернути увагу на питому вагу та розміри необоротних активів.

Проаналізуємо активи ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2017 році (таблиця 2.3), використовуючи теоретичний матеріал з першого розділу роботи та дані зі звіту про фінансовий стан з додатку В.

Аналіз майна ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2017 році (таблиця 2.3) показав: активи за рік збільшились на 201441 тис. грн., темп росту – 115,53 %; необоротні активи за рік збільшились на 217132 тис. грн., темп росту – 149,09 % (питома вага у активах збільшилась на 9,91 % до 44,00 % на кінець 2017 року); оборотні активи за рік зменшились на 15691 тис. грн., темп росту - 98,16 % (питома вага у активах зменшилась на 9,91 % до 56,90 % на кінець 2017 року).

На збільшення активів вплинуло: зменшення вартості нематеріальних активів на 1458 тис. грн. або на 11,44% (питома вага в активах зменшилась на 0,23 %); збільшення вартості незавершених капітальних інвестицій на 42389 тис. грн. або на 7064,83 % (питома вага в активах збільшилась на 2,82 %). Відмічаємо значні інвестиції страхової компанії у будівництво та власний розвиток; зменшення залишкової вартості основних засобів на 2656 тис. грн. або на 1,41 % (питома вага у активах зменшилась на 2,13 % до 12,42 % на кінець 2017 року). Відмічаємо значні розміри основних засобів у страхової компанії – бази дослідження; зменшення довгострокових фінансових інвестицій, які обліковуються методом участі в капіталі інших підприємств на 4388 тис. грн. або на 3,16 % (питома вага у активах зменшилась на 1,73 % до 8,98 % на кінець 2017 року);

Таблиця 2.3

Горизонтальний та вертикальний аналіз активів балансу

ПрАТ «АСК «Інго Україна» за 2017 рік

Назва статей балансу	Код рядка	На початок року		На кінець року		Зміни		
		Абсолютні значення, тис. грн.	Питома вага в структурі, %	Абсолютні значення, тис. грн.	Питома вага в структурі, %	Абсолютні значення, тис. грн.	Питома вага в структурі, %	Темп росту, %
1	2	3	4	5	6	7=5-3	8=6-4	9=5/3* 100%
I Необоротні активи								
Нематеріальні активи	1000	12740	0,98	11282	0,75	-1458	-0,23	88,56

Продовження табл 2.3

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Незавершені капітальні інвестиції	1005	600	0,05	42989	2,87	42389	2,82	7164,83
Основні засоби	1010	188712	14,55	186056	12,42	-2656	-2,13	98,59
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються методом участі в капіталі інших підприємств	1030	138996	10,72	134608	8,98	-4388	-1,73	96,84
Інші фінансові інвестиції	1035	1850	0,14	142414	9,50	140564	9,36	7698,05
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	15	0,00	13250	0,88	13235	0,88	88333,33
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	42793	3,30	55139	3,68	12346	0,38	128,85
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	56575	4,36	73675	4,92	17100	0,55	130,23
Усього за розділом I	1095	442281	34,10	659413	44,00	217132	9,91	149,09
II Оборотні активи								
Запаси	1100	17507	1,35	9958	0,66	-7549	-0,69	56,88
Виробничі запаси	1101	884	0,07	1280	0,09	396	0,02	144,80
Товари	1104	16623	1,28	8678	0,58	-7945	-0,70	52,20
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	107409	8,28	141711	9,46	34302	1,18	131,94
Дебіторська заборгованість за виданими авансами	1130	1742	0,13	936	0,06	-806	-0,07	53,73
з бюджетом	1135	325	0,03	93	0,01	-232	-0,02	28,62
З нарахованих доходів	1140	4464	0,34	7885	0,53	3421	0,18	176,64
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	59759	4,61	25543	1,70	-34216	-2,90	42,74
Гроші та їх еквіваленти	1165	451594	34,82	402756	26,88	-48838	-7,94	89,19
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	212005	16,34	250232	16,70	38227	0,35	118,03
Усього за розділом II	1195	854805	65,90	839114	56,00	-15691	-9,91	98,16
Баланс	1300	1297086	100,00	1498527	100,00	201441	0,00	115,53

збільшення вартості інших фінансових інвестицій на 140564 тис. грн. або на 7598,05% (питома вага в активах збільшилась на 9,36 % до 9,50 % на кінець 2017 року); збільшення довгострокової дебіторської заборгованості на 13235 тис. грн. або на 88233,33% (питома вага в активах збільшилась на 0,88 %); збільшення відстрочених аквізиційних витрат на 12346 тис. грн. або на 28,85

% (питома вага у активах збільшилась на 0,38 %); збільшення залишку коштів у централізованих страхових резервних фондах на 17100 тис. грн. або на 30,23 % (питома вага у активах збільшилась на 0,55 %); зменшення запасів на 7549 тис. грн. або на 43,12 % (питома вага у активах зменшилась на 0,69 %).

Відмічаємо, що зменшення було спровоковано зменшенням вартості товарів; зростання дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 34302 тис. грн. або на 31,94 % (питома вага у активах збільшилась на 1,18 % до 9,46 % на кінець 2017 року); зменшення дебіторської заборгованості за виданими авансами на 806 тис. грн. або на 46,27 % (питома вага у активах зменшилась на 0,07 %); зменшення дебіторської заборгованості за розрахунками з бюджетом на 232 тис. грн. або на 71,38 % (питома вага у активах зменшилась на 0,02 %); зростання дебіторської заборгованості з нарахованих доходів на 3421 тис. грн. або на 176,64 % (питома вага у активах збільшилась на 0,18 %); зменшення іншої поточної дебіторської заборгованості на 34216 тис. грн. або на 57,26 % (питома вага у активах зменшилась на 2,90 % до 1,70 % на кінець 2017 року); зменшення розміру грошей та їх еквівалентів на 48838 тис. грн. або на 10,81 % (питома вага у активах зменшилась на 7,94 % до 26,88 % на кінець 2017 року); збільшення розміру частки перестраховика у страхових резервах на 38227 тис. грн. або на 18,03 % (питома вага у активах збільшилась на 0,35 % до 16,70 % на кінець 2017 року).

Відмічаємо проблеми ПрАТ «АСК «Інго Україна» зі зростанням необоротних активів на фоні зниження оборотних активів. Окремої уваги потребує різке зростання незавершених капітальних інвестицій та зменшення розміру грошових коштів та їх еквівалентів, а також значні розміри та питома вага у активах страховика основних засобів.

Проаналізуємо активи ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2018 році (таблиця 2.4), використовуючи теоретичний матеріал з першого розділу роботи та дані зі звіту про фінансовий стан з додатку В.

Таблиця 2.4

Горизонтальний та вертикальний аналіз активів балансу

ПрАТ «АСК «Інго Україна» за 2018 рік

Назва статей балансу	Код рядка	На початок року		На кінець року		Зміни		
		Абсолютні значення, тис. грн.	Питома вага в структурі, %	Абсолютні значення, тис. грн.	Питома вага в структурі, %	Абсолютні значення, тис. грн.	Питома вага в структурі, %	Темп росту, %
1	2	3	4	5	6	7=5-3	8=6-4	9=5/3* 100%
I Необоротні активи								
Нематеріальні активи	1000	11282	0,75	24580	1,36	13298	0,61	217,87
Незавершені капітальні інвестиції	1005	42989	2,87	15445	0,85	-27544	-2,02	35,93
Основні засоби	1010	186056	12,42	216295	11,93	30239	-0,49	116,25
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0,00	9953	0,55	9953	0,55	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються методом участі в капіталі інших підприємств	1030	134608	8,98	146545	8,08	11937	-0,90	108,87
Інші фінансові інвестиції	1035	142414	9,50	43259	2,39	-99155	-7,11	30,38
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	13250	0,88	0	0,00	-13250	-0,88	0,00
Відстрочені податкові активи	1045	0	0,00	2101	0,12	2101	0,12	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	55139	3,68	66946	3,69	11807	0,01	121,41
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	73675	4,92	99258	5,47	25583	0,55	134,72
Усього за розділом I	1095	659413	44,00	624382	34,44	-35031	-9,56	94,69
II Оборотні активи								
Запаси	1100	9958	0,66	9165	0,51	-793	-0,15	92,04
Виробничі запаси	1101	1280	0,09	1333	0,07	53	-0,02	104,14
Товари	1104	8678	0,58	7832	0,43	-846	-0,15	90,25
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	141711	9,46	210205	11,59	68494	2,13	148,33
Дебіторська заборгованість за виданими авансами	1130	936	0,06	2398	0,13	1462	0,07	256,20
з бюджетом	1135	93	0,01	26	0,00	-67	-0,01	27,96
з нарахованих доходів	1140	7885	0,53	9983	0,55	2098	0,02	126,61
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	25543	1,70	135755	7,49	110212	5,79	531,48
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0,00	152385	8,40	152385	8,40	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	402756	26,88	394414	21,75	-8342	-5,13	97,93
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	250232	16,70	274341	15,13	24109	-1,57	109,63
Усього за розділом II	1195	839114	56,00	1188672	65,56	349558	9,56	141,66
Баланс	1300	1498527	100,00	1813054	100,00	314527	0,00	120,99

Аналіз майна ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2018 році (таблиця 2.4) показав: активи за рік збільшилися на 314527 тис. грн., темп росту – 120,99 %; необоротні активи за рік зменшилися на 35031 тис. грн., темп росту – 94,69 % (питома вага у активах зменшилась на 9,56 % до 34,44 % на кінець 2018 року); оборотні активи за рік збільшилися на 349558 тис. грн., темп росту - 141,66 % (питома вага у активах збільшилась на 9,56 % до 65,56 % на кінець 2018 року).

На збільшення активів вплинуло: збільшення вартості нематеріальних активів на 13298 тис. грн. або на 117,87% (питома вага в активах збільшилась на 0,61 %); зменшення вартості незавершених капітальних інвестицій на 27544 тис. грн. або на 64,07 % (питома вага в активах зменшилась на 2,02 %); збільшення залишкової вартості основних засобів на 30239 тис. грн. або на 16,25 % (питома вага у активах зменшилась на 0,49 % до 11,93 % на кінець 2018 року). Відмічаємо значні розміри основних засобів у страхової компанії – бази дослідження; збільшення вартості інвестиційної нерухомості на 9953 тис. грн. (питома вага в активах збільшилась на 0,55 %); збільшення довгострокових фінансових інвестицій, які обліковуються методом участі в капіталі інших підприємств на 11937 тис. грн. або на 8,87 % (питома вага у активах зменшилась на 0,90 % до 8,08 % на кінець 2018 року); зменшення вартості інших фінансових інвестицій на 99155 тис. грн. або на 69,62% (питома вага в активах зменшилась на 7,11 % до 2,39 % на кінець 2018 року); зменшення довгострокової дебіторської заборгованості на 13250 тис. грн. до нуля на кінець 2018 року; збільшення вартості відстрочених податкових активів на 2101 тис. грн. (питома вага в активах збільшилась на 0,12 %); збільшення відстрочених аквізиційних витрат на 11807 тис. грн. або на 21,41 % (питома вага у активах збільшилась на 0,01 %); збільшення залишку коштів у централізованих страхових резервних фондах на 25583 тис. грн. або на 34,72 % (питома вага у активах збільшилась на 0,55 %); зменшення запасів на 793 тис. грн. або на 7,96 % (питома вага у активах зменшилась на 0,15 %).

Відмічаємо, що зменшення було спровоковано зменшенням вартості товарів; зростання дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги на

68494 тис. грн. або на 48,33 % (питома вага у активах збільшилась на 2,13 % до 11,59 % на кінець 2018 року); збільшення дебіторської заборгованості за виданими авансами на 1462 тис. грн. або на 156,20 % (питома вага у активах збільшилась на 0,07 %); зменшення дебіторської заборгованості за розрахунками з бюджетом на 67 тис. грн. або на 72,04 % (питома вага у активах зменшилась на 0,01 %); зростання дебіторської заборгованості з нарахованих доходів на 2098 тис. грн. або на 26,61 % (питома вага у активах збільшилась на 0,02 %); збільшення іншої поточної дебіторської заборгованості на 110212 тис. грн. або на 431,48 % (питома вага у активах збільшилась на 5,79 % до 7,49 % на кінець 2018 року); збільшення вартості поточних фінансових інвестицій на 152385 тис. грн. (питома вага в активах збільшилась на 8,40 %); зменшення розміру грошей та їх еквівалентів на 8342 тис. грн. або на 2,07% (питома вага у активах зменшилась на 5,13 % до 21,75 % на кінець 2018 року); збільшення розміру частки перестраховика у страхових резервах на 24109 тис. грн. або на 9,63 % (питома вага у активах зменшилась на 1,57 % до 15,13 % на кінець 2018 року).

Відмічаємо проблеми ПрАТ «АСК «Інго Україна» зі зростанням дебіторської заборгованості та зменшенням довгострокових вкладень на фоні появи поточних фінансових інвестицій. Окремої уваги зі сторони керівництва страхової компанії потребує зниження розмірів грошових коштів.

Підсумовуючи проведений аналіз активів страхової компанії – бази дослідження у 2016 – 2018 роках можемо зробити наступні висновки: активи страхової компанії за три роки зросли на 639834 тис. грн. або на 54,54 %, що переважно було викликано інфляційними та девальваційними процесами в економіці України; необоротні активи збільшились на 208613 тис. грн. або на 50,18% (питома вага в активах зменшилась на 1,00 % до 34,44 % на кінець 2018 року); оборотні активи збільшились на 431221 тис. грн. або на 56,93 % (питома вага в активах зросла на 1 % до 65,56 % на кінець 2018 року). Відмічаємо значні розміри необоротних активів та основних засобів, а також необхідність контролю зі сторони керівництва страховика за формуванням резервів,

інвестиційними вкладенням, дебіторською заборгованістю та розмірами грошових коштів.

Структура активів Товариства у 2016-2018 рр. має такий вигляд: 56% ліквідні активи у формі грошей, депозитів та ОВДП, 24% - права вимоги до перестраховиків, 16% -нерухоме майно, 4% акції дочірньої компанії.

Дослідження фінансового стану страховій компанії - бази дослідження продовжимо аналізом пасивів за 2016 – 2018 роки.

Проаналізуємо пасиви ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2016 році (таблиця 2.5), використовуючи теоретичний матеріал з першого розділу роботи та дані зі звіту про фінансовий стан з додатку А.

Аналіз пасивів страхової компанії – бази дослідження у 2016 році (таблиця 2.5) показав:

- пасиви за рік збільшились на 10451 тис. грн., темп росту – 106,43 %;
- власний капітал за рік збільшився на 97285 тис. грн. або на 22,14 % (питома вага у пасивах збільшилась на 3,92 % до 41,37 % на кінець 2016 року). Відмічаємо недостатній розмір власного капіталу як на початок, так і на кінець року та перевищення темпів росту власного капіталу над темпами росту пасивів;

- довгострокові зобов'язання і забезпечення за рік збільшились на 16130 тис. грн. або на 2,82 % (питома вага у пасивах зменшилась на 3,41 % до 45,28 % на кінець 2016 року). Відмічаємо значні розміри довгострокових зобов'язань і забезпечень весь рік, переважно за рахунок страхових резервів, а також нижчі темпи росту даного розділу пасиву ніж у пасивів страхової компанії взагалі;

- поточні зобов'язання і забезпечення за рік збільшились на 10451 тис. грн. або на 6,43 % (питома вага у пасивах зменшилась на 0,52 % до 13,35 % на кінець 2016 року). Відмічаємо незначні розміри поточних зобов'язань і забезпечень у 2016 році та нижчі темпи їх росту, ніж у джерел формування майна страховика взагалі.

Таблиця 2.5

Горизонтальний та вертикальний аналіз пасивів балансу

ПрАТ «АСК «Інго Україна» за 2016 рік

Назва статей балансу	Код рядка	На початок року		На кінець року		Зміни		
		Абсолютні значення, тис. грн.	Питома вага в структурі, %	Абсолютні значення, тис. грн.	Питома вага в структурі, %	Абсолютні значення, тис. грн.	Питома вага в структурі, %	Темп росту, %
1	2	3	4	5	6	7=5-3	8=6-4	9=5/3* 100%
I. Власний капітал								
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	305543	26,04	305543	23,56	0	-2,49	100,00
Капітал у дооцінках	1405	61835	5,27	81320	6,27	19485	1,00	131,51
Додатковий капітал	1410	6157	0,52	6157	0,47	0	-0,05	100,00
Нерозподілений прибуток	1420	55122	4,70	129667	10,00	74545	5,30	235,24
Інші резерви	1435	10656	0,91	13911	1,07	3255	0,16	130,55
Усього за розділом I	1495	439313	37,45	536598	41,37	97285	3,92	122,14
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення								
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	13663	1,16	14936	1,15	1273	-0,01	109,32
Довгострокові забезпечення	1520	4501	0,38	5200	0,40	699	0,02	115,53
Страхові резерви	1530	553082	47,14	567240	43,73	14158	-3,41	102,56
Усього за розділом II	1595	571246	48,69	587376	45,28	16130	-3,41	102,82
III. Поточні зобов'язання і забезпечення								
Поточна кредиторська заборгованість:								
за товари, роботи, послуги	1615	557	0,05	200	0,02	-357	-0,03	35,91
за розрахунками з бюджетом	1620	23807	2,03	3930	0,30	-19877	-1,73	16,51
за розрахунками зі страхування	1625	774	0,07	958	0,07	184	0,01	123,77
за розрахунками з оплати праці	1630	1786	0,15	1932	0,15	146	0,00	108,17
за розрахунками з учасниками	1640	5836	0,50	0	0,00	-5836	-0,50	0,00
за розрахунками за страховою діяльністю	1650	127250	10,85	163346	12,59	36096	1,75	128,37
Інші поточні зобов'язання	1690	2651	0,23	2746	0,21	95	-0,01	103,58
Усього за розділом III	1695	162661	13,86	173112	13,35	10451	-0,52	106,43
Баланс	1900	1173220	100,00	1297086	100,00	123866	0,00	110,56

На збільшення джерел формування майна ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2016 році найбільше вплинуло: збільшення капіталу у дооцінках на 19485 тис. грн. або на 31,51 % (питома вага у пасивах збільшилась на 1,00 %); збільшення нерозподіленого прибутку на 74545 тис. грн. або на 135,24 % (питома вага у пасивах збільшилась на 5,30 % до 10,00 % на кінець 2016 року); збільшення інших резервів на 3255 тис. грн. або на 30,55 % (питома вага у пасивах збільшилась на 0,16 %); збільшення відстрочених податкових зобов'язань на 1273 тис. грн. або на 9,32 % (питома вага у пасивах зменшилась на 0,01 %); збільшення довгострокових забезпечень на 699 тис. грн. або на 15,53 % (питома вага у пасивах збільшилась на 0,02 %); збільшення розміру страхових резервів на 14158 тис. грн. або на 2,56 % (питома вага у пасивах зменшилась на 3,41 % до 43,73 % на кінець 2016 року); зменшення поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 357 тис. грн. або на 64,09 % (питома вага у пасивах зменшилась на 0,03 %); зменшення поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з бюджетом на 19877 тис. грн. або на 83,49 % (питома вага у пасивах зменшилась на 1,73 %); збільшення поточної кредиторської заборгованості за розрахунками зі страхування на 184 тис. грн. або на 23,77 % (питома вага у пасивах збільшилась на 0,01 %); збільшення поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з оплати праці на 146 тис. грн. або на 8,17 % (питома вага у пасивах не змінилась); зменшення поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з учасниками на 5836 тис. грн. до нуля на кінець 2016 року; збільшення поточної кредиторської заборгованості за розрахунками за страховою діяльністю на 36096 тис. грн. або на 28,37 % (питома вага у пасивах збільшилась на 1,75 % до 12,59 % на кінець 2016 року); збільшення інших поточних зобов'язань на 95 тис. грн. або на 3,58 % (питома вага у пасивах зменшилась на 0,01 %).

Відмічаємо проблеми ПрАТ «АСК «Інго Україна» зі структурою пасивів, недостатніми розмірами власного капіталу, зменшенням питомої ваги страхових резервів у пасивах страховика.

Проаналізуємо пасиви ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2017 році (таблиця 2.6), використовуючи теоретичний матеріал з першого розділу роботи та дані зі звіту про фінансовий стан з додатку Б.

Таблиця 2.6

Горизонтальний та вертикальний аналіз пасивів балансу
ПрАТ «АСК «Інго Україна» за 2017 рік

Назва статей балансу	Код рядка	На початок року		На кінець року		Зміни		
		Абсолютн і значення, тис. грн.	Питом а вага в структ урі, %	Абсолютн і значення, тис. грн.	Питома вага в структурі, %	Абсолютн і значення, тис. грн.	Питома вага в структурі, %	Темп росту, %
1	2	3	4	5	6	7=5-3	8=6-4	9=5/3* 100%
I. Власний капітал								
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	305543	23,56	305543	20,39	0	-3,17	100,00
Капітал у дооцінках	1405	81320	6,27	79505	5,31	-1815	-0,96	97,77
Додатковий капітал	1410	6157	0,47	6157	0,41	0	-0,06	100,00
Нерозподілений прибуток	1420	129667	10,00	181441	12,11	51774	2,11	139,93
Інші резерви	1435	13911	1,07	40252	2,69	26341	1,62	289,35
Усього за розділом I	1495	536598	41,37	612898	40,90	76300	-0,47	114,22
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення								
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	14936	1,15	13791	0,92	-1145	-0,23	92,33
Довгострокові забезпечення	1520	5200	0,40	6682	0,45	1482	0,05	128,50
Страхові резерви	1530	567240	43,73	678206	45,26	110966	1,53	119,56
Усього за розділом II	1595	587376	45,28	698679	46,62	111303	1,34	118,95
III. Поточні зобов'язання і забезпечення								
Поточна кредиторська заборгованість:								
за товари, роботи, послуги	1615	200	0,02	7174	0,48	6974	0,46	3587,00
за розрахунками з бюджетом	1620	3930	0,30	6270	0,42	2340	0,12	159,54
за розрахунками зі страхування	1625	958	0,07	210	0,01	-748	-0,06	21,92

Продовження табл .2.6

1	2	3	4	5	6	7	8	9
за розрахунками з оплати праці	1630	1932	0,15	2245	0,15	313	0,00	116,20
за розрахунками з учасниками	1640	0	0,00	0	0,00	0	0,00	-
за розрахунками за страховою діяльністю	1650	163346	12,59	163299	10,90	-47	-1,69	99,97
Інші поточні зобов'язання	1690	2746	0,21	7752	0,52	5006	0,31	282,30
Усього за розділом III	1695	173112	13,35	186950	12,48	13838	-0,87	107,99
Баланс	1900	1297086	100,00	1498527	100,00	201441	0,00	115,53

Аналіз пасивів страхової компанії – бази дослідження у 2017 році (таблиця 2.6) показав: пасиви за рік збільшились на 201441 тис. грн., темп росту – 115,53 %, що є позитивним моментом у фінансово – господарській діяльності ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2017 році. Однак враховуючи девальваційні та інфляційні процеси, що відбувались в економіці України в цей рік відзначаємо, що зростання активів страхової компанії носило переважно номінальний характер; власний капітал за рік збільшився на 76300 тис. грн. або на 14,22 % (питома вага у пасивах зменшилась на 0,47 % до 40,90 % на кінець 2017 року).

Відмічаємо недостатній розмір власного капіталу як на початок, так і на кінець року та перевищення темпів росту джерел формування майна над темпами росту власного капіталу страхової компанії – бази дослідження; довгострокові зобов'язання і забезпечення за рік збільшились на 111303 тис. грн. або на 18,95 % (питома вага у пасивах збільшилась на 1,34 % до 46,62% на кінець 2017 року). Відмічаємо значні розміри довгострокових зобов'язань і забезпечень весь рік, переважно за рахунок страхових резервів, а також нижчі темпи росту пасиву ніж темпи росту даного розділу пасивів страхової компанії; поточні зобов'язання і забезпечення за рік збільшились на 13838 тис. грн. або на 7,99 % (питома вага у пасивах зменшилась на 0,87 % до 12,48 % на кінець 2017 року). Відмічаємо незначні розміри поточних зобов'язань і

забезпечень у 2017 році та нижчі темпи їх росту, ніж у джерел формування майна страховика взагалі.

На збільшення джерел формування майна ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2017 році найбільше вплинуло: зменшення капіталу у дооцінках на 1815 тис. грн. або на 2,23 % (питома вага у пасивах зменшилась на 0,96 %); збільшення нерозподіленого прибутку на 51774 тис. грн. або на 39,93 % (питома вага у пасивах збільшилась на 2,11 % до 12,11 % на кінець 2017 року); збільшення інших резервів на 26341 тис. грн. або на 189,35 % (питома вага у пасивах збільшилась на 1,62 %); зменшення відстрочених податкових зобов'язань на 1145 тис. грн. або на 7,67 % (питома вага у пасивах зменшилась на 0,23 %); збільшення довгострокових забезпечень на 1482 тис. грн. або на 28,50 % (питома вага у пасивах збільшилась на 0,05 %); збільшення розміру страхових резервів на 110966 тис. грн. або на 19,56 % (питома вага у пасивах збільшилась на 1,53 % до 45,26 % на кінець 2017 року); збільшення поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 6974 тис. грн. або на 3487,00 % (питома вага у пасивах збільшилась на 0,46 %); збільшення поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з бюджетом на 2340 тис. грн. або на 59,54 % (питома вага у пасивах збільшилась на 0,12 %); зменшення поточної кредиторської заборгованості за розрахунками зі страхування на 748 тис. грн. або на 78,08 % (питома вага у пасивах зменшилась на 0,06 %); збільшення поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з оплати праці на 313 тис. грн. або на 16,20 % (питома вага у пасивах не змінилась); зменшення поточної кредиторської заборгованості за розрахунками за страховою діяльністю на 47 тис. грн. або на 0,03 % (питома вага у пасивах зменшилась на 1,69 % до 10,90 % на кінець 2017 року); збільшення інших поточних зобов'язань на 5006 тис. грн. або на 182,30 % (питома вага у пасивах збільшилась на 0,31 %).

Відмічаємо проблеми ПрАТ «АСК «Інго Україна» зі структурою пасивів, недостатніми розмірами власного капіталу та формуванням

складових власного капіталу, окрім нерозподіленого прибутку та інших резервів.

Проаналізуємо пасиви ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2018 році (таблиця 2.7), використовуючи теоретичний матеріал з першого розділу роботи та дані зі звіту про фінансовий стан з додатку В.

Таблиця 2.7

Горизонтальний та вертикальний аналіз пасивів балансу

ПрАТ «АСК «Інго Україна» за 2018 рік

Назва статей балансу	Код рядка	На початок року		На кінець року		Зміни		
		Абсолютні значення, тис. грн.	Питома вага в структурі, %	Абсолютні значення, тис. грн.	Питома вага в структурі, %	Абсолютні значення, тис. грн.	Питома вага в структурі, %	Темп росту, %
1	2	3	4	5	6	7=5-3	8=6-4	9=5/3* 100%
I. Власний капітал								
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	305543	20,39	305543	16,85	0	-3,54	100,00
Капітал у дооцінках	1405	79505	5,31	77007	4,25	-2498	-1,06	96,86
Додатковий капітал	1410	6157	0,41	6157	0,34	0	-0,07	100,00
Нерозподілений прибуток	1420	181441	12,11	207224	11,43	25783	-0,68	114,21
Інші резерви	1435	40252	2,69	45066	2,49	4814	-0,20	111,96
Усього за розділом I	1495	612898	40,90	640997	35,35	28099	-5,55	104,58
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення								
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	13791	0,92	16904	0,93	3113	0,01	122,57
Довгострокові забезпечення	1520	6682	0,45	0	0,00	-6682	-0,45	-
Страхові резерви	1530	678206	45,26	787804	43,45	109598	-1,81	116,16
Усього за розділом II	1595	698679	46,62	804708	44,38	106029	-2,24	115,18
III. Поточні зобов'язання і забезпечення								
Поточна кредиторська заборгованість:								
за товари, роботи, послуги	1615	7174	0,48	1528	0,08	-5646	-0,40	21,30
за розрахунками з бюджетом	1620	6270	0,42	12721	0,70	6451	0,28	202,89
за розрахунками зі страхування	1625	210	0,01	544	0,03	334	0,02	259,05
за розрахунками з оплати праці	1630	2245	0,15	2537	0,14	292	-0,01	113,01

Продовження табл. 2.7

1	2	3	4	5	6	7	8	9
за розрахунками з учасниками	1640	0	0,00	0	0,00	0	0,00	-
за розрахунками за страховою діяльністю	1650	163299	10,90	318815	17,58	155516	6,68	195,23
Поточні забезпечення	1660	0	0,00	7961	0,44	7961	0,44	-
Інші поточні зобов'язання	1690	7752	0,52	23243	1,28	15491	0,76	299,83
Усього за розділом III	1695	186950	12,48	367349	20,26	180399	7,78	196,50
Баланс	1900	1498527	100,00	1813054	100,00	314527	0,00	120,99

Аналіз пасивів страхової компанії – бази дослідження у 2018 році (таблиця 2.7) показав: - пасиви за рік збільшились на 314527 тис. грн., темп росту – 120,99 %, що є позитивним моментом у фінансово – господарській діяльності АСК «Інго Україна» у 2018 році. Однак враховуючи девальваційні та інфляційні процеси, що відбувались в економіці України в цей рік відзначаємо, що зростання активів страхової компанії носило переважно номінальний характер;- власний капітал за рік збільшився на 28099 тис. грн. або на 4,58 % (питома вага у пасивах зменшилась на 5,55 % до 35,35 % на кінець 2018 року).

Відмічаємо недостатній розмір власного капіталу як на початок, так і на кінець року та перевищення темпів росту джерел формування майна над темпами росту власного капіталу страхової компанії – бази дослідження; - довгострокові зобов'язання і забезпечення за рік збільшились на 106029 тис. грн. або на 15,18 % (питома вага у пасивах зменшилась на 2,24 % до 44,38 % на кінець 2018 року). Відмічаємо значні розміри довгострокових зобов'язань і забезпечень весь рік, переважно за рахунок страхових резервів, а також їх нижчі темпи росту ніж темпи росту пасивів страхової компанії;- поточні зобов'язання і забезпечення за рік збільшились на 180399 тис. грн. або на 96,50 % (питома вага у пасивах збільшилась на 7,78 % до 20,26 % на кінець 2018 року). Відмічаємо незначні розміри поточних зобов'язань і забезпечень у 2018

році та більші темпи їх росту, ніж у джерел формування майна страховика взагалі.

На збільшення джерел формування майна ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2018 році найбільше вплинуло: зменшення капіталу у дооцінках на 2498 тис. грн. або на 3,14 % (питома вага у пасивах зменшилась на 1,06 %); збільшення нерозподіленого прибутку на 25783 тис. грн. або на 14,21 % (питома вага у пасивах зменшилась на 0,68 % до 11,43 % на кінець 2018 року); збільшення інших резервів на 4814 тис. грн. або на 11,96 % (питома вага у пасивах зменшилась на 0,20 %); збільшення відстрочених податкових зобов'язань на 3113 тис. грн. або на 22,57 % (питома вага у пасивах збільшилась на 0,01 %); зменшення довгострокових забезпечень на 6682 тис. грн. до нуля на кінець 2018 року; збільшення розміру страхових резервів на 109598 тис. грн. або на 16,16 % (питома вага у пасивах зменшилась на 1,81 % до 43,45 % на кінець 2018 року); зменшення поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 5646 тис. грн. або на 78,70 % (питома вага у пасивах зменшилась на 0,40 %); збільшення поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з бюджетом на 6451 тис. грн. або на 102,89 % (питома вага у пасивах збільшилась на 0,28 %); збільшення поточної кредиторської заборгованості за розрахунками зі страхування на 334 тис. грн. або на 159,05 % (питома вага у пасивах збільшилась на 0,02 %); збільшення поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з оплати праці на 292 тис. грн. або на 13,01 % (питома вага у пасивах зменшилась на 0,01 %); збільшення поточної кредиторської заборгованості за розрахунками за страховою діяльністю на 155516 тис. грн. або на 95,23 % (питома вага у пасивах збільшилась на 6,68 % до 17,58 % на кінець 2018 року); збільшення поточних забезпечень на 7961 тис. грн. (питома вага у пасивах збільшилась на 0,44 %); збільшення інших поточних зобов'язань на 15491 тис. грн. або на 199,83% (питома вага у пасивах збільшилась на 0,76 %).

Відмічаємо проблеми ПрАТ «АСК «Інго Україна» зі структурою пасивів, недостатніми розмірами власного капіталу та формуванням

складових власного капіталу, окрім нерозподіленого прибутку та інших резервів.

Підсумовуючи проведений аналіз пасивів страхової компанії – бази дослідження у 2016 – 2018 роках можемо зробити наступні висновки: пасиви страхової компанії за три роки зросли на 639834 тис. грн. або на 54,54 %, що переважно було викликано інфляційними та девальваційними процесами в економіці України; власний капітал збільшився на 201784 тис. грн. або на 45,91% (питома вага у пасивах зменшилась на 2,09 %); довгострокові зобов'язання і забезпечення зросли на 233462 тис. грн. або на 40,87 % (питома вага у пасивах зменшилась на 4,31 %); поточні зобов'язання і забезпечення збільшились на 204688 тис. грн. або на 125,84 % (питома вага у пасивах збільшилась на 6,40 %). Відзначаємо проблеми ПрАТ «АСК «Інго Україна» зі структурою капіталу, недостатній розмір власного капіталу, проблеми з формуванням статутного і резервного капіталів.

Надалі проаналізуємо ліквідність балансу страхової компанії – бази дослідження у 2016 – 2018 роках (таблиця 2.8) використовуючи теоретичні матеріали з першого розділу роботи та інформацію зі звітів про фінансовий стан з додатків А-В.

Таблиця 2.8

Аналіз ліквідності балансу ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2016 - 2018 роках

Майно	На початок року, тис. грн.	На кінець року, тис. грн.	Джерела формування майна	На початок року, тис. грн.	На кінець року, тис. грн.	Платіжний надлишок / нестача, тис. грн.	
1	2	3	4	5	6	7 = 2 - 5	8 = 3 - 6
2016 рік							
A1	323597	451594	П1	160010	170366	163587	281228
A2	134104	173699	П2	2651	2746	131453	170953
A3	757451	229512	П3	571246	587376	186205	-357864
A4	415769	442281	П4	439313	536598	-23544	-94317
Всього майно	1173220	1297086	Всього пасиви	1173220	1297086	-	-

Продовження табл.2.8

1	2	3	4	5	6	7	8
2017 рік							
A1	451594	402756	П1	170366	179198	281228	223558
A2	173699	176168	П2	2746	7752	170953	168416
A3	229512	260190	П3	587376	698679	-357864	-438489
A4	442281	659413	П4	536598	612898	-94317	46515
Всього майно	1297086	1498527	Всього пасиви	1297086	1498527	-	-
2018 рік							
A1	402756	546799	П1	179198	336145	223558	210654
A2	176168	358367	П2	7752	31204	168416	327163
A3	260190	283506	П3	698679	804708	-438489	-521202
A4	659413	624382	П4	612898	640997	46515	-16615
Всього майно	1498527	1813054	Всього пасиви	1498527	1813054	-	-

Підсумовуючи аналіз ліквідності балансу ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2016 - 2018 роках можемо зазначити наступне:

На початок 2016 року баланс відповідав умові абсолютної ліквідності, оскільки виконувалась наступна нерівність: $A1 > П1$; $A2 > П2$; $A3 > П3$; $A4 < П4$. Наведена ситуація є позитивною для страхової компанії – бази дослідження.

На кінець 2016 року (початок 2017 року) баланс не відповідав умові абсолютній ліквідності через перевищення розміру довгострокових зобов'язань над розміром активів, що повільно реалізуються. Тоді нерівність буде мати такий вигляд: $A1 > П1$; $A2 > П2$; $A3 < П3$; $A4 < П4$. Наведена ситуація потребує уваги зі сторони керівництва страхової компанії – бази дослідження.

На кінець 2017 року (початок 2018 року) баланс не відповідав умові абсолютній ліквідності через перевищення розміру довгострокових зобов'язань над розміром активів, що повільно реалізуються та перевищення розміру важко реалізованих активів над розміром власного капіталу. Тоді нерівність буде мати такий вигляд: $A1 > П1$; $A2 > П2$; $A3 < П3$; $A4 > П4$. Наведена ситуація потребує уваги зі сторони керівництва страхової компанії – бази дослідження і свідчить про погіршення ситуації з ліквідністю у динаміці.

На кінець 2018 року баланс не відповідав умові абсолютній ліквідності через перевищення розміру довгострокових зобов'язань над розміром активів,

що повільно реалізуються. Тоді нерівність буде мати такий вигляд: $A1 > П1$; $A2 > П2$; $A3 < П3$; $A4 < П4$. Наведена ситуація потребує уваги зі сторони керівництва страхової компанії – бази дослідження. Відмічаємо покращення ситуації з ліквідністю балансу по зрівнянню з початком року.

Підсумовуючи проведений аналіз ліквідності балансу ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2016 - 2018 роках відмічаємо, що баланс страхової компанії відповідав умові абсолютної ліквідності тільки на початок 2016 року, надалі ситуація з ліквідністю погіршилась. При цьому, на кінець 2016 року (початок 2017 року) не виконувалась одна нерівність, на кінець 2017 року (початок 2018 року) – 2 нерівності, на кінець 2018 року – одна нерівність. Таким чином можемо відмітити покращення ситуації з ліквідністю балансу на кінець 2018 року по зрівнянню з початком року. У той же час, така ситуація з ліквідністю балансу свідчить про проблеми з управлінням ліквідністю та потребує уваги зі сторони керівництва страховика.

Надалі проведемо коефіцієнтний аналіз фінансового стану ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2016 - 2018 роках. Враховуючи, що частина показників розраховується по періодах, а частина по роках зробимо його у двох таблицях (табл. 2.9 та 2.10).

У таблиці 2.9 проаналізуємо коефіцієнти ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості страхової компанії – бази дослідження у 2016 – 2018 роках (додатки А – В).

Таблиця 2.9

Аналіз коефіцієнтів ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості
ПрАТ «АСК «Інго Україна» за 2016-2018 роки

Коефіцієнт	Норматив	На початок 2016 р.	На кінець 2016 р.	Зміни	На кінець 2017 р.	Зміни	На кінець 2018 р.	Зміни	Зміни за період дослідження
Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	0,2 – 0,35	1,99	2,61	0,62	2,15	-0,46	2,49	0,34	0,5
Коефіцієнт проміжної (швидкої) ліквідності (Кпл)	0,5 – 0,8	2,81	3,61	0,8	3,01	-0,6	2,46	-0,55	-0,35

Продовження табл.2.9

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Коефіцієнт загальної ліквідності (Кзаг)	1,0 – 2,5	7,47	4,94	-2,53	4,49	-0,45	3,24	-1,25	-4,23
Коефіцієнт загальної ліквідності балансу (Кзлб)	<0,4	0,1	0,13	0,03	0,13	0	0,2	0,07	0,1
Показник платоспроможності (СARR), %	*	24	23	-1	19	-4	21	2	-3
Коефіцієнт автономії (Ка)	>0,5	0,38	0,41	0,03	0,41	0	0,35	-0,06	-0,03
Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Км)	>0,5	1,35	1,27	-0,08	1,06	-0,21	1,28	0,22	-0,07
Коефіцієнт фінансової стійкості (Кфс)	>1,0	0,6	0,71	0,11	0,69	-0,02	0,55	-0,14	-0,05

* < 0 – недостатнє покриття; від 0 до 23% – нормальне; від 26 до 50 % – добре; від 51 до 75 % надійне; > 75% відмінне

Згідно даних, що наведені у таблиці 2.9 можемо зробити наступні висновки: коефіцієнт абсолютної ліквідності весь період дослідження був більше нормативного значення, що пов'язано з особливостями здійснення операційної діяльності страхової – компанії бази дослідження, де передбачені значні суми готівки на рахунках страховика для здійснення страхових виплат; коефіцієнт проміжної ліквідності весь період дослідження був більше нормативного значення, що пов'язано з особливостями здійснення операційної діяльності страхової – компанії бази дослідження, де передбачені значні суми готівки на рахунках страховика для здійснення страхових виплат; коефіцієнт загальної ліквідності весь період дослідження був більше нормативного значення, що пов'язано з особливостями здійснення операційної діяльності страхової – компанії бази дослідження, де передбачені значні суми готівки на рахунках страховика для здійснення страхових виплат; відмічаємо різке зменшення коефіцієнту за три роки на 4, 23 з 7,47 на початок 2016 року до 3,24 на кінець 2018 року, що потребує уваги зі сторони керівництва страхової організації.

Показник платоспроможності весь період дослідження показував «нормальне» покриття власними коштами. Однак стверджувати, що «нормальне» покриття це лише мінімальний запас платоспроможності. Введення досить жорстких вимог нині діючого законодавства щодо показників платоспроможності страхових компаній може мати негативний вплив на довіру до цієї компанії.

Відмічаємо його зменшення на кінець 2017 року; коефіцієнт автономії весь період дослідження був менше нормативного значення та скоротився на 0,03 з 0,38 на початок 2016 року до 0,35 на кінець 2018 року. Наведене свідчить про проблеми ПрАТ «АСК «Інго Україна» з фінансовою стійкістю у 2016-2018 роках; коефіцієнти маневреності власного капіталу та фінансової стійкості весь період дослідження були в межах нормативних значень, відзначаємо негативну динаміку їх змін у 2016 – 2018 роках, що потребує уваги зі сторони керівництва страхової компанії – бази дослідження.

Підсумовуючи проведений аналіз коефіцієнтів ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості ПрАТ «АСК «Інго Україна» за 2016-2018 роки відзначаємо проблеми страхової організації з управлінням власною фінансовою стійкістю. У той же час специфіка здійснення операційної діяльності не дозволяє чітко оцінити ліквідність страховика у період дослідження.

У таблиці 2.10 проаналізуємо коефіцієнти ділової активності страхової компанії – бази дослідження у 2016 – 2018 роках використовуючи інформацію зі звітів про фінансовий стан та звітів про сукупний дохід (додатки А – В).

Доповнимо коефіцієнти ділової активності, періодами обороту відповідних складових активів та пасивів страховика у цій же таблиці для більш ґрунтовнішого аналізу.

Таблиця 2.10

Аналіз ділової активності ПрАТ «АСК «Інго Україна» за 2016-2018 роки

Показники	2016 р.	2017 р.	Зміна	2018 р.	Зміна	Зміна 2018 р. від 2016 р.
Коефіцієнт оборотності активів (Коа)	0,37	0,43	0,06	0,43	0,00	0,06
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (Кодз)	2,95	3,40	0,45	2,65	-0,75	-0,30
Коефіцієнт оборотності власного капіталу (Ковк)	0,93	1,04	0,11	1,13	0,09	0,20
Період обороту активів (Поа), дні	979,94	845,97	-133,97	843,20	-2,77	-136,74
Період обороту дебіторської заборгованості (Подз), дні	122,1	105,87	-16,23	136,11	30,24	14,01
Період обороту власного капіталу (Повк), дні	387,13	347,84	-39,29	319,27	-28,57	-67,86

Аналіз коефіцієнтів ділової активності у таблиці 2.10 дозволяє зробити наступні висновки: коефіцієнт оборотності активів страховика за період дослідження збільшився на 0,06 до 0,43 у 2018 році, що привело до зменшення періоду обороту активів на 136,74 дня до 843,20 у 2018 році. Відзначаємо низькі значення коефіцієнту та високі розміри періоду обороту активів; коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості страховика за період дослідження зменшився на 0,30 до 2,65 у 2018 році, що привело до збільшення періоду обороту дебіторської заборгованості на 14,01 дня до 136,11 у 2018 році. Відзначаємо низькі значення коефіцієнту та високі розміри періоду обороту дебіторської заборгованості; коефіцієнт оборотності власного капіталу страховика за період дослідження збільшився на 0,20 до 1,13 у 2018 році, що привело до зменшення періоду обороту власного капіталу на 67,86 дня до 319,27 у 2018 році. Відзначаємо низькі значення коефіцієнту та високі розміри періоду обороту власного капіталу.

Відмічаємо значні проблеми ПрАТ «АСК «Інго Україна» з діловою активністю у 2016 – 2018 роках.

2.3. Аналіз фінансових результатів діяльності досліджуваної страхової компанії

Проаналізуємо фінансові результати діяльності ПрАТ «АСК «Інго Україна» за 2016 – 2018 роки.

Розпочнемо аналіз з горизонтального та вертикального аналізу фінансових результатів страховика у 2016 – 2017 роках (таблиця 2.11), використовуючи теоретичний матеріал з першого розділу роботи та дані зі звітів про сукупний дохід з додатків А та Б.

Таблиця 2.11

Аналіз фінансових результатів діяльності ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2016-2017 рр.

Показник	Значення				Відхилення		
	2016 рік		2017 рік		Абсолютне, тис. грн.	Темп росту, %	пунктів, %
	тис. грн.	%	тис. грн.	%			
1	2	3	4	5	6	7	8
Чисті зароблені страхові премії	453760	100,00	594834	100,00	141074	131,09	0,00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	86802	19,13	106558	17,91	19756	122,76	-1,22
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	452909	99,81	302407	50,84	-150502	66,77	-48,97
Валовий збиток	85951	18,94	185869	31,25	99918	216,25	12,31
Витрати від зміни інших страхових резервів	5077	1,12	25807	4,34	20730	508,31	3,22
Інші операційні доходи	511006	112,62	104962	17,65	-406044	20,54	-94,97
Адміністративні витрати	36722	8,09	44089	7,41	7367	120,06	-0,68
Витрати на збут	96553	21,28	122868	20,66	26315	127,25	-0,62
Інші операційні витрати	190465	41,97	57121	9,60	-133344	29,99	-32,37

Продовження табл.2.11

1	2	3	4	5	6	7	8
Фінансовий результат від операційної діяльності:							
прибуток	96238	21,21	40946	6,88	-55292	42,55	-14,33
Дохід від участі в капіталі	3967	0,87	2942	0,49	-1025	74,16	-0,38
Інші фінансові доходи	39026	8,60	56156	9,44	17130	143,89	0,84
Інші доходи	9247	2,04	16151	2,72	6904	174,66	0,68
Фінансові витрати	45	0,01	2288	0,38	2243	5084,44	0,37
Втрати від участі в капіталі	11111	2,45	7330	1,23	-3781	65,97	-1,22
Інші витрати	15251	3,36	13547	2,28	-1704	88,83	-1,08
Фінансовий результат до оподаткування:							
прибуток	122071	26,90	93030	15,64	-29041	76,21	-11,26
Витрати (дохід) з податку на прибуток	48532	10,70	39487	6,64	-9045	81,36	-4,06
Чистий фінансовий результат:							
прибуток	73539	16,21	53543	9,00	-19996	72,81	-7,21

Підсумовуючи проведене дослідження у таблиці 2.11 можемо зробити такі висновки: розмір чистих зароблених страхових премій у 2017 році по зрівнянню з 2016 роком збільшився на 141074 тис. грн. або на 31,09 %. Відзначаємо переважно номінальне зростання цієї статті доходів страховика за рахунок збільшення страхових тарифів; розмір собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) у 2017 році по зрівнянню з 2016 роком збільшився на 19756 тис. грн. або на 22,76% (питома вага у чистих зароблених страхових преміях зменшилась на 1,22%). Відзначаємо менші темпи росту собівартості реалізації страхових послуг ніж темпи росту чистих зароблених страхових премій, що є позитивним моментом у фінансово – господарській діяльності ПрАТ «АСК «Інго Україна».

Розмір чистих понесених збитків за страховими виплатами у 2017 році по зрівнянню з 2016 роком зменшився на 150502 тис. грн. або на 33,23 % (питома вага у чистих зароблених страхових преміях зменшилась на 48,97 % і склала у 2017 році 50,84 %).

Розмір валового збитку у 2017 році по зрівнянню з 2016 роком збільшився на 99918 тис. грн. або на 116,25% (питома вага у чистих зароблених страхових преміях збільшилась на 12,31 % до 31,25 % у 2017 році). Відзначаємо наявність та зростання валового збитку у роки дослідження, що є негативним моментом у операційній діяльності ПрАТ «АСК «Інго Україна».

Розмір витрат від зміни інших страхових резервів у 2017 році по зрівнянню з 2016 роком збільшився на 20730 тис. грн. або на 408,31 % (питома вага у чистих зароблених страхових преміях збільшилась на 3,22 %). Наведена ситуація є негативною для страховика.

Розмір інших операційних доходів у 2017 році по зрівнянню з 2016 роком зменшився на 406044 тис. грн. або на 79,46 % (питома вага у чистих зароблених страхових преміях зменшилась на 94,97 % і склала у 2017 році 17,65%).

Розмір адміністративних витрат у 2017 році по зрівнянню з 2016 роком збільшився на 7367 тис. грн. або на 20,06 % (питома вага у чистих зароблених страхових преміях зменшилась на 0,68 % і склала у 2017 році 7,41 %).

Розмір витрат на збут у 2017 році по зрівнянню з 2016 роком збільшився на 26315 тис. грн. або на 27,25 % (питома вага у чистих зароблених страхових преміях зменшилась на 0,62 % і склала у 2017 році 20,66 %). Відмічаємо значні розміри витрат на збут весь період дослідження.

Розмір інших операційних витрат у 2017 році по зрівнянню з 2016 роком зменшився на 133344 тис. грн. або на 70,01 % (питома вага у чистих зароблених страхових преміях зменшилась на 32,37 % і склала у 2017 році 9,60 %).

Розмір прибутку від операційної діяльності у 2017 році по зрівнянню з 2016 роком зменшився на 55292 тис. грн. або на 57,45 % (питома вага у чистих зароблених страхових преміях зменшилась на 14,33 % і склала у 2017 році 6,88%).

Розмір доходу від участі в капіталі у 2017 році по зрівнянню з 2016 роком зменшився на 1025 тис. грн. або на 25,84 % (питома вага у чистих зароблених страхових преміях зменшилась на 0,38 %).

Розмір інших фінансових доходів у 2017 році по зрівнянню з 2016 роком збільшився на 17130 тис. грн. або на 43,89 % (питома вага у чистих зароблених страхових преміях збільшилась на 0,84 % і склала у 2017 році 9,44%).

Розмір інших доходів у 2017 році по зрівнянню з 2016 роком збільшився на 6904 тис. грн. або на 74,66 % (питома вага у чистих зароблених страхових преміях збільшилась на 0,68 % і склала у 2017 році 2,72 %).

Розмір фінансових витрат у 2017 році по зрівнянню з 2016 роком збільшився на 2243 тис. грн. або на 4984,44 % (питома вага у чистих зароблених страхових преміях збільшилась на 0,37 %).

Розмір витрат від участі в капіталі у 2017 році по зрівнянню з 2016 роком зменшився на 3781 тис. грн. або на 34,03 % (питома вага у чистих зароблених страхових преміях зменшилась на 1,22 %).

Розмір інших витрат у 2017 році по зрівнянню з 2016 роком зменшився на 1704 тис. грн. або на 11,17 % (питома вага у чистих зароблених страхових преміях зменшилась на 1,08 %).

Розмір прибутку до оподаткування у 2017 році по зрівнянню з 2016 роком зменшився на 29041 тис. грн. або на 23,79 % (питома вага у чистих зароблених страхових преміях зменшилась на 11,26 % і склала у 2017 році 15,64%).

Розмір витрат з податку на прибуток у 2017 році по зрівнянню з 2016 роком зменшився на 9045 тис. грн. або на 18,64 % (питома вага у чистих зароблених страхових преміях зменшилась на 4,06 % і склала у 2017 році 6,64%).

Розмір чистого прибутку у 2017 році по зрівнянню з 2016 роком зменшився на 19996 тис. грн. або на 27,19 % (питома вага у чистих зароблених страхових преміях зменшилась на 7,21 % і склала у 2017 році 9,00 %).

Відзначаємо такі головні проблеми ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2016-2017 роках: наявність валового збитку та зменшення всіх видів прибутку (операційний, до оподаткування, чистий).

Продовжимо аналіз горизонтальним та вертикальним аналізом фінансових результатів страховика у 2017 – 2018 роках (таблиця 2.12), використовуючи теоретичний матеріал з першого розділу роботи та дані зі звітів про сукупний дохід з додатків Б та В.

Таблиця 2.12

Аналіз фінансових результатів діяльності
ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2017-2018 рр.

Показник	Значення				Відхилення		
	2017 рік		2018 рік		Абсолютне, тис. грн.	Темп росту, %	пунктів, %
	тис. грн.	%	тис. грн.	%			
Чисті зароблені страхові премії	594834	100,00	706928	100	112094	118,84	0,00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	106558	17,91	133110	18,83	26552	124,92	0,92
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	302407	50,84	373050	52,77	70643	123,36	1,93
Валовий збиток	185869	31,25	200768	28,40	14899	108,02	-2,85
Витрати від зміни інших страхових резервів	25807	4,34	30635	4,33	4828	118,71	-0,01
Інші операційні доходи	104962	17,65	32449	4,59	-72513	30,91	-13,06
Адміністративні витрати	44089	7,41	50818	7,19	6729	115,26	-0,22
Витрати на збут	122868	20,66	143690	20,33	20822	116,95	-0,33
Інші операційні витрати	57121	9,60	9044	1,28	-48077	15,83	-8,32
Фінансовий результат від операційної діяльності:							
прибуток	40946	6,88	0	0,00	-40946	0,00	-6,88
збиток	0	0,00	970	0,14	970		0,14
Дохід від участі в капіталі	2942	0,49	2764	0,39	-178	93,95	-0,10
Інші фінансові доходи	56156	9,44	72487	10,25	16331	129,08	0,81
Інші доходи	16151	2,72	9938	1,41	-6213	61,53	-1,31

Продовження табл.2.12

1	2	3	4	5	6	7	8
Фінансові витрати	2288	0,38	10033	1,42	7745	438,51	1,04
Втрати від участі в капіталі	7330	1,23	4550	0,64	-2780	62,07	-0,59
Інші витрати	13547	2,28	6293	0,89	-7254	46,45	-1,39
Фінансовий результат до оподаткування:							
прибуток	93030	15,64	63343	8,96	-29687	68,09	-6,68
Витрати (дохід) з податку на прибуток	39487	6,64	35817	5,07	-3670	90,71	-1,57
Чистий фінансовий результат:							
прибуток	53543	9,00	27526	3,89	-26017	51,41	-5,11

Підсумовуючи проведені дослідження у таблиці 2.12 можемо зробити такі висновки:

Розмір чистих зароблених страхових премій у 2018 році по зрівнянню з 2017 роком збільшився на 112094 тис. грн. або на 18,84 %. Відзначаємо переважно номінальне зростання цієї статті доходів страховика за рахунок збільшення страхових тарифів.

Розмір собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) у 2018 році по зрівнянню з 2017 роком збільшився на 26552 тис. грн. або на 24,92% (питома вага у чистих зароблених страхових преміях збільшилась на 0,92% і склала у 2018 році 18,83 %). Відзначаємо більші темпи росту собівартості реалізації страхових послуг ніж темпи росту чистих зароблених страхових премій, що є негативним моментом у фінансово – господарській діяльності ПрАТ «АСК «Інго Україна».

Розмір чистих понесених збитків за страховими виплатами у 2018 році по зрівнянню з 2017 роком збільшився на 70643 тис. грн. або на 23,36 % (питома вага у чистих зароблених страхових преміях збільшилась на 1,93 % і склала у 2018 році 52,77 %). Відзначаємо більші темпи росту чистих понесених збитків за страховими виплатами ніж темпи росту чистих зароблених страхових премій, що є негативним моментом у фінансово – господарській діяльності ПрАТ «АСК «Інго Україна».

Розмір валового збитку у 2018 році по зрівнянню з 2017 роком збільшився на 14899 тис. грн. або на 8,02 % (питома вага у чистих зароблених страхових преміях зменшилась на 2,85 % до 28,40 % у 2018 році). Відзначаємо наявність та зростання валового збитку у роки дослідження, що є негативним моментом у операційній діяльності ПрАТ «АСК «Інго Україна».

Розмір витрат від зміни інших страхових резервів у 2018 році по зрівнянню з 2017 роком збільшився на 4828 тис. грн. або на 18,71 % (питома вага у чистих зароблених страхових преміях зменшилась на 0,01 %). Наведена ситуація є негативною для страховика.

Розмір інших операційних доходів у 2018 році по зрівнянню з 2017 роком зменшився на 72513 тис. грн. або на 69,09 % (питома вага у чистих зароблених страхових преміях зменшилась на 13,06 % і склала у 2018 році 4,59%).

Розмір адміністративних витрат у 2018 році по зрівнянню з 2017 роком збільшився на 6729 тис. грн. або на 15,26 % (питома вага у чистих зароблених страхових преміях зменшилась на 0,22 % і склала у 2018 році 7,19 %).

Розмір витрат на збут у 2018 році по зрівнянню з 2017 роком збільшився на 20822 тис. грн. або на 16,95 % (питома вага у чистих зароблених страхових преміях зменшилась на 0,33 % і склала у 2018 році 20,33 %). Відмічаємо значні розміри витрат на збут весь період дослідження.

Розмір інших операційних витрат у 2018 році по зрівнянню з 2017 роком зменшився на 48077 тис. грн. або на 84,17 % (питома вага у чистих зароблених страхових преміях зменшилась на 8,32 % і склала у 2018 році 1,28 %).

Прибуток від операційної діяльності у 2017 році змінився збитком у 2018 році в розмірі 970 тис. грн.

Розмір доходу від участі в капіталі у 2018 році по зрівнянню з 2017 роком зменшився на 178 тис. грн. або на 6,05 % (питома вага у чистих зароблених страхових преміях зменшилась на 0,10 %).

Розмір інших фінансових доходів у 2018 році по зрівнянню з 2017 роком збільшився на 16331 тис. грн. або на 29,08 % (питома вага у чистих зароблених страхових преміях збільшилась на 0,81 % і склала у 2018 році 10,25%).

Розмір інших доходів у 2018 році по зрівнянню з 2017 роком зменшився на 6213 тис. грн. або на 38,47 % (питома вага у чистих зароблених страхових преміях зменшилась на 1,31 % і склала у 2018 році 1,41 %).

Розмір фінансових витрат у 2018 році по зрівнянню з 2017 роком збільшився на 7745 тис. грн. або на 338,51 % (питома вага у чистих зароблених страхових преміях збільшилась на 1,04 %).

Розмір витрат від участі в капіталі у 2018 році по зрівнянню з 2017 роком зменшився на 2780 тис. грн. або на 37,93 % (питома вага у чистих зароблених страхових преміях зменшилась на 0,59 %).

Розмір інших витрат у 2018 році по зрівнянню з 2017 роком зменшився на 7254 тис. грн. або на 53,55 % (питома вага у чистих зароблених страхових преміях зменшилась на 1,39 %).

Розмір прибутку до оподаткування у 2018 році по зрівнянню з 2017 роком зменшився на 29687 тис. грн. або на 31,91 % (питома вага у чистих зароблених страхових преміях зменшилась на 6,68 % і склала у 2018 році 8,96%).

Розмір витрат з податку на прибуток у 2018 році по зрівнянню з 2017 роком зменшився на 3670 тис. грн. або на 9,29 % (питома вага у чистих зароблених страхових преміях зменшилась на 1,57 % і склала у 2018 році 5,07%).

Розмір чистого прибутку у 2018 році по зрівнянню з 2017 роком зменшився на 26017 тис. грн. або на 48,59 % (питома вага у чистих зароблених страхових преміях зменшилась на 5,11 % і склала у 2018 році 3,89 %).

Відзначаємо такі головні проблеми ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2017-2018 роках: наявність валового збитку та збитку від операційної діяльності, а також суттєве зменшення всіх видів прибутку (до оподаткування, чистий) на фоні зростання майже всіх видів витрат.

Проілюструємо динаміку фінансових результатів діяльності ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2016-2018 роках на рисунку 2.1.

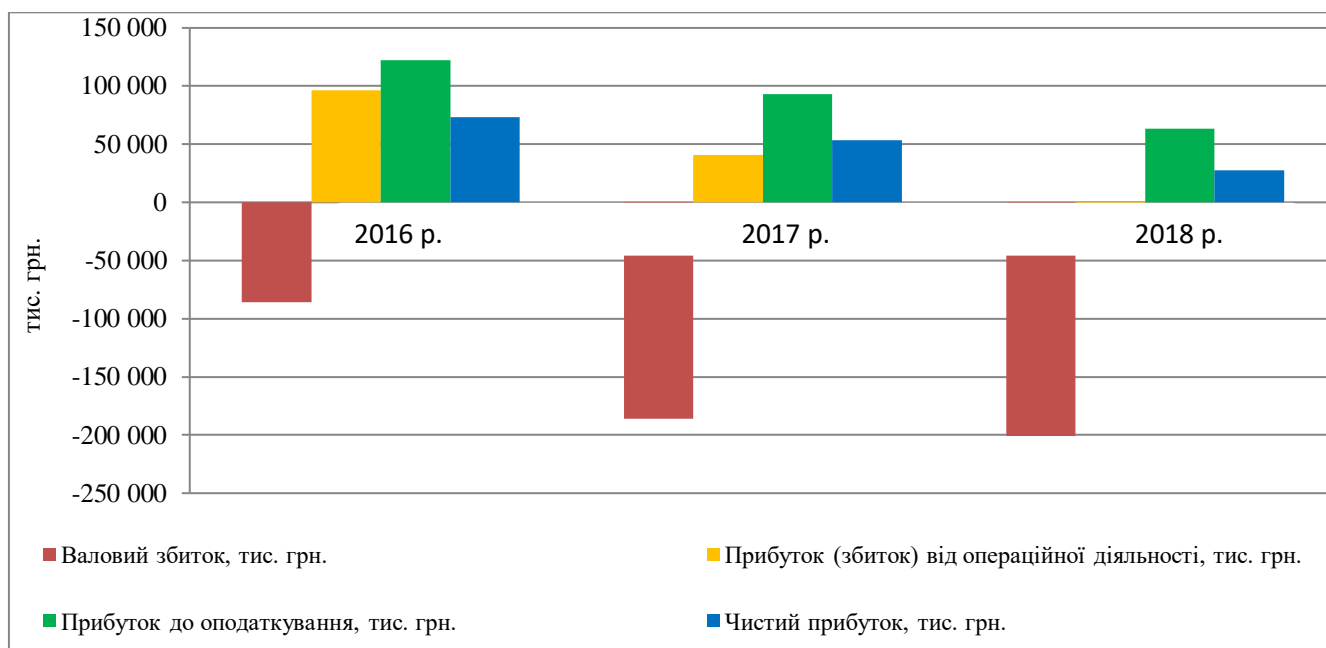

Рис. 2.1. Динаміка фінансових результатів діяльності ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2016 – 2018 роках

Підсумовуючи проведений аналіз фінансових результатів діяльності ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2016 – 2018 роках відзначаємо:

- зниження темпів приросту чистих зароблених премій;
- значні розміри чистих понесених збитків за страховими виплатами, що перевищують розміри чистих зароблених премій;
- наявність валового збитку;
- різке зменшення розмірів інших операційних доходів на фоні зростання адміністративних витрат та витрат на збут;
- поява збитку від операційної діяльності у 2018 році;
- зниження розмірів прибутку до оподаткування та чистого прибутку.

Наведене свідчить про значні проблеми з управлінням фінансовими результатами у страховій компанії – базі дослідженні, що потребує оптимізації такого управління.

Надалі необхідно проаналізувати ефективність діяльності страховика, що досліджується.

2.4. Аналіз ефективності діяльності ПрАТ «АСК «Інго Україна»

Для аналізу ефективності діяльності страхової компанії – бази дослідження використаємо коефіцієнти рентабельності, що були наведені у таблиці 1.5 та інформаційні дані зі звітів про фінансовий стан та сукупний дохід (додатки А – В). Аналіз ефективності діяльності ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2016 – 2018 роках проведемо у таблиці 2.13.

Таблиця 2.13

Аналіз ефективності діяльності ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2016 – 2018 роках

Показники	2016 р.	2017 р.	Зміна	2018 р.	Зміна	Зміна 2018 р. від 2016 р.
Рентабельність активів (Ра), %	5,95	3,83	-2,12	1,66	-2,17	-4,29
Рентабельність капіталу (Рк), %	5,95	3,83	-2,12	1,66	-2,17	-4,29
Рентабельність власного капіталу (Рвк), %	15,07	9,32	-5,75	4,39	-4,93	-10,68
Рентабельність продаж (Рп), %	16,21	9,00	-7,21	3,89	-5,11	-12,32

Підсумовуючи проведений аналіз ефективності діяльності страхової компанії – бази дослідження за 2016 – 2018 роки в таблиці 2.13 можемо зробити наступні висновки:

1. Рентабельність активів ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2017 році по зрівнянню з 2016 роком зменшилась на 2,12 % і склала у 2017 році 3,83 %, а у 2018 році по зрівнянню з 2017 роком зменшилась на 2,17 %. За період дослідження рентабельність активів страхової компанії – бази дослідження зменшилась на 4,29 % і склала у 2018 році 1,66 %. Відмічаємо негативну

динаміку зміни рентабельності активів всі три роки дослідження та вкрай низькі її значення, що свідчить про низьку ефективність діяльності, низьку ефективність управління активами та проблеми з управлінням активами, фінансовими результатами діяльності та фінансовим станом на ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2016 – 2018 роках. Наведена ситуація потребує швидкого усунення, оскільки має негативний вплив на фінансову безпеку страхової організації – бази дослідження.

2. Рентабельність пасивів ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2017 році по зрівнянню з 2016 роком зменшилась на 2,12 % і склала у 2017 році 3,83 %, а у 2018 році по зрівнянню з 2017 роком зменшилась на 2,17 %. За період дослідження рентабельність пасивів страхової компанії – бази дослідження зменшилась на 4,29 % і склала у 2018 році 1,66 %. Відмічаємо негативну динаміку зміни рентабельності пасивів всі три роки дослідження та вкрай низькі її значення, що свідчить про низьку ефективність діяльності, низьку ефективність управління пасивами та проблеми з управлінням пасивами, фінансовими результатами діяльності та фінансовим станом на ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2016 – 2018 роках. Наведена ситуація потребує швидкого усунення, оскільки має негативний вплив на фінансову безпеку страхової організації – бази дослідження.

3. Рентабельність власного капіталу ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2017 році по зрівнянню з 2016 роком зменшилась на 5,75 % і склала у 2017 році 9,32 %, а у 2018 році по зрівнянню з 2017 роком зменшилась на 4,93 %. За період дослідження рентабельність власного капіталу страхової компанії – бази дослідження зменшилась на 10,68 % і склала у 2018 році 4,39 %. Відмічаємо негативну динаміку зміни рентабельності власного капіталу всі три роки дослідження та вкрай низькі її значення, що свідчить про низьку ефективність діяльності, низьку ефективність управління власним капіталом та проблеми з управлінням власним капіталом, фінансовими результатами діяльності та фінансовим станом на ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2016 – 2018 роках.

Наведена ситуація потребує швидкого усунення, оскільки має негативний вплив на фінансову безпеку страхової організації – бази дослідження.

4. Рентабельність продаж ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2017 році по зрівнянню з 2016 роком зменшилась на 7,21 % і склала у 2017 році 9,00 %, а у 2018 році по зрівнянню з 2017 роком зменшилась на 5,11 %. За період дослідження рентабельність продаж страхової компанії – бази дослідження зменшилась на 12,32 % і склала у 2018 році 3,89 %. Відмічаємо негативну динаміку зміни рентабельності продаж всі три роки дослідження та вкрай низькі її значення, що свідчить про низьку ефективність діяльності, низьку ефективність управління доходами та витратами і проблеми з управлінням фінансовими результатами діяльності та фінансовим станом на АСК «Інго Україна» у 2016 – 2018 роках. Наведена ситуація потребує швидкого усунення, оскільки має негативний вплив на фінансову безпеку страхової організації – бази дослідження.

Підсумовуючи проведений аналіз ефективності діяльності ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2016 – 2018 роках можемо зробити наступні висновки:

- страхова компанія – база дослідження має значні проблеми з управлінням активами, щодо їх формування, структури, розмірів та використання, що негативно впливає на ефективність діяльності страховика;
- страхова організація, що досліджується має значні проблеми з формуванням пасивів, їх структурою, розмірами та розміщенням в активах, що негативно впливає на ефективність діяльності страховика;
- страхова компанія має критичні проблеми з формуванням доходів, особливо що стосується доходів від реалізації страхових послуг та інших фінансових доходів, що негативно впливає на ефективність діяльності страховика;
- страхова організація має критичні проблеми з управлінням витратами, особливо, що стосується витрат за страховими виплатами, собівартості реалізації послуг та витрат на збут, що негативно впливає на ефективність діяльності страховика;

- страхова компанія має критичні проблеми з управлінням фінансовими результатами діяльності, що виражається у наявності збитків та зниженні розмірів прибутку до оподаткування та чистого прибутку.

ПрАТ «АСК «Інго Україна» потребує удосконалення управління власним фінансовим станом з акцентом на забезпечення фінансової безпеки та оптимізації управління фінансовими результатами діяльності.

Висновки за розділом 2

1. ПрАТ «АСК «Інго Україна» є однією з найстаріших приватних страхових компаній на ринку, що надає максимально широкій перелік послуг з добровільного та обов'язкового страхування. При цьому, вона має 25 структурних підрозділів в обласних та районних центрах України. Підсумовуючи проведене дослідження основних фінансово-економічних показників діяльності ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2016 – 2018 роках можемо свідчити про значні проблеми страхової компанії, як стосовно управління фінансовими результатами (наявність та зростання валового прибутку, різке зниження розмірів чистого прибутку), так і стосовно управління активами (низькі темпи та переважно номінальне зростання).

2. Комплексне дослідження платоспроможності ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2016 – 2018 роках дозволило зробити наступні висновки:

рівень достатності покриття зобов'язань страховика власними коштами (CAR) ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2016-2018 рр. показував «нормальне» значення (покриття). Однак « нормальне» покриття це лише мінімальний запас платоспроможності компанії. Введення досить жорстких вимог нині діючого законодавства щодо показників платоспроможності страхових компаній може мати негативний вплив на подальшу діяльність ПрАТ «АСК «Інго Україна» , а саме на довіру споживачів страхових послуг до цієї компанії;

коефіцієнт загальної ліквідності, який характеризує спроможність страхової компанії у найкоротший термін виплатити страхове відшкодування

за рахунок наявних активів протягом періоду 2016-2018 років перевищував рекомендовані значення, проте його значення з рівня 7,4 на початок 2016 році, скоротилось до 3,24 на кінець 2018 р. Щодо інших показників ліквідності страховика, то показник ліквідності страхових резервів ПрАТ «АСК «Інго Україна» з рівня 43 % у 2015-2016 роках, зріс до 90,14 % у 2017 році (при рекомендованому значенні не більше 100 %), показник терміновості, який впродовж перших двох років був вище (3,61 та 3,01 на кінець 2016 -2017 р. відповідно) ніж на кінець 2018 р.- 2,46 (при рекомендованому значенні не менше 0,5).

Загалом рівень показників ліквідності перевищує рекомендований, проте спадна тенденція свідчить про зниження частки ліквідних активів у загальній величині страхових резервів, що може призвести в перспективі до невиконання страхових зобов'язань компанії у встановлені строки.

Щодо фінансування діяльності страхової компанії, то значна частина активів ПрАТ «АСК «Інго Україна» фінансується за рахунок власних коштів. При цьому, показник частки власного капіталу у пасивах знаходиться у рекомендованих межах 10–60% та вказує на зниження з 41,37 % до 35,35 % протягом періоду, що свідчить про зменшення обсягів власних фінансових ресурсів та погіршення фінансової стійкості, в основному на фоні зростання суми зобов'язань страховика.

Для забезпечення платоспроможності за укладеними договорами сформовані страхові резерви. Частка страхових резервів у загальній структурі пасивів ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2016-2018 роках відзначалась тенденцією до зниження – 47,14 % у 2016 році проти 43,45 % на кінець 2017 року, при цьому коефіцієнт перестраховування, який у 2015 році складав 24 %, а на кінець 2018 р. знизився до 13,3%, відповідно при допустимих 50 % , що може свідчити про консервативну інвестиційну політику та незадовільний рівень управлінської діяльності при підвищенні її ризиковості, при зниженні рівня ризиків, які передаються на перестраховування до 13,3 %, та підвищенні

рівня відповідальності компанії перед своїми клієнтами за рахунок власних фінансових можливостей.

3. Підсумовуючи проведений аналіз фінансових результатів діяльності ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2016 – 2018 роках відзначаємо: зниження темпів приросту чистих зароблених премій; значні розміри чистих понесених збитків за страховими виплатами, що перевищують розміри чистих зароблених премій; наявність валового збитку; різке зменшення розмірів інших операційних доходів на фоні зростання адміністративних витрат та витрат на збут; поява збитку від операційної діяльності у 2018 році; - зниження розмірів чистого прибутку. Наведені фактичні результати свідчать про значні проблеми з управлінням фінансовими результатами страхової компанії, що в свою чергу впливає на її платоспроможність.

4. Аналіз ефективності діяльності страхової компанії за 2016 – 2018 роки показав: негативну динаміку зміни рентабельності активів всі три роки дослідження та вкрай низькі її значення, що свідчить про низьку ефективність діяльності, низьку ефективність управління активами та проблеми з управлінням активами, фінансовими результатами діяльності та фінансовим станом на ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2016 – 2018 роках.

спостерігається зменшення рентабельності пасивів ПрАТ «АСК «Інго Україна» за період дослідження та вкрай низькі її значення, що свідчить про низьку ефективність діяльності, низьку ефективність управління пасивами та проблеми з управлінням пасивами, фінансовими результатами діяльності та фінансовим станом на ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2016 – 2018 роках;

рентабельність власного капіталу ПрАТ «АСК «Інго Україна» за період дослідження зменшилась на 10,68 % і склала у 2018 році 4,39 %;

за період дослідження рентабельність продаж страхової компанії зменшилась на 12,32 % і склала у 2018 році 3,89 %. Наведена ситуація потребує швидкого усунення, оскільки має негативний вплив на фінансову безпеку страхової організації – бази дослідження.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ

ПрАТ «АСК «ІНГО УКРАЇНА»

3.1. Комплекс заходів оптимізації управління платоспроможністю ПрАТ «АСК «ІНГО УКРАЇНА»

Проведене дослідження у другому розділі роботи показало наявність значних внутрішніх проблем з управлінням платоспроможністю ПрАТ «АСК «Інго Україна», особливо, що стосується управління фінансовою стійкістю та платоспроможністю.

Враховуючи наведене страхова компанія потребує розробки та реалізації комплексу заходів покращення управління платоспроможністю (рис. 3.1) з метою підвищення ефективності фінансово – господарської діяльності та конкурентоспроможності на ринку страхових послуг та ринку фінансових послуг України.

До заходів з покращення операційної діяльності ПрАТ «АСК «Інго Україна» необхідно віднести:

Продуктову диверсифікацію. Страхові компанія - база дослідження не зважаючи на значний перелік ліцензій має досить обмежений, недостатньо гнучкий та такий, що не охоплює цілі напрямки ризиків і потенційних страхувальників портфель страхових послуг. Наведе значно зменшує можливості страховика, що досліджується до розширення власної операційної діяльності, підвищення рівня конкурентоспроможності та присутності на ринку страхових послуг. Звідси ПрАТ «АСК «Інго Україна» потребує впровадження продуктової диверсифікації у напрямку активізації страхування сільгоспвиробників, сфери послуг (особливо ІТ, медичних, освітніх, ветеринарних послуг), розробки нових та модернізації існуючих страхових продуктів у контексті максимального задоволення споживачів і охоплення всіх незайнятих ніш ринку страхування країни.

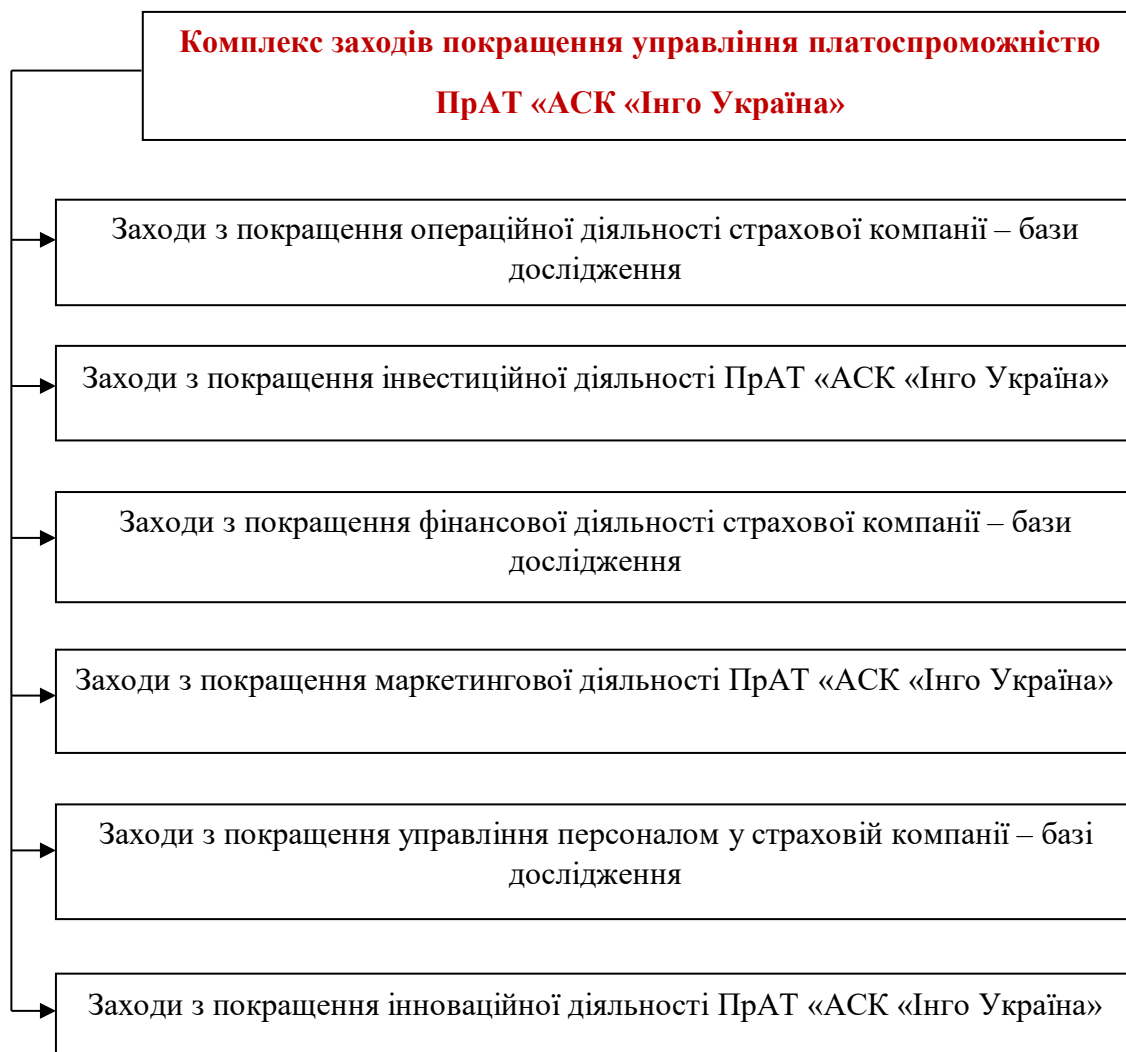

Рис. 3.1. Комплекс заходів покращення управління платоспроможністю
ПрАТ «АСК «Інго Україна»

Територіальну диверсифікацію. Стратегія проникнення страховика – бази дослідження на регіональні ринки у сучасних умовах функціонування обмежується відкриттям філіалів у обласних центрах та великих містах і роботі з агентами по головним страховим послугам (автостраховання, майнове страхування та ін.) у районних центрах та середніх містах. Досить часто роль агентів виконують відповідні банки, що мають розгалужену мережу відділень. Така стратегія є не ефективною та не придатною для реалізації потенціалу розвитку операційної діяльності ПрАТ «АСК «Інго Україна». Страхова компанія – база дослідження майже не охоплює власними послугами сільську

місцевість країни та сільське населення, яке, згідно національної статистики у 2017 році склало 30,77 % населення України [87]. На окрему увагу заслуговують фермерські та сільськогосподарські виробники, що у останні роки збільшують ефективність власної фінансово – господарської діяльності і активно експортують продукцію власного виробництва на міжнародні ринки збуту, а це, у свою чергу, збільшує їх потребу у страхуванні ризиків. За таких умов, територіальна диверсифікація ПрАТ «АСК «Інго Україна» повинна включати такі напрямки: збільшення мережі філіалів, представництв; збільшення мережі агентів з акцентом на середні та малі міста і сільську місцевість країни; франчайзинг; активізація мобільних пунктів надання страхових послуг; впровадження Інтернет послуг з продажу страхових продуктів.

Підвищення обсягів реалізації страхових послуг у взаємодії з банківськими установами (див. підрозділ 3.2), що дозволить отримати синергетичний ефект від такої взаємодії, як для страхової компанії – бази дослідження, так і для обраних нею банків.

Підвищення ефективності управління адміністративними витратами та витратами на збут. Дослідження фінансової звітності та фінансових результатів діяльності страхової компанії – бази дослідження показало різке збільшення таких типів витрат у 2016 – 2018 роках. Частину зростання непрямих витрат забезпечили інфляційні процеси в країні у період дослідження, однак, значна частина зростання була забезпечена низькою якістю управління. Необґрунтований вибір приміщень для офісів, непродумані рекламні та представницькі витрати призводять до зменшення ефективності та прибутковості операційної діяльності ПрАТ «АСК «Інго Україна». Вважаємо, що управління такими типами витрат в страховій компанії – базі дослідження повинно базуватись на наступних принципах: відсікання зайвого, критичної необхідності, розрахунку ефективності понесених витрат, конкурсних закупівель, прозорості, неупередженості.

Специфіка здійснення фінансово – господарської роботи страхової компанії – бази дослідження збільшує роль її інвестиційної діяльності, яка наряду з операційною діяльністю визначає її ефективність, рівень доходів та витрат, прибутковість, а також ефективність формування активів і пасивів та забезпечення фінансової стійкості, платоспроможності. Дослідження інвестиційної діяльності ПрАТ « АСК « Інго Україна» показало такі тенденції: превалювання короткострокових інвестиційних вкладень, недостатня диверсифікація інвестицій, слабкий вплив інвестицій страховиків на відновлення національної економіки. Покращення інвестиційної діяльності страхової компанії – бази дослідження повинно бути направлене на:

- диверсифікацію інвестиційних вкладень зі збільшенням довгострокових інвестицій;
- підвищення ефективності інвестиційної діяльності;
- збільшення прибутковості інвестицій;
- підвищення ефективності взаємодії страховиків з небанківськими фінансовими установами;
- підтримку реального сектору національної економіки.

Заходи з покращення платоспроможності ПрАТ « АСК « Інго Україна» повинні бути направлені на:

- підвищення ефективності взаємодії з банківськими установами;
- налагодження роботи з акціонерами, особливо міноритарними;
- збільшення можливостей по залученню фінансових ресурсів від інвесторів, акціонерів, власників, у тому числі іноземних;
- активізацію залучення домашніх господарств у якості акціонерів страхових організацій.

Криза на ринку страхування та рецесія національної економіки після двох послідовних економічних криз потребує від страхових компаній України збільшення ефективності власної маркетингової діяльності, у тому числі це стосується ПрАТ «АСК «Інго Україна». До заходів з покращення маркетингової діяльності страхової компанії бази дослідження відносимо:

- зміну вектору рекламної діяльності з акцентом на Інтернет – рекламу;
- відхід від промо – акцій у бік збільшення просування страхових послуг через агентські відносини з працівниками сфери ритейлу, продажу нерухомості, надання медичних, ветеринарних та освітніх послуг;
- нарощування маркетингової активності (реклама, стимулювання збуту, зв'язки з громадськістю) у сільській місцевості країни.

Страхування відноситься до сфери надання послуг (фінансові послуги), що робить ключовим фактором успіху, ефективності і прибутковості діяльності, а звідси, і ключовим фактором впливу на фінансовий стан страховиків, роботу персоналу. Сучасне управління персоналом у страховій компанії – базі дослідження відзначається: низькою якістю, не ефективністю, безсистемністю, занадто низькими або необґрунтовано високими витратами. Заходи з покращення управління персоналом у ПрАТ «АСК «Інго Україна» можна розділити на ряд груп:

1. Підбір персоналу. Сюди відносимо відхід від підбору персоналу «за знайомством» до науково обґрунтовано підбору, що базується на чітко визначених критеріях та механізмах відбору (без висування необґрунтованих вимог до претендентів на посаду). Важливим тут також є виділення чітких рамок для адаптації нових співробітників до роботи страховика (випробувальний термін роботи).

2. Навчання персоналу. Потребує відходу від хаотичної схеми, коли воно здійснюється співробітниками за власні кошти на свій розсуд, або є таким, що нав'язане вищим керівництвом до більш гнучкого і ефективного комплексу, що базується на таких принципах:

- чітко розуміння персоналом вимог керівництва та планування професійного розвитку;
- комбінація навчання через самонавчання, навчання на робочому місці, тренінги;
- стимулювання навчальної активності працівників;

- охоплення процесами навчання всіх без виключення співробітників компанії, у тому числі топ – менеджерів.

3. Мотивація персоналу. З врахуванням трансформації національної економіки та сучасних тенденцій управління персоналом страхова компанія – база дослідження потребує переходу від виключно матеріальних методів мотивації персоналу до комплексних, що будуть органічно включати матеріальні (заробітна плата, премії, бонуси, пільгові кредити та ін.) та нематеріальні (зміна графіку роботи, психологічні стимули, вертикальне та горизонтальне службове зростання та ін.) інструменти мотивації.

4. Соціальна підтримка персоналу. Така підтримка є однією з головних проблем більшості страховиків країни, у тому числі в ПрАТ «АСК «Інго Україна». Відсутність можливості піти на лікарняний, проблеми з декретною відпусткою, малі розміри тарифних відпусток, понаднормова праця різко знижують лояльність та ефективність праці персоналу страхових компаній. Вважаємо, що чітке дотримання законодавчо визначених соціальних стандартів та включення частини механізму соціальної підтримки персоналу до комплексного методу мотивації персоналу у якості нематеріальних інструментів мотивації (додаткова відпустка, додаткові можливості для вертикального і горизонтального службового зростання при понаднормовій праці та ін.) дозволить підвищити ефективність фінансово – господарської діяльності страхової організації – бази дослідження та позитивно вплине на її фінансовий стан та управління фінансовим станом в сучасних умовах трансформації українського ринку страхових послуг.

Одним з головних елементом покращення управління платоспроможністю ПрАТ «АСК «Інго Україна» повинна стати активізація її інноваційної діяльності, що позитивно вплине на рівень ефективності, рівень доходів та витрат, прибутковість, а також ефективність формування активів і пасивів та забезпечення фінансової стійкості такої компанії. До заходів з покращення інноваційної діяльності страхової компанії – бази дослідження відносимо:

- розробку нових страхових продуктів та умов надання страхових послуг;
- інновації у підготовці персоналу;
- впровадження та активізацію збутової діяльності в межах функціонування Інтернет – сайтів компаній;
- використання цифрових технологій в управлінні страховиками та контролі за персоналом;
- інноваційні розробки стосовно просування страхових послуг.

Наведений комплекс заходів оптимізації управління фінансовим станом досліджуваної страхової компанії потребує реалізації у межах формування механізму забезпечення її фінансової безпеки.

3.2. Формування механізму забезпечення фінансової безпеки ПрАТ «АСК «Інго Україна»

Метою функціонування будь-якого суб'єкта господарювання, у тому числі страхової компанії є отримання прибутку. Але ефективність діяльності страховика залежить як від внутрішніх, так і зовнішніх чинників. В умовах розвитку сучасної економіки все більш для страхової організації набуває впливове значення такий внутрішній чинник, як фінансова безпека, що безпосередньо забезпечує економічну безпеку страховика.

Дослідження управління фінансовим станом та аналіз складових фінансового стану ПрАТ «АСК «Інго Україна» показав погіршення рівня фінансової безпеки у страхової компанії – бази дослідження, що потребує розробки та запровадження відповідного механізму забезпечення такого виду безпеки у страховика.

Розробки та запровадження механізму забезпечення фінансової безпеки у ПрАТ «АСК «Інго Україна» потребує у першу чергу визначення сутності фінансової безпеки для цього страховика. Звідси фінансова безпека для ПрАТ «АСК «Інго Україна» - повинна полягати у наявності такого її фінансового

стану, який характеризується: збалансованістю і якістю фінансових інструментів, технологій і послуг; стійкістю до загроз; здатністю страховика – бази дослідження забезпечувати реалізацію фінансових інтересів, а також місії і завдань достатніми обсягами фінансових ресурсів; а також спрямованістю на ефективний і сталий розвиток.

Забезпечення досягнення відповідного рівня фінансової безпеки на ПрАТ «АСК «Інго Україна» у сучасних умовах трансформації національного ринку страхових послуг можливо тільки в межах розробки та запровадження відповідного механізму. Звідси механізм забезпечення фінансової безпеки для страхової компанії – бази дослідження будемо розглядати як систему організаційних, фінансових та правових засобів впливу, які мають на меті своєчасне виявлення, попередження, нейтралізацію та ліквідацію загроз фінансовій безпеці ПрАТ «АСК «Інго Україна».

Механізм забезпечення фінансової безпеки страхової організації – бази дослідження повинен бути направлений на: забезпечення фінансової стійкості, платоспроможності, ліквідності та достатньої фінансової незалежності страхової компанії у довгостроковому періоді; забезпечення підвищення ефективності управління майном, джерелами його формування та фінансовими результатами діяльності на ПрАТ «АСК «Інго Україна»; забезпечення оптимального залучення та ефективного використання фінансових ресурсів страховика – бази дослідження; ідентифікацію зовнішніх і внутрішніх небезпек та загроз фінансовому стану страхової компанії та розробку заходів для їх вчасного усунення; самостійну розробку та впровадження фінансової стратегії страхової організації; забезпечення достатньої фінансової незалежності страхової компанії – бази дослідження; забезпечення достатньої гнучкості при ухваленні фінансових рішень у ПрАТ «АСК «Інго Україна»; забезпечення захищеності фінансових інтересів власників страхової організації – бази дослідження.

Наведемо механізм забезпечення фінансової безпеки ПрАТ «АСК «Інго Україна» на рисунку 3.2

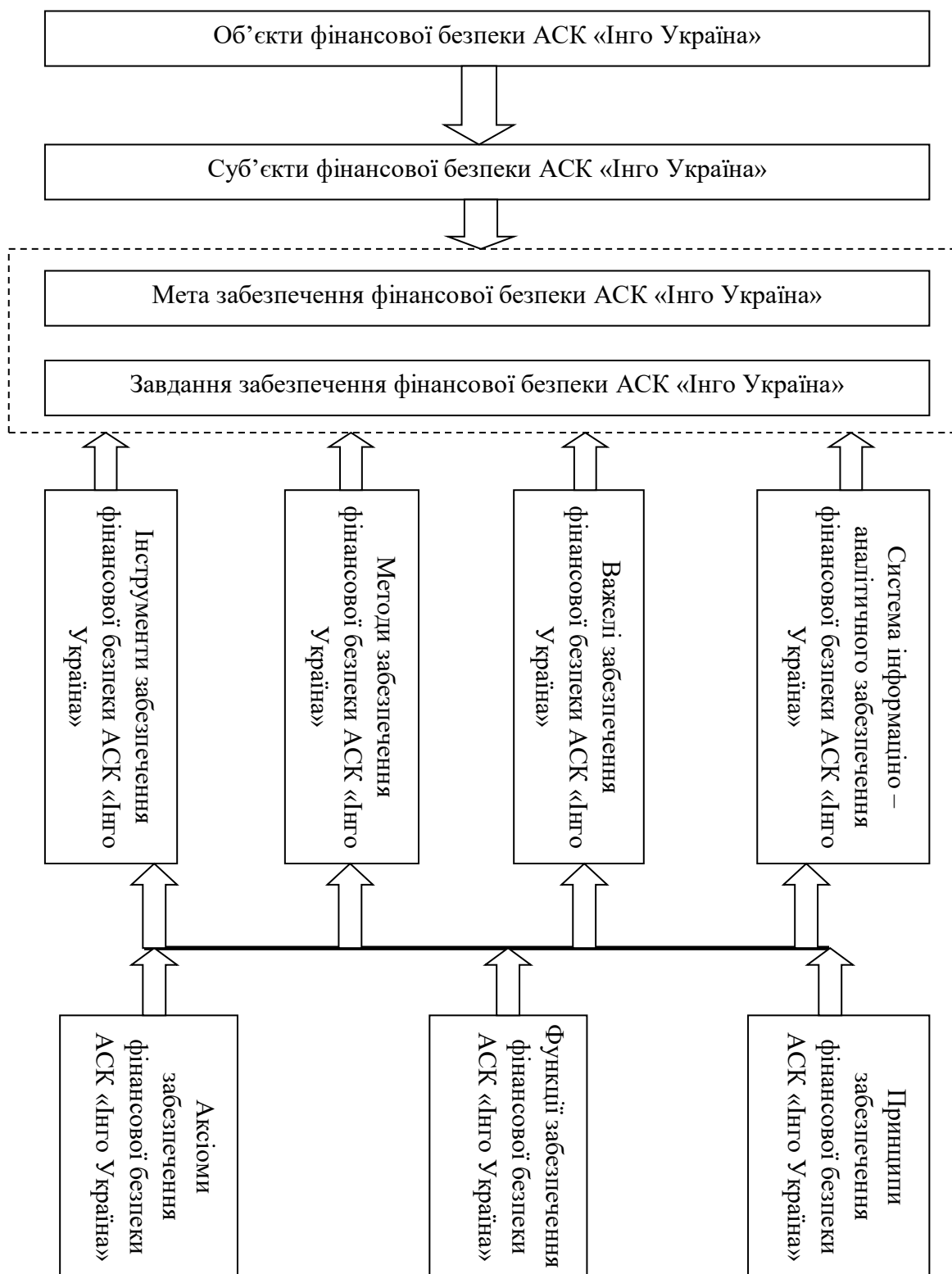

Рис. 3.2. Механізм забезпечення фінансової безпеки ПрАТ «АСК «Інго Україна»

До об'єктів фінансової безпеки ПрАТ «АСК «Інго Україна» необхідно віднести фінансовий стан страхової компанії – бази дослідження та його

складові елементи (майно, джерела формування майна, ліквідність, платоспроможність, фінансову стійкість, ділову активність, фінансові результати діяльності, рентабельність, ефективність діяльності).

До суб'єктів фінансової безпеки ПрАТ «АСК «Інго Україна» відносимо: власників (акціонерів); топ – менеджерів; працівників страховика; споживачів послуг.

Метою забезпечення фінансової безпеки ПрАТ «АСК «Інго Україна» повинно бути найбільш ефективне використання фінансових ресурсів для реалізації та захищеності фінансових інтересів страхової компанії в поточному й перспективному періоді.

До завдань забезпечення фінансової безпеки ПрАТ «АСК «Інго Україна» відносимо:

1. Визначення індикаторів фінансової безпеки страхової компанії – бази дослідження.
2. Впровадження системи діагностики та моніторингу стану фінансової безпеки і рівня фінансового стану страхової організації – бази дослідження.
3. Оцінка зовнішніх та внутрішніх загроз фінансовій безпеці страховика – бази дослідження.
4. Своєчасне впровадження у фінансову діяльність ПрАТ «АСК «Інго Україна» сучасних технологій управління та інструментарію їх забезпечення.
5. Ідентифікація ризиків і пов'язаних з ними потенційних небезпек і загроз фінансовому стану та фінансовій діяльності страхової компанії – бази дослідження.
6. Мінімізація ризиків функціонування страхової організації – бази дослідження на ринку страхових послуг та у національній економіці країни.
7. Недопущення появи та розвитку фінансової кризи у страховика – бази дослідження.
8. Контроль та оцінка ефективності дії системи забезпечення фінансової безпеки у ПрАТ «АСК «Інго Україна».

9. Підтримання динамічної рівноваги розподілу фінансових ресурсів страхової компанії – бази дослідження.

10. Забезпечення адаптаційних можливостей та реалізація адаптаційного потенціалу у повній мірі страхової організації – бази дослідження до трансформації ринку страхових послуг України.

11. Підтримка фінансової стійкості та платоспроможності страховика – бази дослідження протягом всього періоду функціонування на страховому ринку країни.

12. Підтримання рівно важності грошових потоків ПрАТ «АСК «Інго Україна».

13. Створення умов для формування оптимального обсягу фінансових ресурсів із внутрішніх та зовнішніх джерел страхової компанії – бази дослідження у їх рівноважному співвідношенні.

14. Створення умов, необхідних для забезпечення оптимального обсягу і рівня ефективності інвестицій страхової організації – бази дослідження.

15. Створення необхідних фінансових умов, що забезпечать стабільне зростання ПрАТ «АСК «Інго Україна».

До складу фінансових інструментів забезпечення фінансової безпеки страхової компанії – бази дослідження, що визначають будуть визначати її фінансові відносини, слід віднести: платіжні інструменти (доручення, акредитив та ін.), кредитні інструменти (угоди про кредитування), депозитні інструменти (депозитні сертифікати, угоди), інвестиційні інструменти (акції, паї), інструменти страхування (страхова угода).

Методологічний апарат забезпечення фінансової безпеки ПрАТ «АСК «Інго Україна» має включати такі методи, як: техніко-економічні розрахунки, балансовий, економіко-статистичний, економіко-математичний, експертних оцінок, дисконтованої вартості, амортизації активів, реінжинірингу, логістики, аудиту, оптимізації оподаткування, імітаційної гри.

Фінансові важелі забезпечення фінансової безпеки страхової організації – бази дослідження будуть включати систему стимулів та заохочень для

менеджерів за ухвалення ефективних управлінських рішень і систему санкцій за негативні наслідки їх дій у сфері фінансової безпеки, а також загальний внутрішній механізм управління ПрАТ «АСК «Інго Україна», заснований на його власній фінансовій філософії.

Системи інформаційно-аналітичного забезпечення фінансової безпеки страхової компанії – бази дослідження повинна формуватися на основі: даних бухгалтерського, оперативного та статистичного обліку і звітності; галузевих показники діяльності страховиків - аналогів; звітів та планів і прогнозів, отриманих у процесах стратегічного, тактичного і оперативного планування, аналізу, контролю і бюджетування; оцінки загроз фінансовій безпеці діяльності страховика за джерелом, за рівнем тяжкості наслідків, за рівнем вірогідності, за сферою і джерелом виникнення, за тривалістю впливу, за ступенем розвитку, за ступенем напруженості тощо.

Виходячи із необхідності використовувати фінансовий механізм забезпечення фінансової безпеки ПрАТ «АСК «Інго Україна» для зменшення невизначеності його функціонування та розвитку, аксіоматичну основу його побудови складають аксіоми загальності, не повторюваності та відкритості, прийняті у фінансовому прогнозуванні в умовах невизначеності. Однак розуміння цих аксіом повинне бути адаптоване з урахуванням спрямованості використання фінансового механізму фінансової безпеки страхової компанії – бази дослідження:

1. Аксіома загальності. Зміст цієї аксіоми полягає в тому, що для страхової організації завжди існують певні ризики та небезпеки, отже, фінансовий механізм забезпечення фінансової безпеки також повинен існувати постійно та повинен бути невід'ємною частиною загального фінансового механізму діяльності ПрАТ «АСК «Інго Україна».

2. Аксіома не повторюваності. У кожний конкретний момент часу комплекс небезпек та загроз для страхової компанії є унікальним, отже, вплив як окремих інструментів, так і механізму в цілому, незважаючи на можливу стандартизацію буде також унікальним.

3. Аксиома відкритості. Оскільки страхова організація повсякчас перебуває у фінансових відносинах з іншими суб'єктами підприємницької діяльності та підлягає впливу зі сторони факторів економічного середовища, то вона представляє собою відкриту систему, відповідно жодна з загроз та небезпек не може бути тільки внутрішньою чи тільки зовнішньою. Отже, фінансовий механізм забезпечення фінансової безпеки, який є частиною фінансового механізму страхової компанії в цілому, також є відкритою системою.

Групування функцій фінансового механізму забезпечення фінансової безпеки ПрАТ «АСК «Інго Україна» може здійснюватись з урахуванням її ієрархічної організації та міри їх специфічності. Ієрархія функцій фінансового механізму фінансової безпеки страхової компанії – бази дослідження буде наступною:

1. Базові функції (розподільна та контрольна), що реалізуються в межах фінансового механізму ПрАТ «АСК «Інго Україна»: розподільна функція полягає у забезпеченні формування, використання та розподілу фінансових ресурсів при забезпеченні сталого функціонування та розвитку страхової компанії – бази дослідження та реалізується через наступні під функції: накопичувальну (формування/ накопичення фондів фінансових ресурсів); ощадну (збереження фінансових ресурсів та ефективне їх використання); відтворювальну (відтворення фінансових ресурсів у процесі їх кругообігу). Контрольна функція реалізується на основі розподільної та включає в себе інформаційну під функцію.

2. Специфічні функції, що реалізуються в межах фінансового механізму фінансової безпеки та поділяються на: стабілізаційну, зміст якої полягає у створенні та підтриманні рівноважного стану фінансів ПрАТ «АСК «Інго Україна» за якого звичайні коливання руху фінансових потоків у межах страховика не призводитимуть до порушення закономірностей його функціонування та розвитку. Виконання цієї функції тісно пов'язане із протидією внутрішнім небезпекам та загрозам. Адаптаційну, зміст якої

полягає у створенні системи гнучкого та швидкого реагування на незначні флуктуації зовнішнього економічного середовища, що запобігатиме порушенню рівноважного розвитку ПрАТ «АСК «Інго Україна». Виконання цієї функції обумовить підвищення стійкості страхової компанії – бази дослідження до несистемних зовнішніх небезпек та загроз. Захисну, зміст якої полягає у створенні вагомих фінансових протидій системним загрозам та небезпекам, що можуть призвести до кризового стану навіть за умови перебування страхової організації – бази дослідження у стані стійкої фінансової рівноваги.

Ефективність виконання функціонального навантаження механізму забезпечення фінансової безпеки ПрАТ «АСК «Інго Україна» значною мірою обумовлюється вертикальною та горизонтальною координацією його елементів. Ефективне виконання функцій механізму забезпечення фінансової безпеки страхової компанії – бази дослідження можливе за умови врахування економічних законів та закономірностей, на основі яких він функціонує. Дія економічних законів є об'єктивною, а їх використання для управління окремою сферою – поєднання об'єктивного та суб'єктивного. Закони та закономірності визначають сукупність принципів використання механізму. До принципів забезпечення фінансової безпеки ПрАТ «АСК «Інго Україна» слід віднести принципи: єдності, автономності, самостійності, гнучкості, нейтралізації, комплексності, системності, інформативності, економічності.

Між зазначеними принципами, функціями та аксіомами функціонування механізму забезпечення фінансової безпеки страхової компанії – бази дослідження існує певний взаємозв'язок.

Так, принципи автономності, самостійності та єдності є передумовою функціонування фінансового механізму ПрАТ «АСК «Інго Україна» загалом, отже, і передумовою функціонування механізму забезпечення фінансової безпеки, оскільки останній співвідноситься із фінансовим механізмом страховика – бази дослідження як часткове із загальним та відповідно до аксіоми загальності є його невід'ємною частиною. Однак зазначені принципи

не вбудовані у механізм забезпечення фінансової безпеки безпосередньо. Виконання розподільної функції фінансового механізму ПрАТ « АСК « Інго Україна» є можливим саме завдяки дотриманню зазначених принципів.

Принцип інформативності також вбудовано у фінансовий механізм страхової компанії – бази дослідження в цілому. Саме завдяки зазначеному принципу є можливим виконання другої базової функції контрольної, що пов'язує одночасно зазначений принцип із аксіомою загальності.

Принципи економічності, комплексності, системності, гнучкості, нейтралізації є необхідними для виконання специфічних функцій механізму забезпечення фінансової безпеки. Оскільки відповідно до аксіоми не повторюваності ситуація абсолютної фінансової безпеки для ПрАТ « АСК « Інго Україна» не настає ніколи і у будь - який конкретний момент часу стан страхової організації – бази дослідження відносно фінансової безпеки є унікальним, то функціонування механізму забезпечення фінансової безпеки повинно бути достатньо гнучким (принцип гнучкості), підтримувати стан динамічної рівноваги страховика як системи (принцип системності), враховувати максимальну кількість впливів (принцип комплексності) при мінімально можливому обсягу витрат (принцип економічності). Останній принцип також пов'язаний із аксіомою загальності, оскільки його дотримання відповідає необхідності самофінансування та автономії ПрАТ « АСК « Інго Україна».

Принцип нейтралізації також відповідає виконанню специфічних функцій механізму забезпечення фінансової безпеки, однак більшою мірою співвідноситься з аксіомою відкритості, оскільки співвідноситься із необхідністю захисту від зовнішніх впливів як несистемного (адаптаційна функція), так і системного (захисна функція) характерів.

Підсумовуючи наведене, відзначаємо, що формування механізму забезпечення фінансової безпеки ПрАТ «АСК «Інго Україна» дозволить страховій компанії – базі дослідження підвищити якість і ефективність

управління власним фінансовим станом в умовах трансформації ринку страхових послуг України.

3.3. Удосконалення управління платоспроможністю у ПрАТ «АСК «Інго Україна»

Проведене дослідження показало, що базовими проблемами ПрАТ «АСК «Інго Україна» були проблеми з управлінням платоспроможності, що потребує удосконалення такого управління, у першу чергу у контексті забезпечення підвищення прибутковості діяльності страхової компанії – бази дослідження.

Частково проблеми удосконалення управління платоспроможністю у досліджуваній страховій компанії було запропоновано вирішити в межах розробленого комплексу оптимізаційних заходів у підрозділі 3.1 роботи. Однак, вважаємо, що ПрАТ «АСК «Інго Україна» потребує локалізації та запровадження ключового елементу удосконалення управління власними фінансовими результатами діяльності, яким, враховуючи світові тенденції та трансформацію національного ринку страхових послуг, повинна бути активізація банківсько – страхового співробітництва в межах моделі бенкшуренс («bancassurance»).

Використання моделі банківсько – страхової інтеграції «bancassurance» в Україні обумовлено рядом причин: значно більша мережа відділень банків ніж страховиків; велика база клієнтів банківських установ по зрівнянню зі страховими компаніями; кількість та підготовка персоналу, а також технічні можливості; наявність власних центрів підготовки та перепідготовки персоналу, що дозволяє швидко підготувати спеціалістів з продажу страхових продуктів; значні маркетингові можливості по просуванню страхових послуг у банків.

Використання моделі «bancassurance» у контексті збільшення продаж страхових послуг несе у собі для ПрАТ «АСК «Інго Україна» ряд суттєвих

проблем щодо маркетингового забезпечення таких продажів. Однією з головних проблем є вибір банку – партнера. При виборі банку – партнера страховику – базі дослідження необхідно розглянути два варіанти такого вибору, коли банк не входить до фінансових холдингів та банківсько – страхових груп, і коли входить до таких суб’єктів фінансового ринку.

Процедура відбору страховою компанією – базою дослідження банку – партнера в межах моделі банківсько – страхової інтеграції «bancassurance» наведена на рисунку 3.3.

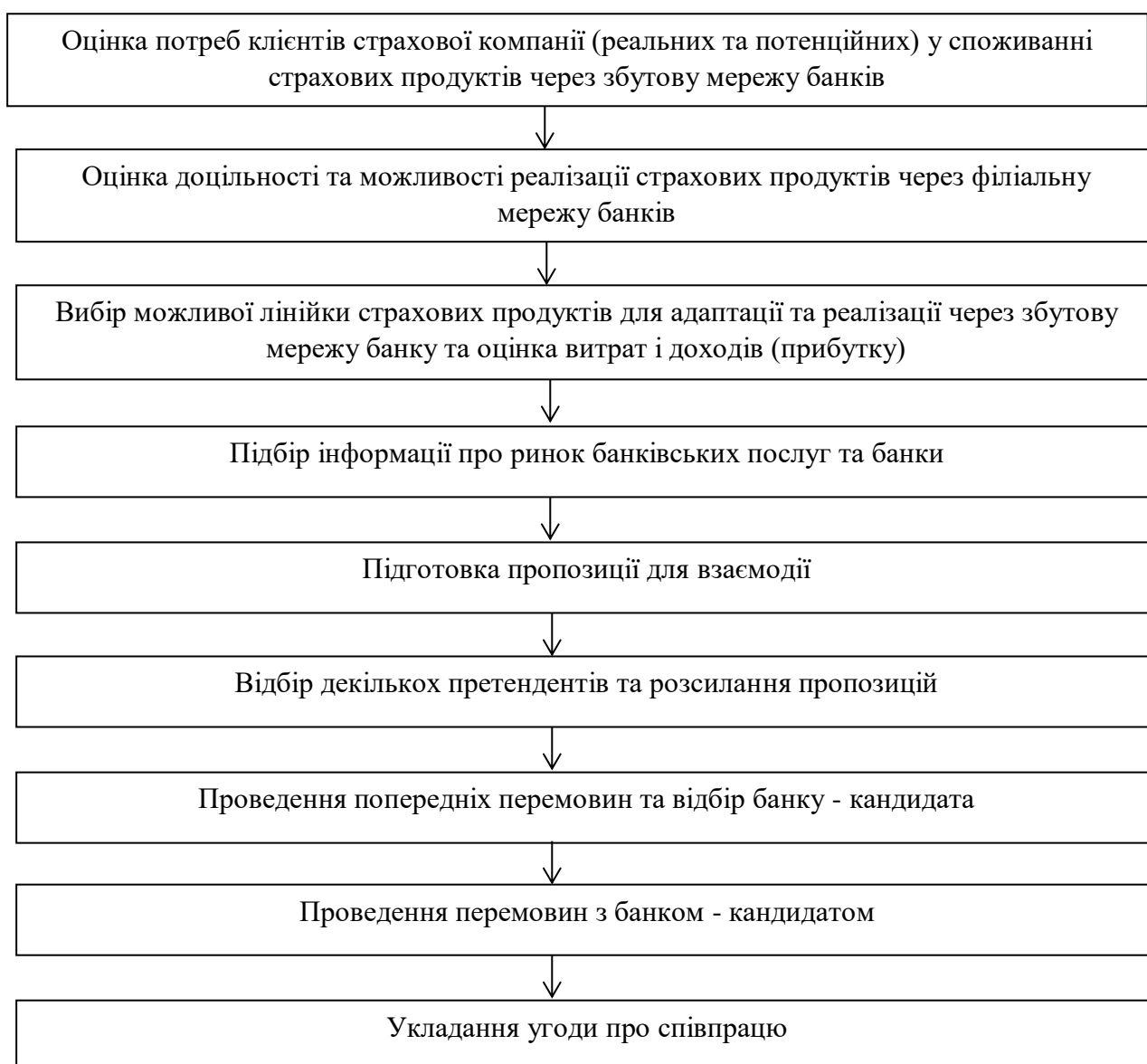

Рис. 3.3. Процедура відбору ПрАТ «АСК «Інго Україна» банку – партнера в межах моделі банківсько – страхової інтеграції «bancassurance»

Так, у межах такої процедури ПрАТ «АСК «Інго Україна» повинна звернути увагу на: збільшення кількості клієнтів при реалізації своїх послуг через мережу відділень банку; відтік діючих клієнтів до банку у контексті споживання страхових послуг компанії; необхідність адаптації страхових послуг до умов реалізації в банку; правильний відбір банку – партнера у контексті його впливу на фінансову діяльність страховика та недопущення зменшення його ринкової свободи.

На особливу увагу при відборі страховиком – базою дослідження банку – партнера заслуговує оцінка витрат, доходів (прибутків) страхової компанії, оскільки тут важливо врахувати ефекти масштабу, синергії та додатковий зиск і втрати ПрАТ «АСК «Інго Україна» від такої спільної діяльності з банківськими установами. Також важливим є етап проведення перемовин з банком, у межах якого відзначаються певні особливості управлінської та фінансової роботи банківської установи.

У випадку коли страхова компанія чи банк входить до фінансових холдингів та банківсько – страхових груп процедура відбору, значно спрощується та торкається лише проведення перемовин і укладання угоди про спільну діяльність, однак все одно необхідна оцінка страховиком власної лінійки продуктів та їх адаптація до реалізації через мережу банківських відділень. Враховуючи те, що ПрАТ «АСК «Інго Україна» не входить до складу фінансових холдингів та банківсько – страхових груп другий варіант відбору страховою компанією банку – партнера в межах моделі банківсько – страхової інтеграції «bancassurance» детально розкривати не будемо.

Значною проблемою для страхової компанії при взаємодії з банками стосовно реалізації її продуктів банківськими установами є адаптація страхових продуктів для такої реалізації. Банківські працівники слабше підготовлені щодо продажу страхових продуктів та мають великий перелік власних обов'язків з приводу реалізації продуктів банківської установи. За таких умов, реалізація складних банківських продуктів через мережу відділень банку є досить складною та не ефективною, що зменшує результативність

банківсько – страхової інтеграції. Звідси в межах адаптації страхових продуктів до реалізації у банку вони повинні бути розділені на дві групи: для фізичних осіб та для юридичних осіб. При цьому кожна з зазначених груп страхових послуг повинна розподілятися на дві підгрупи: складні та прості страхові продукти. Для кожної групи та підгрупи страхових продуктів повинні бути визначені свої вимоги щодо їх реалізації банками (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Вимоги щодо реалізації відповідних груп та підгруп страхових продуктів
ПрАТ «АСК «Інго Україна» банками

Групи страхових продуктів	Підгрупи страхових продуктів	Вимоги щодо їх реалізації у банку
Для фізичних осіб	Прості	Зрозумілість для працівників банку та клієнтів; доступність до освоєння для працівників банку; низькі витрати на перепідготовку банківських співробітників, простота та легкість андеррайтингу; низькі витрати часу на надання послуги та чітко прописаний алгоритм її надання; максимальна автоматизація надання послуги; мінімальність додаткового опису для споживачів та співробітників банку.
	Складні	Підготовлена методика їх надання та перепідготовки працівників банку; можливість консультування співробітників банку у режимі он – лайн; максимальна автоматизація надання послуг; чіткість у розрахунку плати за страхову послугу.
Для юридичних осіб	Прості	Зрозумілість для працівників банку та клієнтів; чітко прописаний алгоритм надання послуги; максимальна автоматизація надання послуг; чіткість у розрахунку плати за страхову послугу.
	Складні	Підготовлена методика їх надання та перепідготовки працівників банку; можливість консультування співробітників банку у режимі он – лайн; максимальна автоматизація надання послуг.

Ще однією проблемою для страховиків є втрата ними унікальності в очах споживачів. Купуючи страхові послуги у банку споживачі досить слабо

відрізняють страхові компанії, що їх надають, та відносять всі вимоги до таких послуг на адресу банку. У цьому контексті страхова компанія – база дослідження повинна активізувати іміджеву роботи при взаємодії з банком, а саме: позиціонування ПрАТ «АСК «Інго Україна» як єдиного (ключового, головного) партнера банку у наданні страхових послуг; активна інформаційна компанія щодо взаємодії (на сайтах банку та страхової компанії – бази дослідження, у соціальних мережах, у публікаціях); наявність рекламних матеріалів ПрАТ «АСК «Інго Україна» у мережі відділень банку та на столах менеджерів, що надають відповідні страхові послуги; спільні іміджеві заходи з банком (підтримка спортивних, культурних та соціальних заходів; проведення свят, зустрічей з клієнтами (діючими та потенційними) та ін.).

Важливою проблемою для страхових установ є стимулювання попиту на власні страхові продукти, що реалізуються через мережу банківських відділень. Проблемою тут є складність для сприйняття споживачів споживання страхових послуг компанії за посередництва певного банку та розмежування у такому споживанні банку і страховика. У цьому контексті ПрАТ «АСК «Інго Україна» пропонується:

- робити відповідні акценти у рекламних зверненнях до своїх споживачів;
- активізувати та трансформувати зв'язки з громадськістю у напрямку проведення роз'яснювальної роботи серед споживачів страхових продуктів (діючі, потенційні) та наголошенні переваг для них від такої співпраці між банком і страховиком – базою дослідження.

Ефективна реалізація будь – якого продукту на ринку в умовах конкурентної боротьби та функціонування «ринку покупця» вимагає проведення значних маркетингових досліджень. Проблемою в межах банківсько – страхової інтеграції при продажах банками страхових продуктів є складність проведення таких досліджень спільно банками та страховиками. Переважно, в Україні банківські та страхові установи використовують два вкрай неефективні сценарії проведення таких маркетингових досліджень:

відмова від їх проведення та орієнтація на досвід менеджменту, що досить часто призводить до збитковості та низької результативності у взаємодії банків і страховиків в межах реалізації банками страхових продуктів; проведення маркетингових досліджень окремо банками та окремо страховиками, що знижує ефективність таких досліджень та суттєво збільшує їх вартість, окрім цього досить часто проведені таким чином маркетингові дослідження надають різну управлінську інформацію банкам та страховикам, що призводить до конфліктів та протистояння на момент перемовин і підписання угоди про спільну діяльність.

Таким чином, використання першого сценарію проведення маркетингових досліджень суттєво дискредитує реалізацію «bancassurance» в Україні, а використання другого сценарію – збільшує витрати на його реалізацію для банківських та страхових організацій та породжує конфлікти у їх взаємодії.

За таких умов банк - партнер та страхова компанія – база дослідження потребують нової процедури проведення маркетингових досліджень у контексті реалізації банківською установою страхових продуктів ПрАТ «АСК «Інго Україна». При цьому, існують два варіанти проведення таких досліджень: до укладання угоди про спільну діяльність; після укладання угоди.

За кожного варіанту взаємодії між банком - партнером та страховою компанією – базою дослідження процедура проведення спільних маркетингових досліджень буде відрізнятись одна від одної.

Процедура проведення спільних маркетингових досліджень банком партнером та ПрАТ «АСК «Інго Україна» у контексті реалізації банком страхових продуктів до укладання між ними угоди про спільну діяльність потребує відповідної регламентації такої взаємодії між цими двома видами фінансових посередників (рис. 3.4).

Рис. 3.4. Процедура проведення спільних маркетингових досліджень банком - партнером та ПрАТ «АСК «Інго Україна» у межах реалізації банком страхових продуктів до укладання між ними угоди про спільну діяльність

Таким чином, при варіанті, коли банк – партнер та страховик – база дослідження ще не уклали між собою відповідну угоду про реалізацію банківською установою страхових продуктів (угода про спільну діяльність), ці

фінансові посередники повинні укласти угоду про проведення спільних маркетингових досліджень, яка відповідним чином регламентує взаємодію між ними. Самі ж дослідження пропонується проводити утворивши відповідний штабну групу з працівників банку – партнера та ПрАТ «АСК «Інго Україна» з можливістю залучати до проведення досліджень інших працівників як банку, так і страховика. За варіанту, коли банк - партнер та страхова установа – база дослідження мають вже укладену угоду про спільну діяльність, пропонується або внести відповідні доповнення до неї або також укласти додаткову угоду про спільні маркетингові дослідження. При цьому, якщо будуть внесені відповідні доповнення у діючу угоду про спільну діяльність, то процедура проведення маркетингових досліджень скоротиться та почнеться з розробки і узгодження доповнень у відповідну угоду, а надалі буде продовжуватись згідно наведеної процедури на рисунку 3.4 з етапу на якому відбувається визначення цілей, бюджету та ресурсів на спільні маркетингові дослідження.

Базовою перевагою банківсько – страхової інтеграції в світі є створення інтегрованих фінансових продуктів. Натомість у Україні цей аспект взаємодії банків та страхових компаній майже не розвинутий. Така ситуація склалась у силу ряду причин, а саме: неготовність банків та страховиків здійснювати спільну інноваційну та новаційну діяльність щодо розробки інтегрованих фінансових продуктів; не врегульовані аспекти фінансування такої діяльності та виділення відповідних ресурсів; не зрозумілі механізми реалізації та розподілу витрат, доходів і прибутків від реалізації інтегрованих фінансових продуктів.

За таких умов банк - партнер та страховик потребують розробки та реалізації відповідної процедури створення інтегрованих фінансових продуктів. Зазначимо, що як і для маркетингових досліджень така процедура може здійснюватись за двох варіантів: до укладання банком - партнером та ПрАТ «АСК «Інго Україна» угоди про спільну діяльність та після укладання такої угоди. При цьому, відношення щодо створення інтегрованих фінансових

продуктів до укладання спільної угоди між банком - партнером та страховою установою – базою дослідження повинні бути відповідним чином регламентовані між цими двома видами фінансових посередників (рис. 3.5).

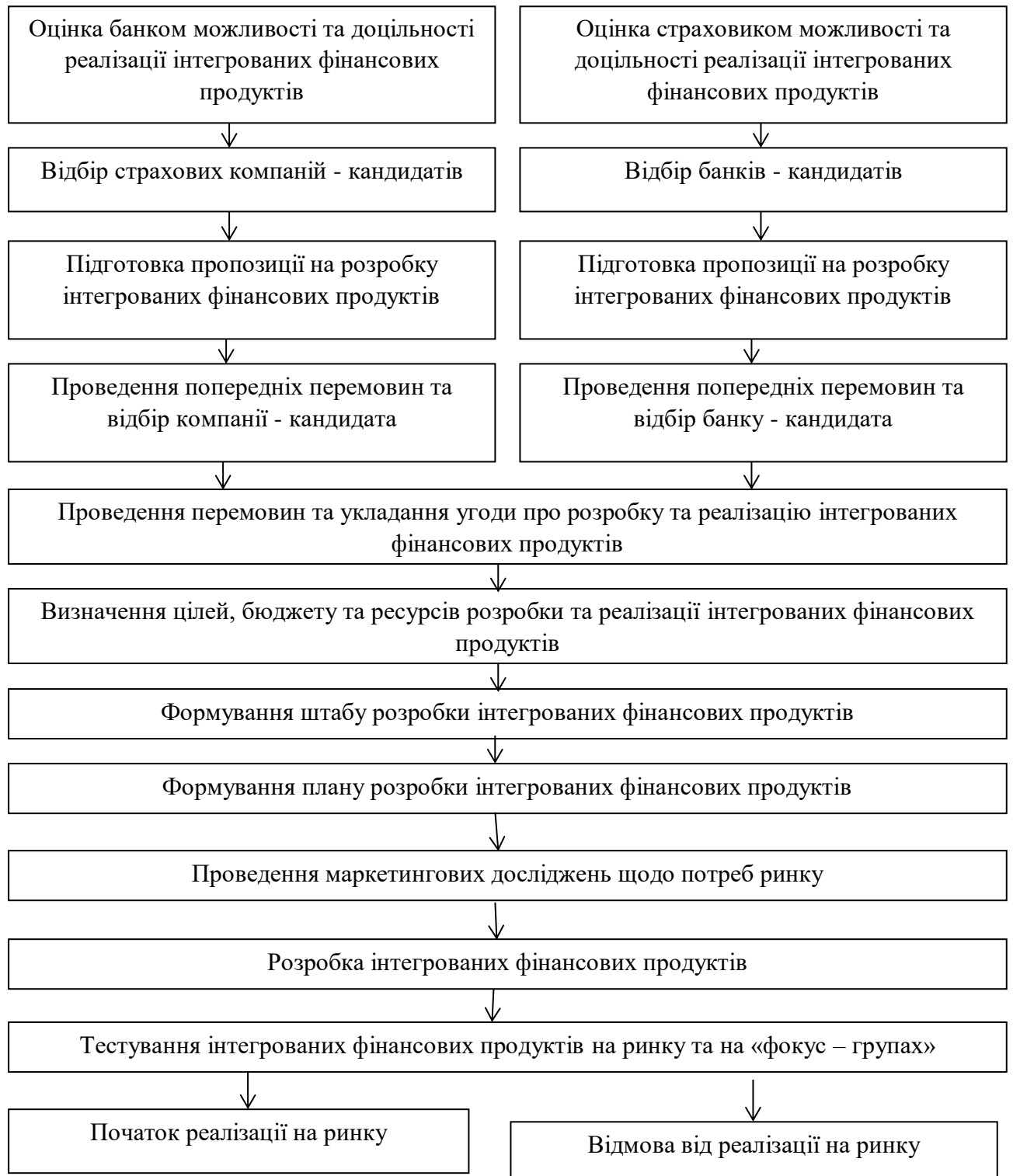

Рис. 3.5. Процедура створення інтегрованих фінансових продуктів банком - партнером та ПрАТ «АСК «Інго Україна» до укладання між ними угоди про спільну діяльність

Сама процедура досить сильно буде схожа на процедуру проведення спільних маркетингових досліджень банком - партнером та страховою компанією – базою дослідження до укладання ними угоди про спільну діяльність (див. рис. 3.4), однак має і ряд відмінностей:

- банк та страховик – база дослідження повинні укласти угоду про розробку та реалізацію інтегрованих фінансових продуктів, що виключає необхідність укладання декількох угод;

- у межах такої роботи відбуваються відповідні маркетингові дослідження, умови проведення яких необхідно внести в угоду про розробку та реалізацію інтегрованих фінансових продуктів, і тоді вони будуть відбуватись за процедурою проведення таких досліджень без укладання угоди (див. вище).

При наявності угоди про спільну діяльність між банком – партнером та ПрАТ «АСК «Інго Україна» відбудеться додаткове включення такої співпраці між цими видами фінансових посередників у діючу угоду. При цьому сама процедура розпочинається з етапу коли відбувається визначення цілей, бюджету та ресурсів розробки та реалізації інтегрованих фінансових продуктів.

Характеризуючи процедуру створення інтегрованих фінансових продуктів банком - партнером та ПрАТ «АСК «Інго Україна» необхідно відмітити, що сам процес розробки і виведення на ринок інноваційних та новаційних продуктів досить детально описаний у ряді наукових розробок [88, 89, 90], і у випадку банківсько – страхової інтеграції буде таким же самим.

Досліджуючи взаємодію банку – партнера та страхової установи – бази дослідження щодо розробки і реалізації інтегрованих фінансових продуктів необхідно відмітити, що одним з ключових аспектів, який стає на заваді такої співпраці в Україні є проблеми у просуванні цих продуктів на ринку, а саме:

- відсутність досвіду просування інтегрованих фінансових продуктів у банків та страхових компаній;

- проблеми у розмежуванні бюджетів (формуванні загального бюджету) просування таких продуктів;

- складність у виборі сукупності методів просування.

Відзначаємо, що проблеми з бюджетом та розподілом повноважень у процесі просування інтегрованих фінансових продуктів банком – партнером та ПрАТ «АСК «Інго Україна» необхідно вирішувати в межах укладання угоди про спільну діяльність (окремі її положення чи додаткові умови) або угоди про розробку і реалізацію таких продуктів. Особливу увагу необхідно приділити використанню сукупності методів просування інтегрованих фінансових продуктів на ринок фінансових послуг та особливостям їх використання (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Особливості використання методів просування товарів при просуванні на ринок інтегрованих фінансових продуктів банку - партнера та ПрАТ «АСК «Інго Україна»

Методи просування товарів	Особливості використання при просуванні інтегрованих фінансових продуктів банків та страхових компаній
Реклама	Акцент на цільову аудиторію; Переважання Інтернет – реклами та реклами у соціальних мережах; Активний вплив на діючих та потенційних клієнтів через веб – сайти банку та страхової компанії; Акцент на ефективність та результативність.
Стимулювання продажу	Подання складової інтегрованого фінансового продукту (страхова або банківська послуга) як додатку до послуги, яка реалізується банком або страховою компанією; Короткострокові акції при виведенні інтегрованого фінансового продукту на ринок у контексті знижок або безкоштовного надання традиційних банківських та страхових продуктів.
Зв'язки з громадськістю	Проведення презентації нових інтегрованих фінансових продуктів засобами Інтернет; Підготовка циклу інформаційних матеріалів та статей щодо нового інтегрованого фінансового продукту з зазначенням його інноваційності (новаційності) та переваг для споживачів.
Особистий (персональний) продаж	Активізація особистого продажу нового інтегрованого фінансового продукту через відділення банку та страхової компанії, а також, при можливості, через мережу агентів страховика.

Розкриваючи особливості використання методів просування товарів при просуванні на ринок інтегрованих фінансових продуктів банку - партнера та ПрАТ «АСК «Інго Україна» необхідно більш детально зупинитись на декількох:

- подання складової інтегрованого фінансового продукту (страхова або банківська послуга) як додатку до послуги, яка реалізується банком – партнером або страховою компанією – базою дослідження. Такий підхід дозволить «замаскувати» інтегрований фінансовий продукт під «звичайну» банківську або страхову послугу з безкоштовним додаванням ще однієї послуги, що зменшить супротив споживачів та проблеми виведення такого продукту на ринок. Однак, необхідно розуміти, що у такому разі знімається вся «новизна» продукту та втрачається частина клієнтів, що бажають споживати нові продукти банків і страхових компаній;

- підготовка циклу інформаційних матеріалів та статей щодо нового інтегрованого фінансового продукту з зазначенням його інноваційності (новаційності) та переваг для споживачів. Такий цикл повинен включати дві складові: матеріали, що надаються через інформаційні канали банку – партнеру та страхової компанії – бази дослідження; матеріали та статті, що надаються незалежними аналітиками, оглядачами ринку та журналістами. При високій вартості нового інтегрованого фінансового продукту акцент у інформаційних матеріалах слід звернути на економію споживачів або їх додатковий вигравш від споживання такого продукту.

Наведені заходи дозволять значно збільшити доходи ПрАТ «АСК «Інго Україна» у наступні роки, після років проведення дослідження, що вимагає прогнозування змін щодо доходності та прибутковості страховика – бази дослідження та підтвердження ефективності для нього запропонованих шляхів оптимізації управління фінансовим станом.

Для проведення прогнозу 2 таблиці 3.3 наведемо аналіз сукупних доходів та витрат ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2016 – 2018 роках.

Згідно таблиці 3.3:

– сукупні доходи страхової компанії – бази дослідження за період дослідження зменшились на 192440 тис. грн. або на 18,92 % (відмічаємо зростання сукупних доходів у 2017 році по зрівнянню з 2016 роком);

– сукупні витрати страховика – бази дослідження за період дослідження зменшились на 146427 тис. грн. або на 15,52 % (відмічаємо перевищення темпів росту сукупних витрат над темпами росту сукупних доходів);

– наведене призвело до того, що чистий прибуток страховика – бази дослідження за період дослідження зменшився на 46013 тис. грн. або на 62,57 %.

Таблиця 3.3

Аналіз сукупних доходів та витрат ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2016 – 2018 роках

Назва статей	2016 рік, тис. грн.	2017 рік, тис. грн.	Абсолютне відхилення, тис. грн.	Темпи росту, %	2018 рік, тис. грн.	Абсолютне відхилення, тис. грн.	Темпи росту, %
Сукупні доходи	1017006	775045	-241961	76,21	824566	49521	106,39
Сукупні витрати	943467	721502	-221965	76,47	797040	75538	110,47
Сальдо (чистий прибуток)	73539	53543	-19996	72,81	27526	-26017	51,41

В якості прогнозних орієнтирів збільшення сукупних доходів страховика, який досліджується на наступний рік візьмемо їх значення у 2016 році, а в якості прогнозних орієнтирів збільшення сукупних витрат – темпи росту 2018 року по зрівнянню з 2017 роком. Звідси, розмір сукупних доходів у перший прогнозний рік складе 1017006 тис. грн., а розмір витрат – 880490 тис. грн. Враховуючи наведене, зробимо прогноз сукупних доходів на два наступні після першого прогнозні роки за допомогою інструментарію MS Excel (рис. 3.6).

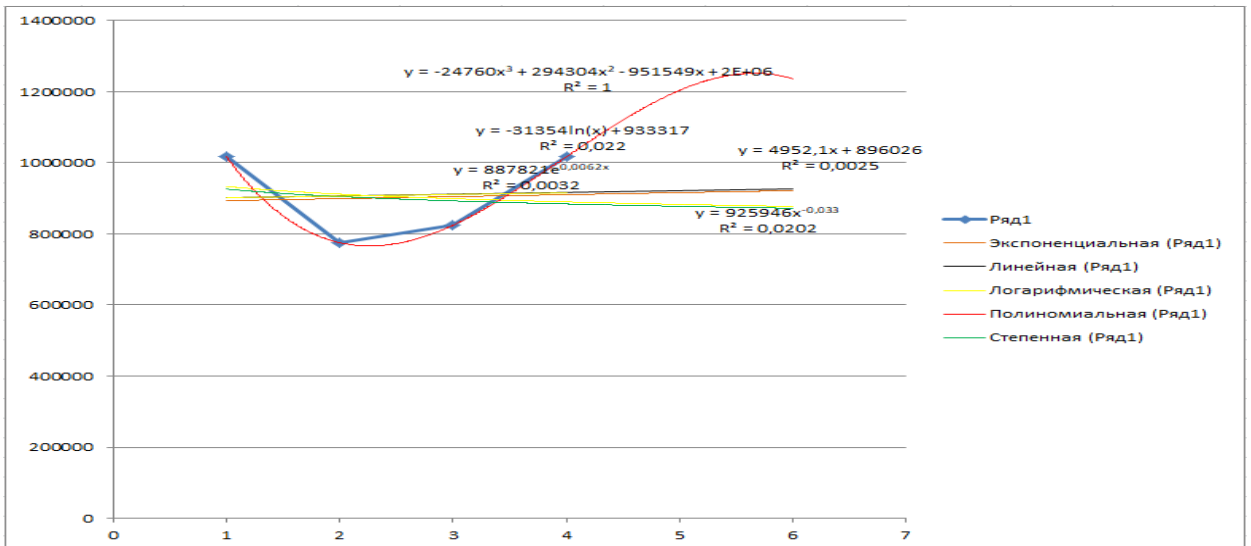

Рис. 3.6. Прогноз сукупних доходів ПрАТ «АСК «Інго Україна» з використанням функцій регресії засобами MS Excel

Надалі зробимо прогноз сукупних витрат ПрАТ «АСК «Інго Україна» на два наступні після першого прогнозного роки за допомогою інструментарію MS Excel (рис. 3.7).

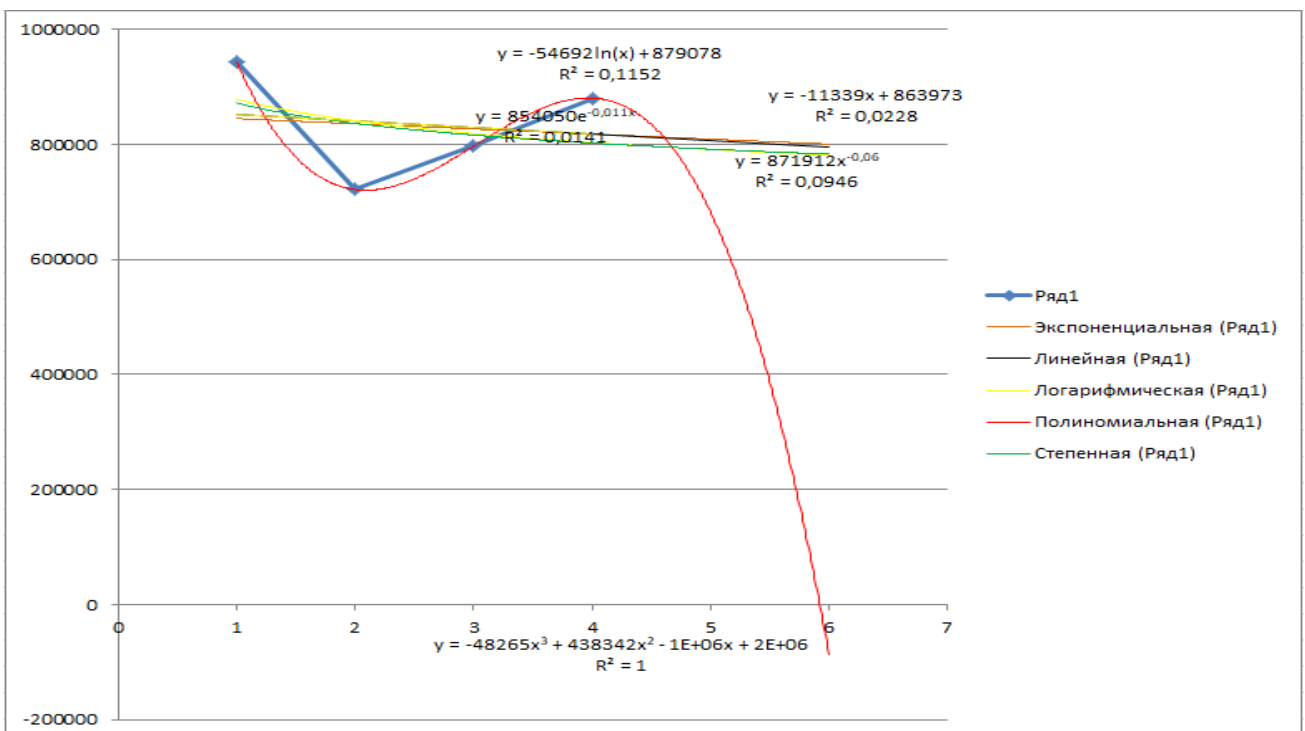

Рис. 3.7. Прогноз сукупних витрат ПрАТ «АСК «Інго Україна» з використанням функцій регресії засобами MS Excel

Враховуючи наведені дані на рисунках 3.6 та 3.7 у таблиці 3.4 проаналізуємо сукупні доходи та витрати ПрАТ «АСК «Інго Україна» за три прогностні роки

Таблиця 3.4

Аналіз сукупних доходів та витрат ПрАТ «АСК «Інго Україна» у прогностні роки

Назва статей	1 прогностний рік, тис. грн.	2 прогностний рік, тис. грн.	Абсолютне відхилення, тис. грн.	Темпи росту, %	3 прогностний рік, тис. грн.	Абсолютне відхилення, тис. грн.	Темпи росту, %
Сукупні доходи	1017006	1150000	132994	113,08	1230000	80000	106,96
Сукупні витрати	880490	800000	-80490	90,86	750000	-50000	93,75
Сальдо (чистий прибуток)	136516	350000	213484	256,38	480000	130000	137,14

Згідно даних у таблиці 3.4 відзначаємо постійне зростання чистого прибутку ПрАТ «АСК «Інго Україна» у прогностні роки, що свідчить про доречність та ефективність запропонованих заходів з оптимізації управління, як фінансовим станом ПрАТ «АСК «Інго Україна», так і його платоспроможністю за рахунок власного капіталу.

Далі на рис.3.8 продемонструємо динаміку коефіцієнтів платоспроможності ПрАТ «АСК «Інго Україна» у трьох прогностних роках, враховуючи запропоновані фінансові заходи вдосконалення управління платоспроможністю компанії, на якому видно, що кожного року прогностний фактичний запас платоспроможності значно переважав над нормативним запасом платоспроможності, тобто повністю буде виконуватися умова: ФЗП > НЗП(фактичний-нормативний).

Динаміка коефіцієнта запасу платоспроможності – позитивна, що свідчить про ефективність запропонованих заходів з удосконалення платоспроможності страхової компанії.

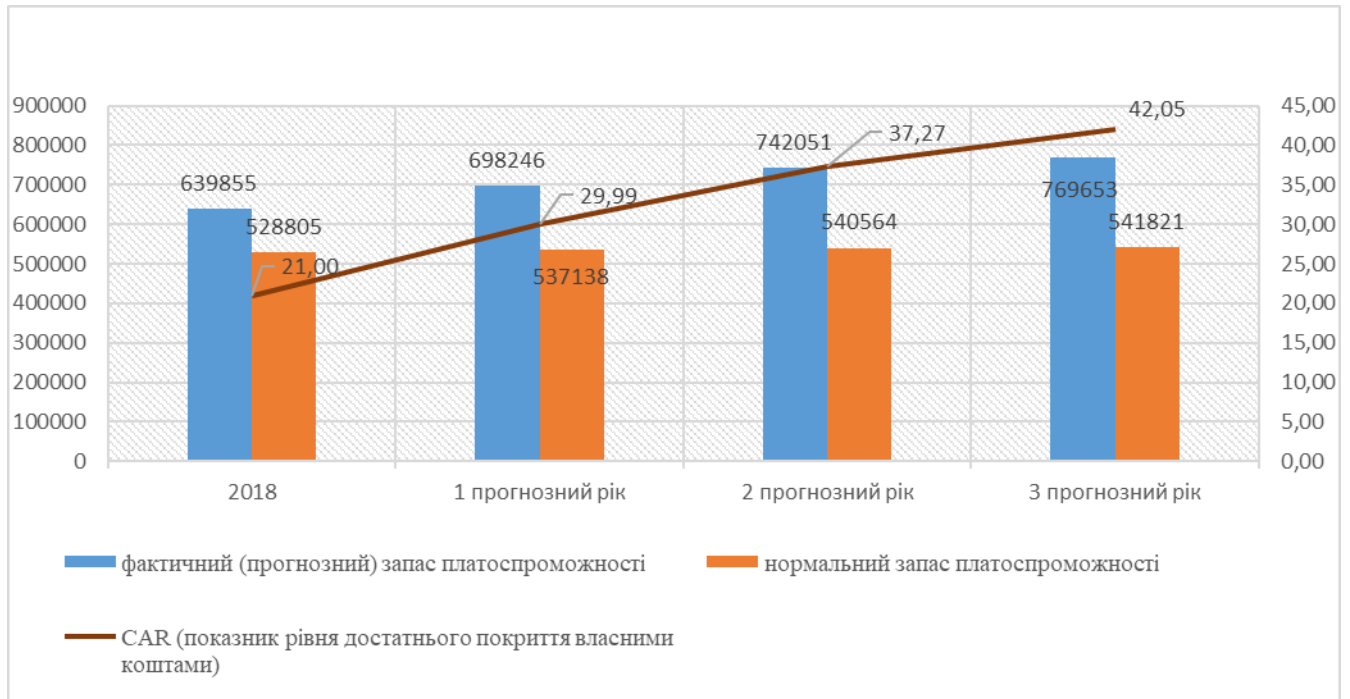

Рис. 3.8. Прогноз показників платоспроможності ПрАТ «АСК «Інго Україна»

Таким чином, як бачимо з прогнозного аналізу динаміка показників платоспроможності ПрАТ «АСК «Інго Україна» позитивна, що свідчить про ефективність запропонованих заходів з удосконалення платоспроможності страхової компанії.

Висновки за розділом 3

1. Для покращення управління платоспроможністю ПрАТ «АСК «Інго Україна» запропоновано комплекс оптимізаційних заходів, що включає заходи з покращення: операційної діяльності; інвестиційної діяльності; фінансової діяльності; маркетингової діяльності; інноваційної діяльності; управління персоналом.

2. Для покращення збалансованості системи фінансових показників, у тому числі платоспроможності ПрАТ «АСК «Інго Україна», змоги своєчасно та в повному обсязі виконувати взяті на себе зобов'язання, задля забезпечення ефективного розвитку страхової компанії в поточному та наступних періодах

необхідно підвищити рівень його фінансової безпеки. При цьому в межах механізму забезпечення фінансової безпеки ПрАТ «АСК «Інго Україна» виокремлено та надано характеристику таким його елементам: об'єкти, суб'єкти, мета, завдання, інструменти забезпечення, методи забезпечення, важелі забезпечення, система інформаційно – аналітичного забезпечення; принципи забезпечення, функції забезпечення.

3. В межах удосконалення управління платоспроможністю ПрАТ «АСК «Інго Україна» було запропоновано сконцентруватись на реалізації банківсько – страхової моделі інтеграції бенкшуренс («bancassurance»).

4. Здійснені прогностичні розрахунки та аналіз ефективності запропонованих заходів, а саме: прогноз сукупних доходів, витрат та чистого прибутку ПрАТ «АСК «Інго Україна», платоспроможності страхової компанії на три роки з використанням функцій регресії засобами MS Excel показав доречність та ефективність запропонованих заходів з оптимізації платоспроможності страхової компанії за рахунок власного капіталу та тезаврації прибутку.

ВИСНОВКИ

Нормальне функціонування страхового ринку пов'язане зі стабільною роботою страхових інституцій, зокрема страхових компаній. Стабільність роботи страхових компаній визначається їх фінансовим станом та платоспроможністю, тобто здатністю виконувати належним чином прийнятих на себе зобов'язань. Таким чином, адекватність управління платоспроможністю страхових компаній є важливою передумовою сталого розвитку національної економіки держави.

У першому розділі роботі розкрито суть поняття платоспроможності страхової компанії та надано авторське визначення платоспроможності страхової компанії. Вважаємо, що під платоспроможність страхової компанії слід розуміти вартість активів страхової компанії, що перевищує вартість її зобов'язань або дорівнює їй, при цьому для страхової компанії важливою є не просто можливість виконання взятих на себе зобов'язань, а власне здатність продовжувати їх виконувати у «нормальних» умовах чи в будь-який момент часу.

Досліджено теоретико-методичні підходи до оцінювання платоспроможності страхової компанії і з'ясовано нормативні та дозволені значення цих показників для подальшої ефективної діяльності страхової організації. При цьому визначено такі вимоги для забезпечення платоспроможності, прийняті в Україні, як: наявність оплаченого статутного капіталу та гарантійного фонду, який є вільним від прийнятих страхових зобов'язань; створення страхових резервів, які можуть бути достатніми для майбутніх виплат страхових відшкодувань; має виконуватись умова стосовно перевищення фактичного запасу платоспроможності страхової компанії над її розрахунковим нормативним запасом платоспроможності.

Запропоновано комплексну методикау оцінювання платоспроможності страхової компанії, сформовану з врахуванням накопиченого вітчизняною наукою та практикою досвіду.

З метою забезпечення платоспроможності страхових компаній був досліджений фінансовий механізм управління платоспроможністю. Доопрацьовані теоретико-організаційні основи процесу управління платоспроможністю страхових компаній шляхом прийняття системного підходу як базового концепту та конкретизації змісту і основних аспектів функціонування елементів системи управління платоспроможністю страхової компанії (суб'єкту, об'єкту, інструментів управління, інформаційного та аналітичного забезпечення).

В другому розділі магістерської роботи досліджено управління платоспроможністю ПрАТ «АСК «Інго Україна».

ПрАТ «АСК «Інго Україна» є однією з найстаріших приватних страхових компаній на ринку, що надає максимально широкій перелік послуг з добровільного та обов'язкового страхування. При цьому, вона має 25 структурних підрозділів в обласних та районних центрах України. Підсумовуючи проведене дослідження основних фінансово-економічних показників діяльності ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2016 – 2018 роках можемо свідчити про значні проблеми страхової компанії, як стосовно управління фінансовими результатами так і стосовно управління активами.

Комплексне дослідження платоспроможності ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2016 – 2018 роках дозволило зробити наступні висновки:

рівень достатності покриття зобов'язань страховика власними коштами (CAR) ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2016-2018 рр. показував «нормальне» значення (покриття). Однак «нормальне» покриття це лише мінімальний запас платоспроможності компанії. Введення досить жорстких вимог нині діючого законодавства щодо показників платоспроможності страхових компаній може мати негативний вплив на подальшу діяльність ПрАТ «АСК «Інго Україна», а також на утрату довіри споживачів страхових послуг до цієї компанії;

коефіцієнт загальної ліквідності, який характеризує спроможність страхової компанії у найкоротший термін виплатити страхове відшкодування за рахунок наявних активів протягом періоду 2016-2018 років перевищував рекомендовані значення, проте його значення з рівня 7,4 на початок 2016 році, скоротилось до 3,24 на кінець 2018 р.

Щодо інших показників ліквідності страховика, то показник ліквідності страхових резервів ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2018 році зріс в зрівнянні з 2016 роком, показник терміновості, який впродовж перших двох років був вище (3,61 та 3,01 на кінець 2016 -2017 р. відповідно) ніж на кінець 2018 р.- 2,46 (при рекомендованому значенні не менше 0,5).

Загалом рівень показників ліквідності перевищує рекомендований, проте спадна тенденція свідчить про зниження частки ліквідних активів у загальній величині страхових резервів, що може призвести в перспективі до невиконання страхових зобов'язань компанії у встановлені строки.

Щодо фінансування діяльності страхової компанії, то значна частина активів ПрАТ «АСК «Інго Україна» фінансується за рахунок власних коштів. При цьому, показник частки власного капіталу у пасивах знаходиться у рекомендованих межах 10–60% та вказує на зниження з 41,37 % до 35,35 % протягом періоду, що свідчить про зменшення обсягів власних фінансових ресурсів та погіршення фінансової стійкості, в основному на фоні зростання суми зобов'язань страховика.

Для забезпечення платоспроможності за укладеними договорами сформовані страхові резерви. Частка страхових резервів у загальній структурі пасивів ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2016-2018 роках відзначалась тенденцією до зниження – 47,14 % у 2016 році проти 43,45 % на кінець 2017 року, при цьому коефіцієнт перестраховування, який у 2015 році складав 24 %, а на кінець 2018 р. знизився до 13,3%, відповідно при допустимих 50 % , що може свідчити про консервативну інвестиційну політику та незадовільний рівень управлінської діяльності при підвищенні її ризиковості, при зниженні рівня ризиків, які передаються на перестраховування до 13,3 %, та підвищенні

рівня відповідальності компанії перед своїми клієнтами за рахунок власних фінансових можливостей.

Підсумовуючи проведений аналіз фінансових результатів діяльності ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2016 – 2018 роках відзначаємо: зниження темпів приросту чистих зароблених премій; значні розміри чистих понесених збитків за страховими виплатами, що перевищують розміри чистих зароблених премій; наявність валового збитку; різке зменшення розмірів інших операційних доходів на фоні зростання адміністративних витрат та витрат на збут; поява збитку від операційної діяльності у 2018 році; - зниження розмірів чистого прибутку. Наведені фактичні результати свідчать про значні проблеми з управлінням фінансовими результатами страхової компанії, що в свою чергу впливає на її платоспроможність.

Аналіз ефективності діяльності страхової компанії за 2016 – 2018 роки показав: негативну динаміку зміни рентабельності активів всі три роки дослідження та вкрай низькі її значення, що свідчить про низьку ефективність діяльності, низьку ефективність управління активами та проблеми з управлінням активами, фінансовими результатами діяльності та фінансовим станом на ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2016 – 2018 роках. Спостерігається зменшення рентабельності пасивів ПрАТ «АСК «Інго Україна» за період дослідження та вкрай низькі її значення, що свідчить про низьку ефективність діяльності, низьку ефективність управління пасивами та проблеми з управлінням пасивами, фінансовими результатами діяльності та фінансовим станом на ПрАТ «АСК «Інго Україна» у 2016 – 2018 роках; рентабельність власного капіталу ПрАТ «АСК «Інго Україна» за період дослідження зменшилась на 10,68 % і склала у 2018 році 4,39 %; за період дослідження рентабельність продаж страхової компанії зменшилась на 12,32 % і склала у 2018 році 3,89 %. Наведена ситуація потребує швидкого усунення, оскільки має негативний вплив на фінансову безпеку ПрАТ «АСК «Інго Україна».

Проведене дослідження у другому розділі роботи показало наявність значних внутрішніх проблем з управлінням платоспроможністю ПрАТ «АСК

«Інго Україна», особливо, що стосується управління фінансовою стійкістю та платоспроможністю.

В третій частині магістерської роботи запропоновано комплекс заходів направлених на оптимізації управління платоспроможністю ПрАТ «АСК «ІНГО УКРАЇНА».

Для покращення управління платоспроможністю ПрАТ «АСК «Інго Україна» запропоновано комплекс оптимізаційних заходів, що включає заходи з покращення: операційної діяльності; інвестиційної діяльності; фінансової діяльності; маркетингової діяльності; інноваційної діяльності; управління персоналом.

Одним з головних елементом покращення управління платоспроможністю ПрАТ «АСК «Інго Україна» повинна стати активізація її інноваційної діяльності, що позитивно вплине на рівень ефективності, рівень доходів та витрат, прибутковість, а також ефективність формування активів і пасивів та забезпечення фінансової стійкості такої компанії. До заходів з покращення інноваційної діяльності страхової компанії – бази дослідження відносимо: розробку нових страхових продуктів та умов надання страхових послуг; інновації у підготовці персоналу; впровадження та активізацію збутової діяльності в межах функціонування Інтернет – сайтів компаній; використання цифрових технологій в управлінні страховиками та контролі за персоналом; інноваційні розробки стосовно просування страхових послуг.

Для покращення збалансованості системи фінансових показників, у тому числі платоспроможності ПрАТ «АСК «Інго Україна», змоги своєчасно та в повному обсязі виконувати взяті на себе зобов'язання, задля забезпечення ефективного розвитку страхової компанії в поточному та наступних періодах необхідно підвищити рівень його фінансової безпеки. При цьому в межах механізму забезпечення фінансової безпеки ПрАТ «АСК «Інго Україна» виокремлено та надано характеристику таким його елементам: об'єкти, суб'єкти, мета, завдання, інструменти забезпечення, методи забезпечення,

важелі забезпечення, система інформаційно – аналітичного забезпечення; принципи забезпечення, функції забезпечення.

В межах удосконалення управління платоспроможністю ПрАТ «АСК «Інго Україна» було запропоновано сконцентруватись на реалізації банківсько – страхової моделі інтеграції бенкшуренс («bancassurance»).

Так, у межах такої процедури ПрАТ «АСК «Інго Україна» повинна звернути увагу на: збільшення кількості клієнтів при реалізації своїх послуг через мережу відділень банку; відтік діючих клієнтів до банку у контексті споживання страхових послуг компанії; необхідність адаптації страхових послуг до умов реалізації в банку; правильний відбір банку – партнера у контексті його впливу на фінансову діяльність страховика та недопущення зменшення його ринкової свободи. На особливу увагу при відборі страховиком – базою дослідження банку – партнера заслуговує оцінка витрат, доходів (прибутків) страхової компанії, оскільки тут важливо врахувати ефекти масштабу, синергії та додатковий зиск і втрати ПрАТ «АСК «Інго Україна» від такої спільної діяльності з банківськими установами.

Здійснені прогностичні розрахунки та аналіз ефективності запропонованих заходів, а саме: прогноз сукупних доходів, витрат та чистого прибутку ПрАТ «АСК «Інго Україна», показників платоспроможності на три роки з використанням функцій регресії засобами MS Excel показав доречність та ефективність запропонованих заходів з оптимізації платоспроможності страхової компанії за рахунок власного капіталу та тезаврації прибутку.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Економічна енциклопедія: у трьох томах. Т. 2 / Редкол.: ... С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2000. – 864 с.
2. Базилевич В.Д. Страховий ринок України / В.Д. Базилевич – К.: Знання. – 1997. – 216 с.
3. Мурашко О.В. Технічні резерви та їх роль у забезпеченні фінансової надійності страхової компанії: дис. на здобуття ступеня канд. екон. наук: 08.04.01 / О.В. Мурашко. – К.: КНЕУ, 1998. – 260 с.
4. Селівьорстов О. Оцінка фінансового стану страховиків / О. Селівьорстов // Страхова справа. – 2003. – № 4. – С. 80-88.
5. Страхование / Под ред. Т.А. Федоровой. – [Изд. 2-е, перераб. и доп.]. – М.: Изд-во «Экономист», 2006. – 978 с.
6. Орланюк-Малицька Л.А. Платоспроможність страхової організації / Л.А. Орланюк-Малицька. – М.: Анкіл, 1994.
7. Сухов В.А. Державне регулювання фінансової стійкості страховиків / В.А. Сухов. – М.: Анкіл, 1995.
8. Александрова М.М. Страхування: навч. посіб. / М.М. Александрова. – К.: ЦУЛ, 2002. – 208 с.
9. Шелехов К.В. Страхування / К.В. Шелехов, В.Д. Бігдаш. – К.: Вид-во ІЕУГП, 2000. – 268 с.
10. Приходько В.С. Бухгалтерський облік страхової діяльності: навч. посіб. / В.С. Приходько. – [2-ге вид., доп. і перероб.]. – Київ: Лібра, 2002.
11. Іванюк І.С. Теоретичні підходи до визначення категорії “фінансова стійкість страхової компанії” / І.С. Іванюк, Д.С. Маруженко // Фінанси України. – 2006. – № 11.

12. Шірінян Л.В. Фінансова надійність і фінансова стійкість страховиків / Л.В. Шірінян // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – № 9. – С. 173-178.
13. Олійник І. Платоспроможність страхової компанії: сутність та значення / І. Олійник // Вісник Хмельницького національного університету. – 2008. – Т. 3. – № 4. – С. 18-21.
14. Кулина Г.М. Теоретико-методичні засади оцінювання платоспроможності страхових компаній [Електронний ресурс] / Г.М. Кулина. – Режим доступу: http://library.tneu.edu.ua/images/stories/praci_vukladachiv.pdf.
15. Мюллер П. Капитал- менеджмент и обеспечение платежеспособности страховых компаний: точка зрения международного перестраховика / П. Мюллер // Финансы. – 2010. – № 10. – С. 51–54.
16. Сіліна І.В. Шляхи покращення нормативних процедур при управлінні страховою компанією / І. Сіліна , М. Фабріцій
17. Олійник І. Платоспроможність страхової компанії: сутність та значення / І. Олійник // Вісник Хмельницького національного університету. Серія «Економічні науки». – 2008. – Т. 3, № 4. – С. 18–21.
18. Ткаченко Н. Фінансова стійкість страхових компаній: теоретичні підходи / Н. Ткаченко // Фінанси України. – 2009. – № 6. – С. 104–121.
19. Борисова В. Організаційно-економічний механізм страхування / В. Борисова, О. Огаренко. – Суми: Довкілля, 2004. – 194 с.
20. Про страхування: Закон України № 2745-III від 04.10.2001 р. зі змін. і доп. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>.
21. Кравченко В. Розвиток методів аналізу платоспроможності страховика як складової фінансової безпеки страхової компанії / В. Кравченко // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2013. – № 1 (21). – С. 85–89.

22. Бойко А. Формалізація впливу перестраховання на рівень платоспроможності страхової компанії / А. Бойко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2898/1/boyko_3.pdf.
23. Annual Report 2012 Zurich Insurance Group. – Р. 356 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zurich.com/internet/main/SiteCollectionDocuments/financial-reports/annualreport-2012-en.pdf>.
24. A Unified Decision Measure Incorporating Both Regulatory Capital and Economic Capital / [Levy A., Kaplin A., Meng Q., Zhang J.] // Moody's Analytics. – 2013. – January. – Р. 21 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.moodyanalytics.com>.
25. Ачкасова А. Доцільність використання оцінки стресостійкості страхових компаній у пруденційному нагляді / А. Ачкасова // Вісник Міжнародного Слов'янського університету. Серія «Економічні науки». – 2012. – № 2, XV. – С. 111–118.
26. Ткаченко Н. Сучасний стан оцінки платоспроможності страхових компаній / Н. Ткаченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://fkd.org.ua/article/viewFile/29635/26521>.
27. Попова І. Очікувані зміни законодавства щодо вдосконалення фінансового контролю страховиків / І. Попова // Економічний аналіз. – 2013. – № 1. – Т. 14. – С. 321–329.
28. Говорушко Т. Проблемні питання реалізації в Україні директиви ЄС Solvency II / [Т. Говорушко, В. Стецюк, І. Яценко] // Агросвіт. – 2014. – № 2. – С. 20–24.
29. Кулина Г. Інструментарій управління платоспроможністю страхових компаній [Електронний ресурс] / Г. Кулина. – Режим доступу: http://library.tneu.edu.ua/images/stories/praci_vukladachiv.pdf.
30. Михайлов Р.В. Сучасні методичні підходи до оцінки платоспроможності страхових компаній в процесі регулювання

- страхового ринку / Р.В. Михайлов // Фондовий ринок. – 2012. – № 40. – С. 14-19.
31. Мурашко О.В. Технічні резерви та їх роль у забезпеченні фінансової надійності страхової компанії: дис. на здобуття ступеня канд. екон. наук: 08.04.01 / О.В. Мурашко. – К.: КНЕУ, 2008. – 260 с.
  32. Налукова Н. Теоретико-прагматичні аспекти визначення сутності страхового менеджменту / Н. Налукова // Світ фінансів. – 2012. – Вип. 1. – С. 139-149.
  33. Налукова, Н. Фінансова діяльність страховика: концептуальні засади теорії і практики / Н. Налукова, М. Бадида // Світ фінансів. – 2015. – Вип. 2. – С. 105-117.
  34. Базилевич В.Д. Страхування: Підручник./ В.Д. Базилевич, К. Базилевич, Р.В. Пікус та ін. / за ред. В.Д. Базилевич / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К. : Знання, 2008. – 1019 с.
  35. Василенко В. О. Стратегічне управління: навч. посіб. / В. О. Василенко, Т. І. Ткаченко – К. : Центр учбової літератури, 2009 – 396 с.
  36. Вовчак О. Д. Страхування : навчальний посібник / О. Д. Вовчак. – 3-тє вид. – Львів : Новий Світ-2000, 2006. – 480 с.
  37. Дьячкова Ю. М. Страхування : навч. посіб. / Ю. М. Дьячкова. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 240 с.
  38. Єрмошенко А. М. Визначення поняття фінансової безпеки страховика та її категорій / А. М. Єрмошенко // Актуальні проблеми економіки. – 2004. – № 4. – С. 46–52.
  39. Немцева Ю. В. Проблемы формирования системы риск-менеджмента в страховой организации. 2014. URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/ problemy-formirovaniya-sistemy-risk-menedzhmenta-v-strahovoy-organizatsii.pdf>.
  40. Осадець С. С. Страхування : підручник / керівник авт. колективу і

- наук. ред. С. С. Осадець. – Вид. 2-ге, перероб. і доп. – К. : КНЕУ, 2002. – 599 с.
41. Ткаченко Н. В. Страхування : навч. посібник / Н. В. Ткаченко. – К.: Ліра-К, 2007. – 376 с.
42. Пікус Р.В. Фінансова стійкість страхової організації та джерела її забезпечення / Р.В. Пікус, М.В. Балицька // Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. – 2016. – № 3 (180). – С. 6-10.
43. Розпорядження «Про затвердження Положення про обов’язкові критерії і нормативи достатності капіталу та платоспроможності, ліквідності, прибутковості, якості активів та ризиковості операцій страховика» – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/RE32234.html
44. Шкура О.О. Дослідження сутності фінансової надійності страховика в умовах розвитку системи комерційного страхування в Україні / О.О. Шакура // Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – Вип. 23.15.
45. Тихонова Е.С. Оценка финансовой устойчивости страховой организации по РСБУ и МСФО / Е.С. Тихонова // Финансы. – 2009. – № 2. – С. 54-58.
46. Турбина К.Е. Зарубежный опыт государственного регулирования банкротства страховщиков / К.Е. Турбина, Р. Дзарасов // Страхование право. – 2007. – № 3. – С. 27-39.
47. Тендериць С.В. Шляхи підвищення ефективності управління платоспроможністю страхової компанії / С.В. Тендериць // Збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції “Формування єдиного європейського простору та розвиток світової фінансової думки”, 25.05.2016 р. – С. 38-39.
48. Селівьорстов О. Оцінка фінансового стану страховиків / О. Селівьорстов // Страхова справа. – 2003. – № 4. – С. 80-88.

49. Ткаченко Н.В. Оцінка платоспроможності страховиків на основі комплексного врахування ризиків / Н. Ткаченко // Галицький економічний вісник. – 2010. – № 1 (26). – С. 141-153.
50. Письменна Т. В. Управління збалансованістю страхового портфеля: дискурс в теорію та погляд на сучасну практику / Т. В. Письменна // Вісник Тернопільського національного економічного університету: науковий журнал ТНЕУ. – Тернопіль, 2016. – Вип. 2. – С. 90-101.
51. Налукова, Н. Фінансова діяльність страховика: концептуальні засади теорії і практики / Н. Налукова, М. Бадида // Світ фінансів. – 2015. – Вип. 2. – С. 105-117.
52. Методичні рекомендації щодо застосування міжнародних стандартів фінансової звітності для страхових компаній в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nfp.gov.ua/files/MSFZ/metod_msfz_1.pdf.
53. Лахтіонова Л.А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання: монографія / Л.А. Лахтіонова. – К.: КНЕУ, 2001. – 387 с.
54. Котлобовский И.Б. Новая система оценки платежеспособности страховых компаний в Евросоюзе и Швейцарии / И.Б. Котлобовский, А.Е. Сметанин // Финансы. – 2008. – № 4. – С. 48-52.
55. Законодавство України про страхування: збірник нормативних актів. – К.: КНТ, 2003. – 216 с.
56. Єрмошенко А.М. Нова політика у сфері платоспроможності страхових компаній Європейського Співтовариства / А.М. Єрмошенко // Фінанси України. – 2007. – № 11. – С. 103-109.
57. Говорушко Т. Проблемні питання реалізації в Україні директиви ЄС Solvency II / Т. Говорушко, В. Стецюк, І. Яценко // Агросвіт. – 2014. – № 2. – С. 20-24.

58. Директива 2009/138/ЄС (Solvency II) / Ратифікована Європейською Радою 10 листопада 2009 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dfp.gov.ua/746.html>.
59. Бойко А. Формалізація впливу перестраховування на рівень платоспроможності страхової компанії [Електронний ресурс] / А. Бойко. – Режим доступу: http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2898/1/bouko_3.pdf. – Назва з екрана.
60. Жеребко А.Э. Совершенствование финансового менеджмента рискованных видов страхования / А.Э. Жеребко. – М.: Анкил, 2003. – 128 с.
61. Козоріз Г.Г. Методичні підходи до аналізу фінансової стійкості і платоспроможності страхових компаній / Г.Г. Козоріз // Регіональна економіка. – 2010. – № 4. – С. 76-82
62. Кравченко В. Розвиток методів аналізу платоспроможності страховика як складової фінансової безпеки страхової компанії / В. Кравченко // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2013. – № 1 (21). – С. 85-89.
63. Крилова А.О. Умови забезпечення платоспроможності страховика в Україні / А.О. Крилова // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2004. – № 44. – С. 42-46.
64. Кулина Г. Інструментарій управління платоспроможністю страхових компаній [Електронний ресурс] / Г. Кулина. – Режим доступу: http://library.tneu.edu.ua/images/stories/praci_vukladachiv.pdf.
65. Кулина Г.М. Теоретико-методичні засади оцінювання платоспроможності страхових компаній [Електронний ресурс] / Г.М. Кулина. – Режим доступу: http://library.tneu.edu.ua/images/stories/praci_vukladachiv.pdf.
66. Михайлов Р.В. Сучасні методичні підходи до оцінки платоспроможності страхових компаній в процесі регулювання

- страхового ринку / Р.В. Михайлов // Фондовий ринок. – 2012. – № 40. – С. 14-19.
67. Міжнародний стандарт фінансової звітності 4 “Страхові контракти” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_008.
68. Налукова Н. Теоретико-прагматичні аспекти визначення сутності страхового менеджменту / Н. Налукова // Світ фінансів. – 2012. – Вип. 1. – С. 139-149.
69. Огляд законодавства інших країн стосовно нагляду за перестраховою діяльністю [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dfp.gov.ua/viewpage.php?iid=141=ua>.
70. Methodology for Calculation of Financial Ratios. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://download.bse-sofia.bg/pdf/methodology_en.pdf.
71. Accounting Ratios for Financial Statement Analysis in accordance to FSA. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cpaclass.com/fsa>.
72. Agrani Insurance Company. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://agraniins.com>
73. Гринчишин Я.М. Стан та перспективи розвитку страхового ринку України / Я.М. Гринчишин. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/3/144.pdf>. – 2017.